Voorjaarsnota 2017

Gemeente Rheden

Datum vaststelling B&W : 6 juni 2017

Datum besluitvorming Raad : 11 juli 2017

Inhoud

1 Inleiding 3
2 Samenvatting 5
3 Programma's 11
1 Sociaal Domein 12
2 Ruimtelijk Domein 20
3 Bestuur en Veiligheid 22
4 Dienstverlening 30
5 Financiën 33
6 Overhead 35
7 Algemene dekkingsmiddelen 38
4 Bezuinigingen 40
5 Uitgangspunten en kaders 47
6 Autonome ontwikkelingen 53
7 Beleidsinitiatieven 61
1 Sociaal Domein 62
2 Ruimtelijk Domein 65
3 Bestuur en Veiligheid 85
Totaaloverzicht 87
Bijlagen 90
Incidentele budgetten van 2014 en eerder 91
Meicirculaire 2017 93

1 Inleiding

Aanbieding en kader

Hierbij bieden wij u de voorjaarsnota 2017 aan. Het college heeft met deze rapportage een vierledige doelstelling voor ogen:

- het geven van het meest recente inzicht in de begrotingspositie van het lopende begrotingsjaar 2017 op basis van het door uw Raad vastgestelde beleid. Het college legt deze nieuwe financiële prognose aan uw Raad ter vaststelling voor, waarmee invulling wordt gegeven aan het budgetrecht van de raad. Meerjarige effecten hebben betrekking op de periode 2018 - 2021;
- het geven van het meest recente inzicht in de voortgang van de realisatie van de bezuinigingen;
- het formuleren van de financiële kaders en uitgangspunten die gelden voor de begroting 2018 en meerjarenraming 2019-2021. Het college legt uw raad deze ter vaststelling voor, waarmee uw Raad de kaderstellende functie uitoefent;
- het vaststellen door uw raad van de nieuwe beleidsinitiatieven die het college wenst te ontplooien in 2017 en in de periode 2018-2021.

Bijstelling programmabegroting 2017

Wij presenteren in deze voorjaarsnota de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde programmabegroting 2017 na de Bestuursrapportage 2016 (inclusief septembercirculaire). Bij de programma's 1 Sociaal Domein en 3 Bestuur en Veiligheid zijn in verhouding veel ontwikkelingen en afwijkingen gemeld. Bij het Sociaal Domein heeft dat te maken met de analyse van de afgelopen twee jaar en bij Veiligheid omdat wordt voorgesteld de door de raadswerkgroep opgestelde concept programmabegroting 2018 reeds voor 2017 op te nemen.

Het begrotingsresultaat 2017 uit deze voorjaarsnota komt uit op een verwacht negatief resultaat van € 3.069.000 en daarmee is het resultaat verslechterd ten opzichte van de actuele begroting 2017 met een bedrag van € 1.992.000.

Eerste stap in de meerjarenraming

De gevolgen van de meicirculaire 2017 voor het gemeentefonds zijn 1 juni bekend gemaakt en in deze voorjaarsnota doorgerekend. De uitkomst is zeer positief en loopt op van ruim € 900.000 in 2017 tot ruim € 2.100.000 in 2021.

Opbouw van deze voorjaarsnota
In artikel 4 van de 'financiële verordening gemeente Rheden' is bepaald dat het college uiterlijk in de laatste vergadering voor het zomerreces aan de raad een voorjaarsnota ter vaststelling aanbiedt.
Deze voorjaarsnota kent de volgende opbouw:

- Hoofdstuk 2 geeft een samenvatting van de belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de huidige programmabegroting en een financiële doorkijk van deze voorjaarsnota;

- Hoofdstuk 3 geeft gedetailleerder inzicht in de financiële prognose en de voortgang van de begroting 2017 op basis van de inzichten ultimo april 2017;

- In hoofdstuk 4 worden de bezuinigingen op realisatie beschouwd;

- Hoofdstuk 5 behandelt de financiële kaders en uitgangspunten die worden gehanteerd voor het opstellen van de ramingen voor de begrotingsjaren 2018 tot en met 2021 (programmabegroting 2018). De financiële invloed van deze uitgangspunten is in de meerjarenraming verwerkt in hoofdstuk 6;

- Hoofdstuk 6 geeft de autonome ontwikkelingen weer voor de begrotingsjaren 2018 tot en met 2021 (programmabegroting 2018);

- Hoofdstuk 7 geeft inzicht in de beleidsinitiatieven die het college wenst te ontplooien.

2 Samenvatting

Financieel perspectief en positie

Samenvatting ontwikkelingen

Sociaal domein

In aansluiting op deze Voorjaarsnota wordt de notitie "Twee jaar Transformeren in Rheden" aan de Raad verstrekt. Hierin wordt onder andere uitgebreid aandacht besteed aan een financiële analyse van de doorontwikkeling van het Sociaal Domein. Deze analyse heeft aan de basis gelegen van deze Voorjaarsnota en vormt tegelijkertijd een vooruitblik en opmaat naar de Begroting 2018.

Ruimtelijk domein

Het betrekken van onze inwoners bij ontwikkelingen of aanpassingen in de openbare ruimte vinden we zeer belangrijk. Om die reden wordt er meer en meer aan burgerparticipatie gedaan. Voor ons is dit ook nog vaak een zoektocht hoe we en op welke manier we dit het beste kunnen aanpakken. Deze zoektocht hebben we de afgelopen periode voor de ondertunneling Kerkstraat te Velp doorlopen met uiteindelijk als resultaat dat we de ondertunneling niet gaan uitvoeren. Het algemeen belang versus het individueel of groepsbelang was hierbij een hekel punt.

Het project Traverse Dieren en stationsomgeving Dieren vordert gestaag. Zo staat een groot deel van de Passerelle al op zijn plek, wordt deze al voor een deel door de reizigers gebuikt, en vindt de verder afbouw volop plaats. In een drieweekse afsluiting is het tracé tussen het kanaal en de Wilhelminaweg compleet vernieuwd. Zowel het middendeel waar de tunnel gebouwd wordt alsook de bundeling in het hof ondergaan bijna elke dag een metamorfose.

Bestuur en veiligheid
Het integraal veiligheidsbeleid Rheden 2017-2020 is vastgesteld op 24 januari 2017. Om de Raad gedurende deze periode goed te kunnen informeren over de voortgang en resultaten wordt voorgesteld de huidige programmabegroting 2017 aan te passen. Deze wijziging is conform de door de Raad-werkgroep opgestelde conceptprogrammabegroting 2018. In programma 3 is de nieuwe programmatekst voor het onderdeel Veiligheid opgenomen.

Meicirculaire
De gevolgen van de meicirculaire 2017 voor het gemeentefonds zijn 1 juni bekend gemaakt en in deze voorjaarsnota doorgerekend. De uitkomst is zeer positief en loopt op van ruim € 900.000 in 2017 tot ruim € 2.100.000 in 2021. De belangrijkste oorzaak betreft de accresstijging, oplopend van € 225.000 in 2017 naar € 1,2 miljoen in 2021. De accresstijging wordt vooral veroorzaakt door hogere verwachte loon- en prijsontwikkelingen. Daarnaast ontvangt de gemeente ook een hogere integratie-uitkering sociaal domein en WMO, oplopend van € 420.000 tot ruim € 750.000. Deze stijging wordt veroorzaakt door loon- en prijsbijstelling voor 2017. Vanaf 2018 zijn er ook extra middelen toegevoegd vanwege de verwachte volumegroei en extramuralisering.
In de meicirculaire wordt ook gemeld dat de gemeente Rheden voor 2017 ruim € 200.000 krijgt uit de decentralisatie-uitkering verhoogde asielinstroom. Vanuit deze decentralisatie uitkering ontvangt de gemeente een vast bedrag per geplaatste vergunninghouder. De decentralisatie-uitkering voor het stimuleringsprogramma Gezond in de Stad wordt verlengd en er zijn middelen beschikbaar (€ 55.000) gesteld voor de periode 2018-2021. Deze middelen blijven gereserveerd voor het project. Daarnaast is er nog een taakmutatie voor betalingen aan de VNG. Daarvoor zijn extra middelen aan het gemeentefonds toegevoegd. Deze middelen (ca. € 60.000) worden

gereserveerd voor het Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoeringen dat wordt beheerd door de VNG.
De overige verschillen in de berekende uitkering uit het gemeentefonds worden veroorzaakt door mutaties in de uitkeringsbasis en de uitkeringsfactor.

Meerjarig perspectief

De structurele en incidentele ontwikkelingen van deze voorjaarsnota zijn in ondertaande tabel samengevat.

Meerjarenraming					
(Bedragen x € 1.000)	2017	2018	2019	2020	2021
Structureel					
Saldo Begroting 2017	1.456	1.230	964	677	677
Amendement Openb. Ruimte	-210	-210	-210	-210	-210
Saldo Begroting 2017 na amendement	**1.246**	**1.020**	**754**	**467**	**467**
Effecten BeRap 2016	75	75	75	75	75
Separate raadsbesluiten	-33	-33	-33	-33	-33
Effecten septembercirculaire	-261	227	557	669	1.131
Bijgesteld rijksbudget bijstand	-430	-430	-630	-630	-630
Startpositie VJN 2017	**597**	**859**	**723**	**548**	**1.010**
Effecten Jaarstukken 2016	-88	-88	-88	-88	-88
Effecten VJN 2017	-2.947	-2.751	-2.830	-2.830	-2.830
Niet te realiseren bezuiniging	0	-69	-45	-45	-45
Autonome ontwikkelingen	0	-786	-557	-298	-670
Vrijval stelposten	0	200	400	600	800
Beleidsinitiatieven (VJN 2017)	-29	-98	-108	-108	-108
Effecten meicirculaire 2017	953	1.425	1.714	1.928	2.006
Structureel begrotingsresultaat	**-1.514**	**-1.308**	**-791**	**-293**	**75**
Incidenteel					
Saldo Begroting 2017	-1.366	-704	-357	-250	0
Amendement Zwembad open	-13	-13	0	0	0
Amendement Openb. ruimte	-295	0	0	0	0
Saldo Begroting 2017 na amendementen	**-1.674**	**-717**	**-357**	**-250**	**0**
Startpositie VJN 2017	**-1.674**	**-717**	**-357**	**-250**	**0**
Effecten VJN 2017	352	681	-147	0	0
Autonome ontwikkelingen	0	-30	0	0	0
Beleidsinitiatieven (VJN 2017)	-233	-370	-260	-50	0
Incidenteel begrotingsresultaat	**-1.555**	**-436**	**-764**	**-300**	**0**
					0
Totaal begrotingsresultaat	**-3.069**	**-1.744**	**-1.555**	**-593**	**75**

Het structurele begrotingsresultaat is voor de meerjarenraming ten opzichte van de startpositie van de VJN verslechterd. De oorzaak hiervan ligt voornamelijk in het sociaal domein. Een gedeelte van deze stijging wordt tijdelijk opgevangen door te putten uit reserves die hier in het verleden voor zijn gevormd. Daarnaast zijn de invoering van HR21 en de verhoging van het SBO gebouwen structerele kosten die gedurende de hele meerjarenbegroting invloed hebben op het resultaat. Ook voor de Connectie zit er een negatief effect in de meerjarenraming, maar dat zal gedurende de jaren weer positief worden. De uitkomsten van de meicirculaire hebben ervoor gezorgd dat het verwachte structurele tekort weer is omgebogen naar een structureel overschot vanaf 2021.

Het verwachte begrotingsresultaat voor 2017, inclusief de voorgestelde mutaties in de reserves, bedraagt nu € 3.069.000 negatief. De startpositie van de begroting 2017 was een tekort van € 1.077.000 (€ 597.000 Structureel en -/- € 1.674.000 Incidenteel). Er is dus sprake van een verslechtering van het resultaat in deze voorjaarsnota met een bedrag van € 1.992.000.

Financiële samenvatting effecten voorjaarsnota 2017

In de voorjaarsnota zijn de ontwikkelingen met financiële consequenties meegenomen voor de (meerjaren)begroting 2017. Deze zijn samengevat in onderstaande tabel, waarbij alleen de bedragen vanaf € 50.000 staan genoemd. Kleinere posten en verzamelposten zijn bij elkaar opgeteld en onder de post "Overige mutaties" in deze tabel opgenomen. Een nadere toelichting op alle afwijkingen is opgenomen bij de diverse programma's.

Bedragen x € 1.000	**Programma**	**S/I**	**2017**
Baten en lasten 2017			
Leerlingenvervoer/Voorz. Wmo - vervoer	1. Sociaal Domein	S	-100
Voorz. Wmo - Eigen bijdrage	1. Sociaal Domein	S	-815
Wmo - Zin Begeleiding en DO	1. Sociaal Domein	S	-250
Wmo - Overige uitgaven	1. Sociaal Domein	S	-213
Wmo - Activerend werk / Module 8	1. Sociaal Domein	S	-197
Jeugdzorg - Zin	1. Sociaal Domein	S	250
Algemeen	1. Sociaal Domein	S	-153
Vrijwilligerswerk en mantelzorg	1. Sociaal Domein	S	91
Personeel	1. Sociaal Domein	S	-300
Bijzondere bijstand	1. Sociaal Domein	S	-257
Jeugdzorg - Zin	1. Sociaal Domein	S	-309
Jeugdzorg - Overige uitgaven	1. Sociaal Domein	S	-125
HR21 Structureel	5. Financiën	S	-200
Stelpost armoedebeleid	5. Financiën	S	-152
Taakstelling Klant in Beeld	6. Overhead	S	-62
De Connectie structureel	6. Overhead	S	-296
Effecten decembercirculaire	7. Algemene Dekkingsmiddelen	S	250
Overige mutaties Voorjaarsnota	Diverse programma's	S	-109
Totaal structureel baten en lasten 2017			**-2.947**
Effecten jaarrekening 2016	Diverse programma's	S	-88
Totaal structurele baten en lasten			**-3.035**
Bijstand en inkomensvoorziening	1. Sociaal Domein	I	-1.000
Werkgelegenheid	1. Sociaal Domein	I	256
Werkgelegenheid	1. Sociaal Domein	I	-56
Beleid Jeugd en volksgezondheid	1. Sociaal Domein	I	-50
Vrijwilligerswerk en mantelzorg	1. Sociaal Domein	I	49
Beleid SD - Leefbaarheid en activering	1. Sociaal Domein	I	100
Personeel	1. Sociaal Domein	I	-790
Afscheid en benoeming burgemeester	3. Bestuur en Veiligheid	I	-50
Bijdrage VGGM	3. Bestuur en Veiligheid	I	157
Tijdelijke opvang piekbelasting BKC	4. Dienstverlening	I	-104
HR21 incidenteel	5. Financiën	I	-200

Transitiekosten Connectie	6. Overhead	I	-203
Afboeken taakstelling ICT samenwerking	6. Overhead	I	-236
Doorontwikkeling WABO	6. Overhead	I	-55
P-matig werken	6. Overhead	I	-120
Dividend	7. Algemene dekkingsmiddelen	I	111
Overige mutaties Voorjaarsnota		I	-117
Totaal incidenteel baten en lasten 2017			**-2.308**
Toevoegingen en onttrekkingen reserves			
Onttrekking reserve Verbinding participatie & WMO	1. Sociaal Domein	I	215
Onttrekking reserve Huishoudelijk hulp Toelage	1. Sociaal Domein	I	185
Onttrekking reserve invoering decentralisaties	1. Sociaal Domein	I	194
Onttrekking reserve sociaal domein	1. Sociaal Domein	I	1.627
Onttrekking reserve transformatieplan	1. Sociaal Domein	I	246
Onttrekking reserve WABO	6. Overhead	I	55
Onttrekking incidentele budgetten	Diverse programma's	I	138
Mutaties reserves			**2.660**
Totaal Incidenteel incl. reserves 2017			**352**
Saldo mutaties voorjaarsnota 2017			**-2.683**

Zoals uit bovenstaande tabel blijkt zijn er nogal wat financiële afwijkingen binnen het Sociale Domein. Deze houdt verband met de beloofde evaluatie van de decentralisaties binnen dit domein. Twee jaar geleden hebben de gemeenten er belangrijke taken bijgekregen met bijbehorende budgetten. Deze decentralisatie heeft grote impact gehad voor de manier van werken voor zowel de gemeente, de burgers en de zorgverlenende partners. Om grip te krijgen op deze omslag en te evalueren hoe we er nu voor staan, heeft de raad opdracht gegeven tot een analyse van de eerste twee jaren. De financiële gevolgen van deze analyse zijn nu meegenomen in deze voorjaarsnota. Meer informatie hierover vindt u in programma 1 van hoofdstuk 3.

Binnen het sociaal domein worden ook de ontwikkelingen omtrent het werkvoorzieningschap Presikhaaf Bedrijven (PHB)nauwlettend in de gaten gehouden. Indien PHB stopt in haar huidige vorm, kan dit grote financiële consequenties hebben. De omvang van deze consequenties hangen sterk af van de wijze van afhandeling. Gemeente Rheden heeft hier op geanticipeerd bij het opstellen van de jaarrekening 2016 door dit risico mee te nemen bij de bepaling van de hoogte van de risicoreserve.

Buiten het sociaal domein heeft met name de invoering van HR21 en de samenwerking binnen De Connectie implicaties voor de programmabegroting 2017 en de meerjarenbegroting. In de voorjaarsnota zijn de financiële implicaties hiervan meegenomen. Meer informatie hiervoor vindt u terug in de programma's 5 en 6 van hoofdstuk 3. De effecten van de decembercirculaire van het gemeentefonds zijn positief, maar deze gelden zijn grotendeels geoormerkt en kunnen dus niet vrij besteed worden. In programma 7 van vindt u hierop een toelichting.

Daarnaast zijn er nog ontwikkelingen die nu al spelen, maar waarvan de toekomstige consequenties nog niet concreet genoeg zijn om deze financieel te vertalen naar de meerjarenbegroting. Dit betreft met name onderdeel 6 (Overhead) waarin gesproken wordt over de invoering van Office365 (kantoorautomatisering).

Incidentele budgetten

Bij het opstellen van de voorjaarsnota zijn de diverse posten welke vallen onder de reserve Nog te besteden gemeentelijke budgetten onderzocht en getoetst of ze nog aan de criteria voldoen om ze in stand te houden. Uitgangspunt hierbij is geweest dat incidentele budgetten ouder dan twee jaar komen te vervallen tenzij er gegronde redenen zijn het budget nog langer beschikbaar te houden. Dit is conform de regels uit de financiële verordening. Van een aantal budgetten is bepaald dat deze vrij zouden kunnen vallen ten gunste van de algemene middelen (€ 138.000). Deze zijn verwerkt in de voorjaarsnota. In de bijlage treft u een overzicht aan van de bestaande incidentele

middelen ouder dan twee jaar en de argumentatie wat hiermee is gedaan (vrij laten vallen of beschikbaar houden).

Voortgang bezuinigingen

In de voorjaarsnota besteden we aandacht aan de voortgang van de bezuinigingen. Nadere informatie hierover is terug te vinden in hoofdstuk 4. Er is één bezuiniging in deze voorjaarsnota die niet gehaald wordt. Het gaat om de bezuiniging Coördinator ARBO-schoonmaak ter grote van € 45.000. In het hoofdstuk bezuinigingen wordt nader uitgelegd waarom deze bezuiniging niet gerealiseerd kan worden.

Daarnaast loopt één bezuiniging vertraging op. De bezuiniging ICT samenwerking is in 2016 aangepast na vaststelling van het Bedrijfsplan GemICT, in afwachting van de overige bedrijfsplannen voor de Connectie. De verwachting is dat de komende jaren er geleidelijk bezuinigd kan worden conform de doelstelling en dat deze bezuiniging in 2021 alsnog volledig gerealiseerd zal worden. Het negatieve effect van deze vertraging is financieel verwerkt en is terug te vinden in onderdeel 6 Overhead.

Uitgangspunten en kaders

In dit hoofdstuk worden de uitgangspunten en kaders voor de actualisatie van de programmabegroting behandeld als startpunt voor de programmabegroting 2018.

Uit oogpunt van risicovoller en reëler ramen zijn de stelposten voor verwachte loonstijgingen, autonome kosten- en prijsstijgingen, de incidentele begrotingsruimte en de stelpost cafetariamodel nader beoordeeld met betrekking tot de noodzakelijke omvang. Voorgesteld wordt deze posten met ingang van 2018 te verminderen met € 200.000 oplopend tot ruim € 800.000 structureel in 2021.

Autonome ontwikkelingen

In hoofdstuk 6 zijn enkele autonome ontwikkelingen opgenomen die een structurele impact zullen hebben op de programmabegroting 2018 en verder. De afboeking van de taakstelling samenwerking ICT is hierbij de grootste negatieve post. Verder is hier opgenomen dat de voordelen die verwacht worden door de samenwerking binnen de Connectie pas later gerealiseerd zullen worden dan werd verwacht bij het opstellen van de programmabegroting 2017. De verwachting is echter dat dit na 2020 omslaat naar een voordeel. De laatste grote autonome ontwikkeling is de bijstelling van het SBO gebouwen.

Voor de huisvesting geven we in dit hoofdstuk aan wat de minimale financiële inspanning zal zijn voor de renovatie van het gemeentehuis, zodat aan de wettelijke eisen blijft worden voldaan. Meer informatie over de autonome ontwikkelingen is opgenomen in het hoofdstuk 6 Autonome ontwikkelingen.

Beleidsinitiatieven

In totaal worden er 16 beleidsinitiatieven voorgesteld om op te nemen in de begroting 2018-2021. Een aantal van deze initiatieven heeft al consequenties voor het jaar 2017. De financiële consequenties betreffen structureel € 58.500 in 2017 oplopend naar € 98.400 in 2018 en € 108.400 vanaf 2019 en incidenteel in totaal € 680.000 (verdeeld over meerdere jaren). De helft van het budget is bedoeld voor de implementatie van de Omgevingswet. Meer informatie over de individuele beleidsinitiatieven vindt u in hoofdstuk 7.

Sluitende meerjarenbegroting

Het thans voorliggende meerjarenperspectief in deze Voorjaarsnota geeft een structureel tekort aan van € 1.514.000 in 2017 dat afneemt en ombuigt tot een beperkt positief resultaat van € 75 in 2021.

Voorstel en besluitvorming

Het college vraagt uw raad vast te stellen:

Voorjaarsnota 2017, zijnde;

- Hoofdstuk 3, Bijstelling van de begroting 2017;
- Hoofdstuk 5, Uitgangspunten en kaders begroting 2018 en meerjarenraming 2019-2021;
- Hoofdstuk 7, Beleidsinitiatieven;
- Het gewijzigde meerjarenperspectief 2017-2021;
- Onttrekking aan de reserve Sociaal domein (€ 1.627.000);
- Onttrekking aan de reserve Invoering decentralisaties (€ 194.000);
- Onttrekking aan de reserve Verbinding participatie & WMO(€ 215.000);
- Onttrekking aan de reserve Huishoudelijk hulp toelage (€ 185.000);
- Onttrekking aan de reserve Transformatieplan (€ 246.000);
- Onttrekking aan de reserve Doorontwikkeling WABO (€ 55.000);
- Onttrekking aan de reserve te besteden gemeentelijke budgetten (€ 138.000).

Burgermeester en Wethouders van Rheden,

P.M. van Wingerden-Boers
Burgermeester

J.W. Kettelerij
Secretaris

3 Programma's

1 Sociaal Domein

Programmadoelstelling
Een sociale en vitale samenleving waarin inwoners zelf regie hebben over hun leven en elkaar bijstaan. Waar nodig biedt de gemeente ondersteuning om dit mogelijk te maken. Dit geldt voor alle leefgebieden en voor alle leeftijden.

Ontwikkelingen
De meest belangrijke ontwikkelingen die hier kunnen worden gemeld zijn:

- De MGR in de regio Centraal Gelderland is gestart. Er wordt gewerkt aan de inrichting van de module Inkoop. Verder wordt besluitvorming voorbereid voor aanhaking van de GRO en het WSP.

- Op maart 2017 heeft uw raad via het amendement *toetsingskader en frictiekosten,* het college aangegeven hoe het benodigde bedrag voor frictiekosten en/of uittredingskosten van ca. € 6,5 miljoen te reserveren. Hierover kan het volgende worden aangegeven.Op grond van het rapport *Langedijk, Mogelijkheden Rheden voor eigen uitvoering Wsw* van december 2016, zijn de frictie en/uittredingskosten ingeschat op maximaal ca. € 6,5 miljoen. De uiteindelijke hoogte van deze kosten zijn afhankelijk van het scenario waarvoor gekozen wordt.
  In de rapportage *Verdieping mogelijke inkoop WSW gemeente Rheden* wordt thans ingeschat dat frictiekosten ca. € 3,6 miljoen bedragen bij scenario 2 en 3 en ca. € 1,2 miljoen bij scenario 1.
  Bij vaststelling van de begroting 2017 is bij de periodieke actualisatie van het weerstandsvermogen ingeschat dat het nadelige effect cq. de benodigde middelen voor frictie en/of uittredingskosten ca. € 6,2 miljoen zou bedragen met een kansberekening van 70%. De risicoreserve is als gevolg hiervan verhoogd en bedraagt het aandeel in de risicoreserve als gevolg van de situatie bij Presikhaaf Bedrijven ca. € 4,3 miljoen. Nu het maximale bedrag aan frictiekosten ca. € 3,6 miljoen bedragen kan de risicoreserve worden verlaagd met € 0,7 miljoen.Dit financiële effect zal met de gebruikelijke periodieke actualisatie van het weerstandsvermogen in de begroting 2018 worden verwerkt.

- We hebben te maken met een aantal zaken die tot een financieel resultaat leiden. In onderstaand overzicht worden de posten ingedeeld naar een aantal oorzaken. In de financiële analyse worden de oorzaken nader toegelicht.

Oorzaak	I / S	Bedrag (x € 1.000)
1 Transformatie-plan		
1.1 Reductie personeel team Toegang niet gerealisseerd	I / S	-700
2 Technisch herstel		
2.1 Eigen bijdrage Huishoudelijke Hulp vervallen	S	-600
2.2 Activerend werk / Module 8 inpassen in Wsw	S	-197
2.3 Herallocatie budget 3D-personeel	S	-309
2.4 Back-office Jeugd inpassen	S	-125
2.5 Huisvesting Sociale GebiedsTeams	S	-153
3 Toename cliënten / taken (geen compensatie extra middelen)		
3.1 Tekort BUIG	I	-1.000
3.2 Extra bewindvoeringskosten bijzondere bestand	S	-257
3.3 Inzet extra personeel overige teams Sociaal Domein	I	-390
3.4 Afbouw provinciale bijdrage vervoersvoorzieningen	S	-100
3.5 Nieuw beschut werk inpassen	I	-56
3.6 Verhoogde eisen inspectie Veilig Thuis	S	-47
4 Toename cliënten / taken (wel compensatie extra middelen)		
4.1 Verplichting inrichten Beschermd Wonen	S	-213
4.2 Eigen bijdrage Wmo bijgesteld door verlaging parameters	S	-215
4.3 Aanpak ondersteuning Verwarde personen	I	-50

5 Overigen		
5.1 Budgetonderschrijding Presikhaaf Bedrijven	I	256
5.2 Budgetonderschrijding Leefbaarheid en activering	I	100
5.3 Budgetonderschrijding Vrijwilligerswerk en mantelzorg	I / S	140
5.4 Overige budgetoverschrijding	S	34
5.4 Ontrekkingen bestemmingsreserves	I	2.467
TOTAAL		**-1.415**

- Uit de analyse blijkt dat op een aantal budgetten nog geen conclusies kunnen worden getrokken over de ontwikkeling van de kosten, dit ondanks het feit dat er substantieel meer inzicht verworven is. We zullen de aankomende jaren nog moeten gebruiken om een evenwichtig en realistisch eindplaatje te bepalen.

- De voorbereidingen voor een Begroting 2018 passend bij de doelen van het MJBK zijn gestart. Er worden daarvoor gesprekken gevoerd met partners in Rheden voor input op de begroting.

Wat gaat het kosten

Programma	**1. Sociaal domein**

(Bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Gewijzigde begroting	Begrotingswijzigingen VJN	Gewijzigde begroting na VJN
	2017	2017	2017	2017	2017
Lasten	64.535	-34	64.501	3.582	68.083
Baten	17.815	-430	17.385	-300	17.085
Saldo van baten en lasten	-46.720	-396	-47.116	-3.882	-50.998
Reserves					
Toevoeging	243	0	243	0	243
Onttrekking	9	8	17	2.467	2.484
Resultaat	-46.954	-388	-47.342	-1.415	-48.757

Financiële analyse voorjaarsnota 2017 - gewijzigde begroting 2017

Ten opzichte van de actuele begroting 2017 is het financieel effect van de mutaties in de voorjaarsnota 2017 per saldo: € 1.447.000 (nadeel). De belangrijkste mutaties kunnen als volgt worden toegelicht.

Programma	**1. Sociaal domein**

Productnummer	**Onderwerp**	**Bedrag in € 1.000**	**Inc. / Struct.**
258 en 345	Leerlingenvervoer / Voorz. Wmo - Vervoersvoorziening	-100	S
Het doelgroepenvervoer wordt voor een groot deel per 1 september 2016 uitgevoerd door AVAN. De verwachte kosten voor 2017 nemen toe met € 200 k door de regie van ritten, kosten voor de AVAN-organisatie en de afbouw van de provinciale subsidie. De overname van het instellingen vervoer leidt tot een verwachte besparing op de zorgkosten van € 100 k. Wat leidt tot een nadelig resultaat van € 100 k. Verder houden we rekening met afbouw van de provinciale subsidie van respectievelijk € 114 k in 2018 en € 193 k in 2019.			

321 en 331	Bijstand en inkomensvoorziening	-1000	I
Bij gelijkblijvende klantenaantallen en het voorlopig vastgestelde rijksbudget voor uitkeringen en loonkostensubsidies wordt een negatief resultaat verwacht van € 1.000 k. Dit resultaat is te splitsen in € 700 k hogere kosten en € 300 k lager te ontvangen rijksbudget. Het rijksbudget wordt in oktober van dit jaar definitief vastgesteld. Het klantenaantal is ten opzichte van eind 2016 gegroeid met 20 mensen, voornamelijk statushouders. De instroom is nagenoeg gelijk aan 2016, de uitstroom is lager dan verwacht. Met name de resultaten van het WSP blijven achter bij de verwachting. Er vinden gesprekken plaats ter verbetering, mede in het licht van het onderzoek over de toekomstige uitvoering van de Wsw. Tevens verwachten wij betere matches te maken tussen bijstandsgerechtigden en vacatures middels het instrument Szeebra. Tot slot zijn projecten gestart ter voorkoming van instroom middels nauwe samenwerking met het UWV en het vergroten van uitstroom naar bedrijven uit het eigen netwerk van de gemeente. Wij doen een beroep op de Vangnetregeling 2017. De huidige inschatting is dat deze vergoeding € 900 k bedraagt. Ondanks de onzekere status van de post nemen wij in de meerjarenraming voor 2018 een incidentele bate op van € 900 k ervan uitgaande dat het bedrag in 2018 wordt toegekend.			
323	Bijzondere bijstand	-257	S
Zoals ook landelijk zichtbaar neemt in Rheden het beroep toe op de bijzondere bijstand, met name op de bewindvoering. Deze kostenstijging is tot nu toe incidenteel opgevangen. Voor de aankomende jaren zien we geen wijzigingen.			
326	Werkgelegenheid	256	I
Voor de Wsw melden wij de volgende resultaten. In de vastgestelde Begroting PHB 2017 zijn de lasten naar beneden bijgesteld (effect : € 67). Daarnaast is het deelnamepercentage van 11,98 % aangepast naar 11,69 % (effect: € 189). Opgeteld bedraagt dit € 256 k			

326	Werkgelegenheid	-56	I
Het inrichten van Beschut Werk is een wettelijke verplichting en daarmee een autonome ontwikkeling waar wij geen invloed op hebben. Voor de uitvoering van Beschut Werk zijn in het landelijke macrobudget extra middelen toegevoegd aan de BUIG (€ 14.000 per persoon) en aan het Participatiebudget (€ 8.500 per persoon). In totaal worden wij per plek dus met € 22.500 gecompenseerd. Het rijk heeft daarnaast een tijdelijke stimuleringsmaatregel ingezet. Dit betreft een eenmalige bonus van maximaal € 3.000 per gerealiseerde plek. Voor 2017 hebben wij de verplichting om 9 plekken te realiseren. Een beschutte werkplek kost echter meer dan de € 22.500 waarmee het Rijk ons compenseert, namelijk naar schatting € 32.500 (€ 24.000 werkgeverslasten bij minimum loon en € 8.500 begeleidingskosten). Dat betekent per werkplek een extra last van € 10.000. We schatten in dat deze mensen een verdiencapaciteit hebben van € 3.000 zodat ze ons netto € 7.000 kosten. Met de stimuleringsregeling voor 2017 zou dit per plek op € 4.000 uitkomen. De € 14.000 per persoon (in totaal € 126.000) die voor dit doel aan de BUIG zijn toegevoegd staan reeds verantwoord bij 321/331 Bijstandsverlening. Per saldo resteert een last van € 12.500 per persoon (in totaal € 112.500) die hier moet worden gemeld omdat de compensatie van € 8.500 per persoon nog niet in de begroting 20187 staan opgenomen. Tot nu zijn er geen indicaties voor een beschutte werkplek afgegeven. Daarom nemen wij nu 50 % van de kosten op, te weten € 56 k, als extra last voor dit jaar. Voor 2018 ligt de verplichting op 25 werkplekken, de kosten hiervan zullen, volgens bovenstaande berekening € 737.500 bedragen waarvan € 350.000 bij de BUIG worden verantwoord, en per saldo € 387.500 extra lasten in 2018 (met een compensatie van € 212.500 in de integratie-uitkering). Voor de jaren daarna is de opgave nog niet bekend. Het ministerie bepaalt deze aantallen. Het structurele effect van Beschut Werken zal als onderdeel van de totale wsw bij de Begroting 2018 worden bepaald en verwerkt.			
343	Beleid SD - Leefbaarheid en activering	100	I
In de Jaarstukken 2016 is gemeld dat er minder (dure) professionele ondersteuning nodig is voor vrijwillige stichtingen en initiatieven dan aangenomen. Ook voor 2017 is dit het beeld en verwachten we een onderschrijding € 190 k. We gebruiken hiervan € 90 k voor de doorontwikkeling van Activerend Werk. Activerend Werk ofwel Investeren in Meedoen valt binnen de Wmo en betreft de begeleiding van mensen bij vrijwillige inzet en het meedoen aan de maatschappij. Er is geen sprake van een verplichtend karakter. Per saldo resteert dan voor 2017 € 100 k. We verwachten dat met het verder doorontwikkelen van Activerend werk/Investeren in Meedoen in 2018 het hele bedrag van 190 k nodig zal zijn.			
345	Voorz. Wmo - Eigen bijdrage	-815	S
In de Bestuursrapportage 2016 is een incidenteel negatief resultaat gemeld op de eigen bijdrage voor de Wmo voorzieningen. Nadere analyse maakt duidelijk dat het negatieve resultaat op eigen bijdrage voor Wmo voorzieningen in totaal € 815 k structureel bedraagt. Met het raadsbesluit Invoering HHT van april 2015 is een aanzienlijke versobering gerealiseerd op de uitgaven voor de HH. De daarmee samenhangende te verwachten terugloop op het innen van de eigen bijdrage door invoering van de vouchers, ter hoogte van 600 k, is nog niet verrekend met die opbrengst. Voor de resterende Wmo voorzieningen (Woon-, rol- en vervoer, Dagelijkse Ondersteuning en Begeleiding) is sprake van een lagere opbrengst van € 215 k. Oorzaak is de verplichting die ons vanuit de rijksoverheid is opgelegd om de drempel (parameters) voor het heffen van de eigen bijdrage te verlagen. Dit betreft een autonome ontwikkeling waar wij geen invloed op hebben.			

348	Vrijwilligerswerk en mantelzorg	49 91	I S
Met het inzetten van Respijtzorg wordt gedoeld op het ontlasten van de mantelzorger. Het inzetten van logeervoorzieningen wordt middels het IAS ingekocht en bekostigd vanuit product 350 Begeleiding. Verder ontwikkelen we, met inwoners en professionals, een netwerk van laagdrempelige voorzieningen in buurthuizen, inloophuizen en voorzieningen als het Raadhuis in Velp. Op termijn is hiervoor een budget van circa € 150 k nodig. Voor 2017 kan er een bedrag van 140 k incidenteel worden opgebracht. Het structurele deel dat met ingang van 2018 kan worden ingeboekt bedraagt € 91 k.			
350	Wmo - ZIN Begeleiding en DO	-250	S
Het hier gemelde negatieve resultaat hangt samen met het positieve resultaat dat op 351 Jeugdzorg wordt gemeld. Voor de Dagelijkse Ondersteuning, met Wmo Begeleiding onder product 350 begroot, constateren we in 2017 opnieuw een overschrijding. Dit komt doordat we juist investeren in DO en daarmee een verschuiving vanuit de dure begeleiding realiseren. De oorspronkelijke beslissing om € 250.000 te versoberen op DO blijkt met het voorschrijdend inzicht van nu dus niet realistisch. Een herziening van de oorspronkelijke toedeling van de T-versobering "Anders inkopen en nieuwe producten Begeleiding en Jeugd" (60% om 40%) is wenselijk in het licht van de geschatte realisaties op de producten 350 (=Begeleiding en DO) en 351 (=Jeugd). We schrappen de besparing op DO met € 250 k (vandaar hier een negatief resultaat) en op Jeugd verhogen we met € 250 k (vandaar de positieve opbrengst bij product 351).			
350	Wmo - Activerend werk / Module 8	-197	S
In het Raadsvoorstel Participatie en Presikhaaf Bedrijven van 26 mei 2015 is aangegeven dat mensen met een loonwaarde onder de 25% vanuit PHB worden overgedragen aan de gemeente. Mensen met een loonwaarde onder de 25% horen namelijk niet thuis bij de WSW. Zij kunnen op geen enkele wijze naar betaald werk worden begeleid en zijn in die zin cliënten voor Wmo ondersteuning (zie ook de toelichting bij product 343 Leefbaarheid en Activering). Nieuwe indicaties worden dan ook niet meer afgegeven. Voor de mensen die nu nog een arbeidscontract hebben bij PHB is afgesproken dat ze in dienst blijven van de gemeenschappelijke regeling (inclusief alle rechten en plichten). Hun inkomen is opgenomen in de begroting van PHB. De begeleidingskosten op de werkvloer dienen door de gemeenten afzonderlijk worden betaald. In een eerder besluit is aangegeven dat dit gedekt kan worden uit de Wmo. Dit besluit was ingegeven vanuit het feit dat er voldoende ruimte leek te zijn binnen de Wmo Begeleiding. Met de toenemende T-versoberingsopgave en de ontwikkelingen rondom de DO, zoals boven aangegeven, moeten we nu constateren dat er voor de begeleiding van de module 8 cliënten binnen product 350 geen budgettaire ruimte bestaat. Het gaat om 60 mensen die hun aanspraken op werk onder begeleiding houden. PHB brengt voor de begeleiding van deze mensen onder de noemer "Module 8" de kosten voor begeleiding bij de gemeente in rekening. Het gaat hier om een bedrag van circa € 4.700 per jaar. Uitgaande van circa 60 medewerkers stellen we voor € 300 k op te nemen. Voor 2017 was voor de afgesproken instroom van 25% al € 85 k opgenomen, waardoor per saldo € 197 k wordt opgevoerd als structurele post in 2017 en € 282 k vanaf 2018. Het betreft wel een 'sterfhuisconstructie' omdat er geen instroom meer plaatsvindt.			
350	Wmo - Overige uitgaven	-213	S
De gemeente is op grond van de Wmo 2015 verplicht inwoners met een licht verstandelijke beperking tijdelijk beschermd wonen aan te bieden. De gemeente zet hiervoor € 213 k in. We zijn hier door middel van een extra toevoeging aan het gemeentefonds gecompenseerd zoals aangegeven in de september-circulaire 2016. Met deze correctie wordt deze hiervoor ingezet.			

351	Jeugdzorg - ZIN	-309	S
Bij de B-rap 2016 hebben we geconstateerd dat er in de opstelling voor de dekking van de extra personeelslasten voor de 3D's voor een bedrag van € 309.000 geen dekking kon worden gevonden. Omdat er bij Jeugd genoeg budgettaire ruimte leek te zijn is besloten de dekking voor deze lasten aan dit product te onttrekken. Voortschrijdend inzicht leert ons dat deze ruimte feitelijk niet aanwezig is.			
351	Jeugdzorg - ZIN	250	S
Het hier gemelde positieve resultaat moet worden bezien in samenhang met de negatieve resultaten op 350 DO. De in het Transformatieplan opgenomen verdeling van de besparingen over Dagelijkse Ondersteuning en Jeugd moet, gezien de ontwikkeling van de werkelijke kosten worden aangepast. Er is geïnvesteerd in DO om een verschuiving van de dure begeleiding naar de relatief goedkopere DO te realiseren. De besparing op DO wordt met € 250 k geschrapt en die op Jeugd met € 250 k verhoogd. Met de maatregel die boven staat beschreven komt het begrotingsbedrag dat beschikbaar is voor Jeugdzorg weer op het oorspronkelijk geraamde niveau conform besluit Transformatieplan.			
351	Jeugdzorg- Overige uitgaven	-125	S
De kosten van Zorg-Lokaal als back-office voor het berichtenverkeer met de zorgaanbieders en de afwikkeling van declaraties en betalingen is tot en met 2016 ten laste van het budget van de zorgkosten gebracht. Voor 2017 en verder bestaat voor de dekking hiervan naar verwachting geen ruimte.			
371	Beleid Jgd en vgzh. - Volksgezondheid	-50	I
Op basis van de jaarrekenning 2016 van de VGGM ontvangt de gemeente Rheden eenmalig € 122 k. De extra inkomsten zijn verantwoord bij programma 3 Bestuur en Veiligheid. Vanaf oktober 2018 dient de gemeente te beschikken over een goed werkende aanpak voor ondersteuning van mensen met verward gedrag. Er worden hiervoor een aantal pilots opgestart. Daarvoor is in 2017 € 50 k en in 2018 € 72 nodig. De inkomsten bij programma 3 worden gebruikt ter dekking van de hier genoemde pilotprojecten.			
375	Beleid Jgd en vgzh. - Preventief Jeugd	-47	S
In het B en W-voorstel Definitief besluit oprichting stichting Veilig Thuis van 14 februari 2017 is aangegeven dat de bijdrage voor Rheden € 215 k bedraagt voor 2017, waarvan € 47 niet is gedekt binnen de huidige begroting. Dit bedrag is nodig voor extra taken vanuit aangescherpte eisen van de inspectie, voor een kwaliteitsslag bij Veilig Thuis en voor de opvang van de meerproductie waarvan ook sprake was in 2015 en 2016.			
Diversen	MGR	0	S
Zoals in het B&W-voorstel Voornemen instemmen MGR en module Inkoop van 19 juli 2016 aangegeven bedragen de kosten MGR in 2017 € 91 k. De dekking van deze kosten wordt gevonden bij de Wmo-begeleiding (€ 31 k), Jeugd (€ 30 k) en personeel (€ 30 k). De hoogte van de basisbezetting van de MGR is nog onderdeel van overleg. Aanpassingen hierin die leiden tot extra lasten zullen worden meegenomen in de Begroting 2018.			
Diversen	Algemeen	-153	S
Vanaf 2017 worden de kosten voor de decentrale huisvesting van de Sociale Gebiedsteams verrekend. Voor de lokatie Dieren wordt een berag van € 103 k, voor de lokatie Velp gaat het om € 50 k.			

Diversen	Personeel	-790 -300	I S
Met betrekking tot het personeel van Team Toegang ligt een tekort van € 700 k voor. Dat betekent een overschrijding van € 310 k bovenop het niet behalen van de voor 2017 ingeboekte T-versobering. Een deel van de overschrijding is te wijten aan te beïnvloeden zaken als systemen, organsiatie en processen. Deze worden opgepakt in de lopende T-opdracht. Een ander deel ligt aan het feit dat er een discrepantie bestaat tussen de aannames die gedaan zijn bij het berekenen van de benodigde formatie in 2014 en de ontwikkelingen zoals ze zich nu werkelijk voordoen. Bij gelijkblijvend beleid stellen wij de inwoners centraal in ons Rhedens Model en willen wij de werkwijze van Het Gesprek verder doorvoeren, dat betekent een extra tijdsinvestering van onze consulenten. Het feit dat het aantal (jeugd)zaken waarbij specialistische casusregie nodig is omvangrijker blijkt dan aangenomen zorgt voor extra druk op de benodigde capaciteit. Daarnaast constateren we een toename van individuele zorgvragen in onze relatief vergrijsde gemeente mede vanwege het landelijke beleid waarbij opname in een verpleeghuis wordt uitgesteld. Alles bij elkaar kunnen we stellen dat voorlopig rekening gehouden moet worden met een structurele tegenvaller van € 300 k op de transformatieopdracht. Een en ander zal nog nader worden geanalyseerd. En voor het bijsturen op de hierboven genoemde te beïnvloeden oorzaken komt de afdeling in het najaar met een aantal scenario's voor de toekomst (2018 en volgende). Voor de overige teams tesamen is een incidentele overschrijding van € 390 k voorzien. Dekking hiervoor wordt deels gevonden in de Reserve Transformatieplan (zie hieronder).			
Bestemmingsreserves	Verbinding participatie & Wmo	215	I
Vanuit de resultaatbestemming 2015 is budget gereserveerd om de begeleiding verzorgen voor de nieuwe doelgroep die minder dan 40% loonwaarde heeft en die we van Presikhaaf overnemen. Voor 2017 wordt hiervoor incidenteel € 215 k ingezet.			
Bestemmingsreserves	Huishoudelijke Hulp Toelage	185	I
Vanuit de resultaatbestemming 2015 is budget gereserveerd als stelpost HHT op basis van de in 2015 toegekende doeluitkering HHT. Er van uitgaande dat de gemeente zich aan de voorwaarden van de regeling HHT heeft gehouden kan deze reserve vrijvallen.			
Bestemmingsreserves	Reserve invoering decentralisaties	194	I
Deze reserve was bestemd voor de invoering van de 3 decentralisaties sociaal domein. De invoering heeft met name met de uitvoering van het B&W-voorstel Inzet personeel in het kader van de nieuwe taken in het sociaal domein van 4 november 2016 en het Raadsvoorstel Transformatieplan Sociaal Domein in Rheden 2015-2016 van 30 juni 2015 haar beslag gekregen en is in de Begroting verwerkt. Hierdoor kan deze reserve vrijvallen.			
Bestemmingsreserves	Reserve Sociaal Domein	1627	I
Vanuit de resultaatbestemming 2015 is budget gereserveerd ter dekking van de onzekerheden binnen de gedecentraliseerde taken van het sociaal domein. De onzekerheden hadden vrijwel geheel betrekking op de financiële afwikkeling van de verplichtingen 2015 aan zorgaanbieders Wmo en Jeugd. Er kan nu worden vastgesteld dat de reserve hiervoor niet hoeft te worden aangesproken. In de Voorjaarsnota 2016 is vanuit deze reserve voor het beleidsinitiatief Doorontwikkeling informatievoorziening sociaal domein een bedrag van € 165 k beschikbaar gesteld voor de eenmalige kosten van een regie- en een monitoringsysteem. Het restant van de reserve kan nu vrijvallen.			

Bestemmingsreserves	Reserve Transformatieplan	246	I
Deze reserve is gevormd bij raadsbesluit van 30 juni 2015 ter dekking van de tijdelijke inzet van expertise om de transformatieopdracht te realiseren., en opgebracht uit de toekomstige extra Transformatieveroberingen. Deze lasten, voor 2017 geraamd op € 250 k, zijn meegenomen in de totale overschrijdingen op het personeel Sociaal Domein (zie Diversen Personeel Sociaal Domein).			
Structureel effect jaarrekening 2016		50	S
Het structurele effect vanuit de jaarrekening 2016 heeft betrekking op de posten onderwijshuisvesting € 108 k (voordeel), bijzonder bijstand € 43 k (nadeel) en peuterwerk € 15 k (nadeel)			
Overig	Àdministratief/technisch	-16	S
Saldo van aanpassingen < € 10 k, waaronder verschuivingen tussen programma's			
Totaal		**-1415**	

2 Ruimtelijk Domein

Programmadoelstelling
Versterking van een robuuste, aantrekkelijke en duurzame leefomgeving.

Ontwikkelingen
Op 1 juli 2015 heeft de Tweede Kamer de Omgevingswet aangenomen. De beoogde invoering van deze wet is medio 2019. De Omgevingswet brengt een omvangrijke operatie met zich mee voor gemeenten en raakt alle domeinen binnen de leefomgeving. Kern is dat de nieuwe wetgeving uitgaat van een andere sturingsfilosofie. Er komt meer ruimte op lokaal niveau voor bestuurlijke afwegingen en voor maatwerk, het principe 'ja, mits…' is leidend en het besluitvormingsproces wordt verbeterd en versneld. Een belangrijk onderdeel is ook dat elke gemeente over een omgevingsvisie en een omgevingsplan moet beschikken; deze vervangen de huidige structuurvisie en bestemmingsplannen.

Duidelijk is dat deze wijzigingen vragen om een gedegen voorbereiding op de implementatie. Hiertoe is een externe projectleider aangetrokken en een kernteam gevormd. Daarnaast wordt thans de laatste hand gelegd aan een uitgewerkt plan van aanpak voor de implementatie.

Tegen de gemeente is een schadestaatvordering ingediend ten aanzien van het handelen van de gemeente tijdens de destijds ingezette gebiedsontwikkeling terrein De Groot. Deze procedure vergt juridische begeleiding. Voor de juridische begeleiding wordt een bedrag aangevraagd in deze voorjaarsnota. Wat de uitkomsten van deze procedure zullen zijn is op dit moment nog onduidelijk. Een (voorlopige) uitspraak wordt in oktober 2017 verwacht.

Het betrekken van onze inwoners bij ontwikkelingen of aanpassingen in de openbare ruimte vinden we zeer belangrijk. Om die reden wordt er meer en meer aan burgerparticipatie gedaan. Voor ons is dit ook nog vaak een zoektocht hoe we en op welke manier we dit het beste kunnen aanpakken. Deze zoektocht hebben we de afgelopen periode voor de ondertunneling Kerkstraat te Velp doorlopen met uiteindelijk als resultaat dat we de ondertunneling niet gaan uitvoeren. Het algemeen belang versus het individueel of groepsbelang was hierbij een hekel punt.

De energie transitie krijgt steeds meer vorm. Niet alleen wordt er naar onze eigen mogelijkheden gekeken maar worden onze partners, bedrijven en inwoners er meer en meer bij betrokken. In onze gemeente begint er draagvlak te ontstaan om met z'n allen een bijdrage te doen aan deze doelstelling om o.a. de klimaatverandering tegen te gaan.

Het project Traverse Dieren en stationsomgeving Dieren vordert gestaag. Zo staat een groot deel van de Passerelle al op zijn plek, wordt deze al voor een deel door de reizigers gebuikt, en vindt de verder afbouw volop plaats. In een drieweekse afsluiting is het tracé tussen het kanaal en de Wilhelminaweg compleet vernieuwd. Zowel het middendeel waar de tunnel gebouwd wordt alsook de bundeling in het hof ondergaan bijna elke dag een metamorfose.

Wat gaat het kosten

Programma	2. Ruimtelijk domein

(Bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Gewijzigde begroting	Begrotingswijzigingen VJN	Gewijzigde begroting na VJN
	2017	2017	2017	2017	2017
Lasten	22.072	10	22.082	242	22.324
Baten	11.876		11.876	-7	11.869
Saldo van baten en lasten	-10.196	-10	-10.206	-249	-10.455
Reserves					
Toevoeging	294	0	294	0	294
Onttrekking	105	0	105	0	105
Resultaat	-10.385	-10	-10.395	-249	-10.644

Financiële analyse voorjaarsnota 2017 - gewijzigde begroting 2017

Ten opzichte van de actuele begroting 2017 is het financieel effect van de mutaties in de voorjaarsnota 2017 per saldo: € 249.000 (nadeel). De belangrijkste mutaties kunnen als volgt worden toegelicht.

Programma	**2. Ruimtelijk domein**

Productnummer	**Onderwerp**	**Bedrag in € 1.000**	**Inc. / Struct.**
702	Inhuur derden	-30	I
Tegen de gemeente is een schadestaatvordering ingediend ten aanzien van het handelen van de gemeente tijdens de destijds ingezette gebiedsontwikkeling terrein De Groot. Deze procedure vergt juridische begeleiding.			
592	Tijdelijke formatie	-35	I
Voor de activiteiten die voortkomen uit de beleidsnota's "Van en Voor de gemeente Rheden"en "Kiezen voor eigen kwaliteit" is (tijdelijk) behoefte aan uitbreiding van capaciteit op het beleidsveld Economische Zaken. Voorbeelden van projecten zijn: herstructering bedrijventerreinen. continuering BIZ, evaluatie reclame- en uitstallingseleid, leegstandsbestrijdigng, promotie en activiteiten in de winkelcentra. Voor dit jaar is rekening gehouden met kosten voor ongeveer een half jaar. Voor de jaren 2018 en 2019 is in het meerjarenperspectief rekening gehouden met € 75.000 per jaar.			
682	Vervuiling woonomgeving	-10	S
Er wordt dusdanig veel gebruik gemaakt van de zakjes voor het opruimen van hondenpoep dat er extra zakjes moeten worden aangeschaft. Ook voor de grote zakken voor in de vuilnisbakken waar de hondenpoep in kan worden gegooid is extra aanschaf noodzakelijk.			
692	Begraafplaatsen	-11	I
Door sneeuwval is er veel takbreuk geweest op de begraafplaatsen. Voor het herstel zijn niet begrote extra kosten voor inhuur van hoogwerkers gemaakt.			
Structureel effect jaarrekening 2016		-156	S
Het structurele effect vanuit de jaarrekening 2016 heeft betrekking op de stelposten trendanalyse vastgoed € 100.000 en Axxerion € 56.000.			
Overig	Administratief/technisch	-7	S
Totaal		**-249**	

3 Bestuur en Veiligheid

Programmadoelstelling
Het besturen van de gemeente Rheden op een effectieve, efficiënte en maatschappelijk verantwoorde wijze.

Verbetering van leefbaarheid en vermindering van (georganiseerde) criminaliteit waardoor inwoners zich veilig voelen binnen de gemeente Rheden.

Ontwikkelingen

In de raad van 20 december 2016 is het voorstel 'Doorontwikkeling vergadermodel gemeente Rheden' vastgesteld. Dit heeft geresulteerd in acht doorontwikkelingen onder andere: de rondvraag aan het begin van de raadsvergadering, vragenrondes en ruimte voor debat tijdens een informatieavond en rondetafelgesprekken tijdens de oriëntatieavond. Deze doorontwikkelingen zijn bij wijze van pilot vanaf 1 januari 2017 doorgevoerd en zullen na een half jaar worden geëvalueerd.

Daarnaast worden er stappen gezet om uitvoering te geven aan de wens om een tweede vergaderruimte te voorzien van camera's voor videoverslaglegging. Hiervoor is in het verleden reeds een bedrag gereserveerd van € 20.000, hetgeen op basis van de huidige inzichten naar verwachting niet toereikend zal zijn.

Een andere ontwikkeling is dat Burgemeester Van Wingerden-Boers in maart te kennen heeft gegeven haar functie als burgemeester neer te zullen leggen per 1 januari 2018. Er is inmiddels een procedure opgestart voor een nieuwe burgemeester. Hiervoor wordt een profielschets voorbereid die door de raad zal worden vastgesteld op 6 juli 2017. De verwachting is dat een nieuwe burgemeester in januari 2018 zal worden geïnstalleerd.

Het integraal veiligheidsbeleid Rheden 2017-2020 is vastgesteld op 24 januari 2017. Om de Raad gedurende deze periode goed te kunnen informeren over de voortgang en resultaten wordt voorgesteld de huidige programmabegroting 2017 te wijzigen. Dit betekent dat de onderstaande programmabegroting afwijkt van hetgeen de Raad in het najaar 2016 heeft vastgesteld. De wijziging is conform de door de raadswerkgroep opgestelde conceptprogrammabegroting 2018. Dit was onderdeel van de nota integrale veiligheid Rheden 2017-2020. Deze conceptbegroting is hieronder verwerkt.

Met de Raad is afgesproken dat op gebied van drugs- en alcoholbeleid doelstellingen, prestaties en streefwaarden in de programmabegroting zouden worden opgenomen, zodra het beleid door de Raad is vastgesteld. De beleidsnota wordt in de raadsvergadering van mei 2017 voorgelegd ter vaststelling. Zodra de beleidsnota is vastgesteld, zal daarover verantwoording worden afgelegd in de beleidsrapportages en zullen de streefwaarden en prestaties worden opgenomen.

De Raad wordt ook geïnformeerd over de ontwikkelingen en voortgang op gebied van ondermijning, onder andere in de beleidsrapportages. Voor de formulering van doelstellingen, prestaties en streefwaarden wordt aangesloten bij de regionale en landelijke ontwikkelingen.

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Vele gemeenten in Nederland (o.a. Utrecht, Oss, Tilburg, Schiedam, Helmond, Den Haag, Maastricht, Langedijk) maar ook bedrijven en onderwijsinstellingen (Van Hall/Larenstein) omarmen de duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties. De wereldwijde doelen zijn voor alle

landen relevant, maar vooral op lokaal niveau toepasbaar en richtinggevend. Doelen zijn bijvoorbeeld: veilige steden en dorpen, bevorderen kwaliteit onderwijs, vergroten duurzame energie, goede gezondheid en welzijn, het tegengaan van voedselverspilling, fatsoenlijk werk voor iedereen, etcetera. Het zijn ambitieuze doelen waarbij de gezamenlijke inzet is vereist van zowel centrale als decentrale overheden, het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en inwoners. Het college van B&W denkt dat deze zogeheten 'Global Goals' ook voor de gemeente Rheden van toegevoegde waarde zijn en gaat de toepasbaarheid ervan onderzoeken.

Gewijzigde programmabegroting 2017: 3 Veiligheid

Het programmadeel Veiligheid is ten opzichte van de begroting inhoudelijk gewijzigd. Hieronder vindt u het nieuwe programmadeel Veiligheid wat in de plaats komt van het programmadeel Veiligheid zoals het is opgenomen in de programmabegroting 2017.

Toelichting Programmadoelstelling:

Het lokale veiligheidsnetwerk pakt de problemen structureel en gezamenlijk aan. De gemeente heeft hierin een regierol. Hiermee wordt samengewerkt met onder andere de politie, het Openbaar Ministerie, uitvoerende (zorg)organisaties, bureau Halt, scholen, Raad van Kinderbescherming, Veilig Thuis en het Veiligheidshuis. Ook zijn bewoners, ondernemers en belangenorganisaties betrokken bij dit netwerk.

Ontwikkelingen

In 2017 wordt uitgewerkt:
- Integraal alcohol en drugsbeleid;
- Evenementenbeleid (uitvoeringsnota's);
- Aanpak verwarde personen;
- Aanpak ondermijning;
- Aanpak radicalisering en polarisatie.

Wat willen wij bereiken?

1. Versterken van de veilige woon- en leefomgeving;
2. Versterken van vroegsignalering problematische jeugd waardoor jeugdoverlast wordt voorkomen;
3. Versterken van fysieke veiligheid;
4. Versterken van integriteit en veiligheid.

Wat gaan wij er voor doen?

Hoofddoelstelling integrale veiligheid

Verbetering van leefbaarheid en vermindering van (georganiseerde) criminaliteit waardoor burgers zich veilig voelen binnen de gemeente Rheden.

De mate van leefbaarheid en veiligheid wordt in 2020 door de inwoners gewaardeerd met het rapportcijfer 7,5.

Communicatie
Er vindt gerichte communicatie plaats naar de inwoners over de problematiek en aanpak op het gebied van veiligheid.

Streefwaarden:

1. Over veiligheid en leefbaarheid wordt op lokaal en/of gemeentelijk niveau over successen en uitdagingen minimaal eens per kwartaal gepubliceerd.
2. Jaarlijks wordt aan de raad een presentatie gegeven over de cijfers en ontwikkelingen van de 'going concern en growing concern'.

Sociale kwaliteit

Door het activeren van inwoners op (veiligheids-)zaken is in 2020 de participatiegraad verbeterd naar 25%. Hierdoor gaat de sociale kwaliteit (kwaliteit van de sociale netwerken, de betrokkenheid van bewoners, de informele sociale controle) en de veiligheid in de woon- en leefomgeving tot 2020 naar een rapportcijfer van minimaal 7.5.

Toelichting

- Het veiligheidsniveau wordt beïnvloed door onder andere de factor leefbaarheid, waarvan sociale kwaliteit onderdeel uitmaakt. Sociale kwaliteit gaat over de relaties tussen bewoners en eventueel andere personen in een buurt. Aspecten zijn: betrokkenheid bij de buurt, kwaliteit van sociale netwerken, de mate van informele sociale controle, e.d.
  - De sociale kwaliteit kan onder druk komen te staan door verschijnselen als woonoverlast, burengerucht, drank- en drugsoverlast, overlast van prostitutie en overlast van zwervers.
  - De mate van veiligheid wordt ook beïnvloed door het aantal misdrijven (delicten).
  - We investeren in wijken, waarbij de participatiegraad lager is dan gemiddeld.
  - Gebiedsgebiedsgericht werken betekent veelal faciliteren en niet per definitie als overheid aan het roer staan om vraagstukken op te lossen.

Streefwaarden:

		2012	***2013***	***2014***	***2015***	***2016***	***Str.w.***
Incidenten overlast gestoord/overspannen persoon	Politie	69	121	131	186	211	**214**
	VNG						
Rapportcijfer leefbaarheid in de woonbuurt	VM		7.3		7.4		**7.5**
Schaalscore sociale cohesie	VM		6.2		6.2		**6.2**
Rapportcijfer veiligheid in de buurt	VM		7.2		7.3		**7.5**
Burengerucht	Politie	109	184	194	192	210	**211**
	VNG						
Participatiebereidheid (% inw. dat zich inzet voor de buurt)	VM				23		**25**

Prestaties

1. Optimaliseren van gebiedsgericht werken

Politie, de sociale gebiedsteams en gebiedsteams leefomgeving, de consulenten werk & inkomen en toezicht en handhavers werken gebiedsgericht. Het maakt een betere koppeling mogelijk tussen gemeentelijk beleid en dat wat er lokaal speelt in een dorp/buurt.
Voorbeelden zijn: informele zorg (buren voor buren) of een groepsapp voor veiligheid. Het helpt om veiligheidsvraagstukken integraal op te pakken. Integraal betekent hierbij dat we vraagstukken vanuit verschillende beleidsvelden, zoals Wmo, Werk en inkomen, ruimte en veiligheid bekijken. Door deze manier van werken betrekken we bewoners in de wijk, waardoor de mate van participatie stijgt en het bijdraagt bij aan de sociale kwaliteit.

2. Ontwikkelen van een aanpak personen met verward gedrag
In 2015 is, in opdracht van verschillende ministeries, het "aanjaagteam verwarde personen" gestart met de ontwikkeling van een aanpak voor personen met verward gedrag. Aanleiding was een aantal ernstige incidenten rond personen met verward gedrag en de jaarlijkse toename van de meldingen hierover. De urgentie is nog steeds onverminderd hoog. Dit blijkt uit het aantal incidenten van de afgelopen tijd en de voortdurende toename van meldingen rond mensen met verward gedrag bij de politie. Het college werkt een plan van aanpak, in samenwerking met in- en externe partners, verder uit in 2017.

3. Ontwikkelen van een integraal alcohol en drugsbeleid:
De problematiek rondom alcohol en drugs groeit. De analyse van Alcohol en drugsproblematiek bevestigt dit. Deze analyse is in 2016 opgesteld als voorbereiding op het beleidsvormingsproces dat in 2017 wordt uitgevoerd. De doelstellingen en streefwaarden worden verder uitgewerkt in het alcohol en drugsbeleid, wat door de raad wordt vastgesteld.

Verminderen jeugdoverlast.
Door de uitvoering van de aanpak problematische jeugdgroepen en de samenwerking met de ketenpartners komt het aantal meldingen jeugdoverlast niet boven de 150 meldingen. De onveiligheidsgevoelens van inwoners over groepen jeugd daalt naar 30%. We investeren in de individuele aanpak door onze zorgpartners te betrekken.

Streefwaarden:

		2012	***2013***	***2014***	***2015***	***2016***	***Str.w.***
Melding overlast jeugdoverlast	Politie	181	176	157	155	167	**150**
	VNG						
Veiligheidsgevoel op plekken waar groepen jongeren rondhangen % vaak/soms onveilig.	VM		39		35		**30**

- Inzichtelijk maken van het aantal jongeren die worden doorverwezen of gesignaleerd vanuit de veiligheidsketen naar de zorgketen en in hoeverre dit daadwerkelijk leidt tot individuele aanpakken door het uitvoeren van een nulmeting

Prestaties
1. Individuele aanpak en vroegsignalering
Doordat de afgelopen vier jaar de focus op de sluitende aanpak problematische jeugdgroepen (PakJeKans) lag, zijn hier goede resultaten gehaald. De meldingen van jeugdoverlast, vandalisme en baldadigheid dalen. Er zijn minder jeugdgroepen die in de openbare ruimte voor overlast zorgen en er zijn minder locaties waar overlast wordt ervaren. Deze sluitende aanpak (PakJeKans) is nu going concern. De functie zoals de straatcoaches die nu invullen, is onlosmakelijk onderdeel van de sluitende aanpak.
De focus van de sluitende aanpak, wordt verlegd naar de individuele aanpak van problematische jeugd. Dit betekent verbeteren van de verbinding tussen onder andere zorg, werk en inkomen, scholen en veiligheid. Ook het vroeg signaleren van problematiek door bijvoorbeeld partijen die op straat toezicht houden en het oppakken van deze signalen, is belangrijk.

Klimaatverandering
In 2017 is er zicht op het effect van klimaatverandering op het risico van (natuur)rampen en ontwikkelen hiervoor plannen en protocollen.

Streefwaarden:
Geen streefwaarden.

Prestaties:
Het klimaat verandert. Door klimaatverandering is de kans op rampen groter, denk aan bosbranden, dijkdoorbraak, hittestress of wateroverlast door zware regenval. Het is nog onvoldoende in kaart gebracht welke effecten klimaatverandering heeft en of de huidige plannen en protocollen in de rampenbestrijding daarvoor afdoende zijn. De streefwaarden worden verder uitgewerkt.

Aanpak georganiseerde criminaliteit
We blijven zicht houden op de ondermijning in onze gemeente en bestrijden deze door een integrale aanpak, het vergroten van bewustwording en normbesef. Hierdoor herstelt het vertrouwen in de overheid.

Streefwaarden:
Streefwaarden worden opgenomen in het beleid en komt terug in de bestuursrapportage.

Prestaties:
In 2016 is een ondermijningsanalyse uitgevoerd door de gemeente Rheden in samenwerking met het Regionaal informatie en expertisecentrum (RIEC). De conclusies en aanbevelingen uit deze analyse pakken we op en helpt bij de verdere implementatie van bijvoorbeeld Wet Bibob. Een aantal conclusies en aanbevelingen:

- Een uitvoeringsplan aanpak ondermijning wordt ontwikkeld en uitgevoerd.
- Participatie in regionale werkgroepen vergroot expertise en slagkracht.
- Zicht houden op ontwikkeling van ondermijning binnen onze gemeente is mogelijk door het bundelen van signalen met informatie van veiligheidspartners.
- Ondermijning wordt integraal opgepakt waardoor het vertrouwen in de overheid herstelt.

Polarisatie en Radicalisering
Polarisatie en radicalisering binnen onze gemeente zo veel mogelijk terugdringen door te investeren in integratie en onze samenwerkingspartners toe te rusten op vroegsignalering en handelingsplan.

Streefwaarden:
Streefwaarden worden opgenomen in het beleid, zodra de aanpak polarisatie en radicalisering is vastgesteld.

Prestaties:
Een sluitende aanpak voor radicalisering is noodzakelijk. Het veiligheidshuis pakt de repressieve kant op wanneer een persoon (mogelijk) radicaliseert en deze aanpak is effectief.
De preventieve aanpak wordt nog niet structureel uitgevoerd. De professionals hebben deze behoefte wel geuit. In het afgelopen jaar was er een training voor aan in- en externe medewerkers ‘hoe signalen op te vangen’. Er is behoefte dit verder op te pakken en uit te breiden. Dit werkt het college in samenwerking met in- en externe partners verder uit in 2017. De doelstellingen en streefwaarden worden verder uitgewerkt in de aanpak radicalisering en polarisatie.

Welk beleid is voorhanden?

Beleid	Vastgesteld
Buurtbemiddeling	2010
Wet Victoria (aanpak woonoverlast)	2010
Notitie Externe veiligheid	2012
Convenant en privacyprotocol aanpak problematische jeugd(groepen)	2013
Nota signaleren, corrigeren en activeren (evaluatie aanpak jongerenoverlast)	2013
Convenant burgernet	2010
Beleidsregels Wet Bibob (incl. uitbreiding exploitatie kamerverhuur)	2014
Sociaal calamiteitenplan maatschappelijke onrust	2015
Evaluatie Drank- en horecawet gemeente Rheden 2015	2015
Nota Uitvoering exploitatie kamerverhuurpanden	2015
APV 2015 geactualiseerd	2015
Aanwijzingsbesluit gebieden alcoholverbod	2016
Aanwijzingsbesluit detectieverbod	2016
Regionale aanpak huiselijk geweld + lokale aanpak	2016
Aanwijzingsbesluit Digitaal Opkopersregister	2016
Evenementenbeleid	2017
Nota Integrale Veiligheid 2017 - 2020	2017

Beleidsindicatoren

Omdat het wenselijk wordt geacht de resultaten van gemeenten te kunnen vergelijken zijn op grond van gewijzigde regelgeving beleidsindicatoren voorgeschreven die ten minste moeten worden gebruikt in de begroting. Deze beleidsindicatoren bij programma 3 zijn hieronder opgenomen. De gegevens komen uit verschillende databanken. Voor enkele beleidsindicatoren zijn voor nu nog geen gegevens beschikbaar.

3. Bestuur en Veiligheid	
Veiligheid	
6. Verwijzingen Halt (aantal per 10.000 jongeren) → 2014	113.4
7. Harde kern jongeren (aantal per 10.000 jongeren)	G.N.B.*
8. Winkeldiefstallen (aantal)	77
9. Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	5.2
10. Diefstallen uit woning (aantal per 1.000 inwoners)	4.2
11. Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (per 1.000 inwoners)	5.3

G.N.B. * = Gegevens niet beschikbaar

Wat gaat het kosten

Programma	**3. Bestuur en veiligheid**

(Bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Gewijzigde begroting	Begrotingswijzigingen VJN	Gewijzigde begroting na VJN
	2017	2017	2017	2017	2017
Lasten	5.025	-10	5.015	110	5.125
Baten	16	0	16	180	196
Saldo van baten en lasten	-5.009	10	-4.999	70	-4.929
Reserves					
Toevoeging	0	0	0	0	0
Onttrekking	4	0	4	0	4
Resultaat	-5.005	10	-4.995	70	-4.925

Financiële analyse voorjaarsnota 2017 - gewijzigde begroting 2017

Ten opzichte van de actuele begroting 2017 is het financieel effect van de mutaties in de voorjaarsnota 2017 per saldo: € 70.000 (voordeel). De belangrijkste mutaties kunnen als volgt worden toegelicht.

Programma	**3. Bestuur en veiligheid**		
Productnummer	**Onderwerp**	**Bedrag in € 1.000**	**Inc. / Struct.**
1	Formatie griffie	-20	I
Tijdelijke uitbreiding van de griffie vanaf 1-9-2017 door onvoorziene werkzaamheden procedure nieuwe burgemeester, uitvoering van de geplande werkzaamheden van de werkgroep bestuursstijl voor maart 2018 en de werkzaamheden voor de gemeenteraadsverkiezingen 2018, die voor een deel parallel lopen met de procedure benoeming nieuwe burgemeester.			
2	Vergoeding raadsleden	-22	S
Ingaande 2017 is de vergoeding voor raadsleden met 4,9% verhoogd als gevolg van indexering.			
2	Accountantsverklaring	-18	S
Conform de overeenkomst met de accountant Baker Tilly Berk bedragen de jaarlijkse accountantskosten € 50.000. Deze verhoging kan gedekt worden uit het budget autonome kostenontwikkeling binnen het programma Financiën.			
2	Benoeming nieuwe burgemeester	-50	I
Voor de werving, benoeming en andere activiteiten omtrent het aantreden van een nieuwe burgemeester worden gedurende 2017 kosten gemaakt.			
971	Bijdrage VGGM	157	I
Conform het besluit van het Algemeen Bestuur wordt het voordelig resultaat VGGM over 2016 verdeeld over de deelnemende gemeenten. Dit betreft het resultaat op de brandweer van € 34.143 en € 122.790 GGD en Facilitaire Zaken.Omdat het om een wettelijke verplichting gaat en de doelgroep hetzelfde is, willen we het resultaat GGD en FZ bestemmen voor de lokale aanpak personen met verward gedrag. Dit geld zal in 2017 (€ 50.000) en 2018 (€ 72.000) worden ingezet om verschillende pilots op te starten om te beschikken over een goed werkende aanpak.			
Overig	Administratief/technisch	23	S
Totaal		**70**	

4 Dienstverlening

Programmadoelstelling
Verbetering van de dienstverlening aan inwoners, organisaties en bedrijven, door een deskundige, betrouwbare, flexibele en slagvaardige gemeentelijke organisatie, waarin ambitie en omvang op elkaar zijn afgestemd.

Ontwikkelingen
Toelichting Programmadoelstellingen

We voegen de volgende aanvullende ontwikkelingen toe aan de beschreven doelstellingen Digitale Agenda 2020 en de overheidsbrede implementatieagenda digitale dienstverlening 2017:

- ***Digitale agenda 2020***: De gemeenten werken in samenwerking met VNG en KING ook in 2017 met een portfolio op standaardisatie, het vergemakkelijken van bedrijfsprocessen en het vormgeven van bestuurlijke ambities. Om deze uitdagingen verder vorm te geven vraagt de VNG een bedrag van ca. € 1,50 per inwoner bij de ALV 2017 om ook dit jaar de ambities waar te maken. Zie digitale agenda 2020, het werk in 2017: https://vng.nl/onderwerpenindex/dienstverlening-en-informatiebeleid/dienstverlening-aan-inwoners-en-ondernemers/nieuws/digitale-agenda-2020-de-themas-in-2017.

- ***Visie op de digitale samenleving in 2025***: Deze landelijk ontwikkelde visie geeft richting naar 2025 toe. De samenleving is in 2025 volledig digitaal en genetwerkt. Inwoners en ondernemers zijn hun eigen regisseur en zoeken locatie- en tijdonafhankelijk naar ondersteuning, informatie en kennis. Er blijft echter behoefte aan menselijk contact. De kloof wordt groter tussen digitaal vaardigen en degenen die minder handig zijn. Het ontwikkelen van digitale en technologische vaardigheden, 'digibetisering' wordt belangrijker dan ooit. De overheid is in 2025 flexibel, op de samenleving gericht, vraaggestuurd, de mens centraal stellend. De dienstverlening is steeds meer maatwerk. Co-makerschap met inwoners en ondernemers staat centraal. De overheid is dienstbaar aan de samenleving. Ethiek, service en contact staan hoog in het vaandel.

- Er is ***Europese en landelijke wetgeving*** in voorbereiding (2017) gericht op verbetering van de kwaliteit van dienstverlening en integratie van de dienstverlening naar één overheid. Voorbeelden hiervan zijn de Wet Generieke Digitale Infrastructuur, Wet open overheid en de Algemene Verordening Gegevensbescherming.

- De decentralisaties in het sociale domein hebben hun effect al gehad op de organisatie, dienstverlening, informatiebehoefte, verantwoording en aansturing. ***De Omgevingswet*** (openbare ruimte) doet een beroep op gemeenten om integraal, digitaal en klantgericht te werken, met meer lokale afwegingsruimte. Realisatie ervan is in belangrijke mate afhankelijk van de informatievoorziening en de digitale infrastructuur. Tot 2024 wordt gewerkt aan het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Vanaf 2019 kunnen gemeenten aansluiten op landelijke voorzieningen van de Omgevingswet. Het gaat onder meer om een webportaal (voor toegang tot het DSO), een landelijke registratie van omgevingsdocumenten (voor inzicht in geldende regels), Informatiehuizen en een gegevenscatalogus (een overzicht van diensten die via het stelsel worden geboden). Daarnaast worden de bestaande voorzieningen Omgevingsloket Online (OLO), Activiteitenbesluit Internet Module (AIM) en Ruimtelijke plannen geschikt gemaakt voor de Omgevingswet.

- De regionale samenwerking (De Connectie, IM-gerichte projecten, regionale architectuur informatievoorziening) vraagt momenteel veel capaciteit. Dit kan mogelijk leiden tot vertraging in projecten. We blijven wel voldoen aan de streefwaarden.

- Op het gebied van innovatie klantgerichte dienstverlening onderzoeken we de mogelijkheid voor het inzetten van een app om Meldingen Openbare Ruimte sneller en efficiënter af te wikkelen. Daarnaast is de inzet van Whatsapp als dienstverleningskanaal in voorbereiding. We verwachten dit kanaal vanaf 1 augustus open te stellen.

- Er is een nieuw verantwoordingsproces **informatieveiligheid** door de VNG gepresenteerd. Het gaat om de verantwoordingssystematiek ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit). Implementatie is voorzien in 2017. Afspraak is dat op basis van een zelfanalyse de gemeenteraad jaarlijks door het college wordt geïnformeerd over informatieveiligheid en privacy door middel van een jaarverslag. Onderdelen van de zelfevaluatie zijn bedrijfsvoering (HR, ICT), Burgerzaken (BRP-PUN), Sociaal Domein (SUWI), DigiD, BAG-beheer en BGT-beheer. Informatieveiligheid is voortaan opgenomen in de paragraaf Bedrijfsvoering.

- Begin 2017 is het project 'Visie en regie op onderzoek: Vinger aan de pols' gestart. Het project draagt bij aan de programmadoelstellingen van Samen meer Service. Na afronding kunnen we klantgerichter uitvragen en benutten we de input van de klant bij beleidsontwikkeling, besluitvorming en procesaanpassingen.

Wat gaat het kosten

Programma	**4. Dienstverlening**

(Bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Gewijzigde begroting	Begrotingswijzigingen VJN	Gewijzigde begroting na VJN
	2017	2017	2017	2017	2017
Lasten	2.226	0	2.226	136	2.362
Baten	24	0	24	0	24
Saldo van baten en lasten	-2.202	0	-2.202	-136	-2.338
Reserves					
Toevoeging	0	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0	0
Resultaat	-2.202	0	-2.202	-136	-2.338

Financiële analyse voorjaarsnota 2017 - gewijzigde begroting 2017

Ten opzichte van de actuele begroting 2017 is het financieel effect van de mutaties in de voorjaarsnota 2017 per saldo: € 136.000 (nadeel). De belangrijkste mutaties kunnen als volgt worden toegelicht.

Programma	**4. Dienstverlening**		
Productnummer	**Onderwerp**	**Bedrag in € 1.000**	**Inc. / Struct.**
74	Uitbreiding BKC	-32	S
Uitbreiding van de formatie burgerzaken voor verbetering van de 1e en 2e lijnsdienstverlening. Deze uitbreiding wordt ingezet voor het opvangen van de aanhoudende werkdruk bij burgerzaken en telefoonteam, zal uitvoering geven aan de verdere professionaliseringslag, aan verdere uitbreiding van webcaretaken binnen BKC en invoering van Whatsapp als dienstverleningskanaal.			
74	Tijdelijke opvang piekbelasting BKC	-104	I
Aanpassing formatie Burgerzaken: vanwege piekbelasting in het 1e kwartaal 2017 wordt de tijdelijke extra inzet gecontinueerd voor 2017 en 2018 voor front-, mid- en backofficetaken. Na 2018 zal het effect van I-burgerzaken zichtbaar worden. Daaorm is er sprake van een incidentele wijziging.			
Totaal		**-136**	

5 Financiën

Programmadoelstelling
Het waarborgen van een solide financiële positie van de gemeente blijkend uit een evenwichtige en sluitende (meerjaren)begroting. We streven naar een gedegen en daadkrachtig financieel beleid.

Ontwikkelingen
Er zijn geen ontwikkelingen die het beleid van deze paragraaf raken. De wijzigen van de begroting 2017 in deze voorjaarsnota komen voort uit het bestaande beleid.

Wat gaat het kosten

Programma	**5. Financiën**

(Bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Gewijzigde begroting	Begrotingswijzigingen VJN	Gewijzigde begroting na VJN
	2017	2017	2017	2017	2017
Lasten	1.369	0	1.369	552	1.921
Baten	3.057	0	3.057	81	3.138
Saldo van baten en lasten	1.688	0	1.688	-471	1.217
Reserves					
Toevoeging	0	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0	0
Resultaat	1.688	0	1.688	-471	1.217

Financiële analyse voorjaarsnota 2017 - gewijzigde begroting 2017

Ten opzichte van de actuele begroting 2017 is het financieel effect van de mutaties in de voorjaarsnota 2017 per saldo: € 471.000 (nadeel). De belangrijkste mutaties kunnen als volgt worden toegelicht.

Programma	**5. Financiën**		
Productnummer	**Onderwerp**	**Bedrag in € 1.000**	**Inc. / Struct.**
109	Rente kortlopende leningen	40	I
In de begroting wordt rekening gehouden met 0,5% rente over de kasgeldlening. In werkelijkheid ligt het percentage rond 0%. Daardoor kunnen de begrote middelen voor de rentebetaling vrijvallen. Dit is eenmalig omdat het nog niet duidelijk is wat de rente voor kortlopende leningen in 2018 e.v. gaat doen.			
134	Stelpost structurele begrotingsruimte	23	S
De stelpost structurele begrotingsruimte was in de afgelopen jaren ingezet als dekking bij bezuinigingsvoorstellen. Vanaf 2016 is dit budget weer in de begroting opgenomen. In 2016 is geen beroep gedaan op deze stelpost. Er is dan ook geen noodzaak om dit budget opnieuw in de begroting op te nemen. Het totale bedrag kan dan ook vrijvallen.			
134	Stelpost autonome kostenontwikkeling	18	S
Deze stelpost is bedoeld om kostenstijgingen gedurende het begrotingsjaar op te vangen. Binnen programma 3 Bestuur is sprake van een autonome stijging voor de accountantskosten.			
134	HR21 Structureel	-200	S
In 2016 is het proces van het invoeren van het nieuwe functiebeschrijvings- en waarderingssysteem HR21 opgestart. Met de invoering van HR21 vinden een aantal verschuivingen plaats in functieschalen. Hierdoor ontstaat vanaf 2017 een structurele stijging van de loonkosten van € 200.000 (0,84% van de loonsom).			
134	HR21 Incidenteel	-200	I
Naast de structurele stijging van de loonkosten door de invoering van HR21 vindt een nabetaling plaats vanaf 1 januari 2016.			
134	Stelpost armoedebeleid	-152	S
De algemene uitkering is bij de decembercirculaire hoger uitgevallen. Dit is nader toegelicht in programma 7. Een deel van deze inkomsten zijn beklemd en daarom is deze stelpost gevormd. Op deze wijze wordt voorkomen dat dit gedeelte van de algemene uitkering onterecht vrijvalt maar geoormerkt wordt voor het doel waarvoor het is uitgekeerd.			
Totaal		**-471**	

6 Overhead

Doelstelling van het overzicht

In de BBV is voorgeschreven dat met ingang van 2017 een apart overzicht wordt gegeven van de overhead. Het gaat er in dit geval om de Raad meer inzicht te geven in de totale kosten van overhead voor de gehele organisatie en daarmee ook meer zeggenschap over die kosten.
Onder overhead wordt verstaan alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Ontwikkelingen

Office O365

Binnen de gemeentelijke organisatie wordt er momenteel gewerkt met Microsoft Office 2007 als standaard kantoorpakket. Binnen afzienbare tijd zal Office 2007 echter niet meer ondersteund worden door Microsoft. De wijze waarop op kantoor gewerkt wordt is sinds de introductie van Office 2007 sterk veranderd. Vanuit de medewerkers is er een toenemende behoefte om beter samen te kunnen werken en meer mobiel te kunnen werken. Ook regionaal zal er meer samengewerkt worden.

Zodoende zijn de gemeenten Rheden, Arnhem, Renkum en de Connectie samen op zoek naar een vervangend kantoorpakket. De keuze is hierbij opnieuw gevallen op de oplossingen van Microsoft. De nieuwe versies van Office ondersteunen de nieuwe manieren van (samen)werken en mobiel werken. Daarnaast zijn alle vertrouwde programma's als Word en Excel nog steeds beschikbaar. Door de uitgebreidere mogelijkheden zullen de structurele lasten met ingang van dit jaar stijgen. Het is echter nog afhankelijk van de keuzes die er omtrent de toepassing en implementatie gemaakt moeten worden hoeveel de structurele kostenstijging zal zijn.

Daarnaast zullen er gedurende 2017 en 2018 nog incidentele lasten zijn die gemaakt worden om het nieuwe kantoorpakket te installeren, te integreren met de overige software en om alle medewerkers te trainen in het gebruik. Ook deze kosten hangen af van nog te maken keuzes. In de Berap zal er terug gekomen worden op zowel de structurele als de incidentele lasten.

Organisatieontwikkeling

De organisatieontwikkeling zoals beschreven in het inrichtingsplan 'Goed, Beter, Best' krijgt in het lopende jaar zijn voltooiing. De (als tijdelijke hulpstructuur ingerichte) domeinen worden het komende jaar naar verwachting opgeheven. Op dit moment wordt een advies voorbereid hoe de verdere inrichting gestalte krijgt. De organisatie speelt daarbij in op de huidige vormen van gebiedsgericht werken en frontlijnsturing zal meer dan tot op heden een invulling krijgen. Door de besluitvorming rond De Connectie wordt nagedacht op welke wijze de resterende bedrijfsvoeringstaken herschikt kunnen worden. De uitgevoerde cultuurprocessen worden geborgd in de werkwijze, gedrag en sturing. Het projectmatig- en programmatisch werken wordt geïntroduceerd. In de zomer wordt een bijgesteld inrichtingsplan vastgesteld. Voor het lopende jaar zijn er geen nieuwe middelen meer beschikbaar voor de organisatieontwikkeling, doch wordt het restantbudget van de afgelopen jaren hiervoor benut. Bij de bestuursrapportage zullen wij de dan actuele stand nader duiden.

SROI (Social Return on Interest)

Rondom SROI is het goed om te melden dat we op twee sporen onze inzet plegen om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te laten participeren. Als organisatie hebben we 29 mensen bij ons werkzaam die of via Presikhaaf bedrijven, of met een Wajong uitkering, of vanuit de uitkering bij ons zijn aangesteld. Daarnaast werken we bij aanbestedingen met de zogenaamde 5% norm : de organisatie die het werk gaat uitvoeren, moet ter hoogte van 5% van het aanbestede bedrag inzet vormgeven van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt of anderszins. Jaarlijks kunnen we bij zo'n 10 grootschalige aanbestedingen dit realiseren. Hiermee is aan de jaarlijkse taakstelling ruimschoots voldaan.

Wat gaat het kosten

Programma	6. Overhead

(Bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Gewijzigde begroting	Begrotingswijzigingen VJN	Gewijzigde begroting na VJN
	2017	2017	2017	2017	2017
Lasten	11.929	0	11.929	1.054	12.983
Baten	104	0	104	18	122
Saldo van baten en lasten	-11.825	0	-11.825	-1.036	-12.861
Reserves					
Toevoeging	0	0	0	0	0
Onttrekking	3	0	3	193	196
Resultaat	-11.822	0	-11.822	-843	-12.665

Financiële analyse voorjaarsnota 2017 - gewijzigde begroting 2017

Ten opzichte van de actuele begroting 2017 is het financieel effect van de mutaties in de voorjaarsnota 2017 per saldo: € 843.000 (nadeel). De belangrijkste mutaties kunnen als volgt worden toegelicht.

Programma	**6. Overhead**

Productnummer	**Onderwerp**	**Bedrag in € 1.000**	**Inc. / Struct.**
20	transitie- en frictiekosten Connectie	-203	I
In het raadsvoorstel BVO de Connectie van 28 februari 2017 is gemeld dat aanvullend budget nodig is voor de transitie- en frictiekosten. Het bedrag van € 203.000 is aan de raad gemeld in het raadsvoorstel.			
22	Formatie communicatie	-36	I
Communicatie speelt een grote rol bij de ontwikkeling van onze gemeente naar een netwerkorganisatie. Bij deze organisatievorm is omgevingsgericht werken cruciaal en daarom onderschrijven we zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau het belang van optimaal communiceren met elkaar en onze omgeving. Doordat we investeren in het communicatiever maken van medewerkers zie we de vraag vanuit de organisatie naar coaching, advies en ondersteuning vanuit de vakgroep communicatie significant toenemen. Zowel ambtenaren als bestuur doen een groeiend beroep op proefessionele ondersteuning vanuit de vakafdeling. Om te kunnen voldoen aan de vraag vanuit de organisatie (zowel kwalitatief als kwantitatief) is uitbreiding van de capaciteit van communicatie met 1 fte nodig. Voor 2018 en 2019 wordt er € 72.000 beschikbaar gesteld.			
47	Taakstelling Klant in Beeld	-62	S
In de programmabegroting is de taakstelling op formatie Klant in Beeld per abuis twee keer opgenomen.			
49	Samenwerkingsverbanden	-15	S
Voor de uitvoering van de nota samenwerkingsverbanden zal extra formatie nodig zijn.			

42	De Connectie	-296	S
In het raadsvoorstel BVO de Connectie van 28 februari 2017 is de meerjarenraming opgenomen voor het aandeel van Rheden in de begroting van de Connectie. Dit leidt tot een tekort van € 270.556 op de reeds begrote kosten en dit wordt nu via de voorjaarsnota verwerkt. Daarnaast wordt in de ontwerpbegroting 2018 van de Connectie rekening gehouden met een CAO-ontwikkeling voor 2017, totaal € 25.070.			
42	Taakstelling ICT Samenwerking	-236	I
In de voorjaarsnota 2014 waren de verwachte voordelige financiele effecten ICT van de destijds nog vier samenwerkende gemeenten meerjarig in de begroting verwerkt. Het verwachte voordeel bedroeg in 2017 € 236.000 oplopend tot € 400.000 structureel. Dit voordeel was als taakstelling in de meerjarenbegroting opgenomen, maar wordt voor 2017 niet gehaald. Het meerjarig effect vanaf 2018 is opgenomen in de tabel autonome ontwikkelingen.			
50	Projectkosten HR21	-25	I
In 2016 is door uw raad € 30.000 incidenteel beschikbaar gesteld voor de invoeringskosten van het functiebeschrijvings- en waarderingssysteem HR21. Voor 2017 worden nog uitgaven verwacht voor de externe begeleiding. Daarnaast verwachten we ondersteuning nodig te hebben bij de behandeling van zienswijzen en eventuele bezwaren.			
50	Projectmatig werken	-120	I
De gemeentelijke organisatie is bezig met een professionaliseringslag. Om dit te ondersteunen worden er kosten gemaakt ten bate van het projectmatig werken. De financiële ruimte hiervoor is gevonden in de vrijval van incidentele budgetten van andere projecten.			
Bestemmingsreserve	Reserve te best. gemeentelijke budg	138	I
Dit betreft een technische wijziging. De middelen ten bate van het projectmatig werken komen vrij uit de reserve te besteden gemeentelijke budgetten en komen op deze wijze terug in het programma.			
bestemmingsreserve	Doorontwikkeling WABO	0	I
Er wordt € 55.000 aan de exploitatie toegevoegd uit de reserve doorontwikkeling WABO. Dit bedrag wordt ingezet voor de werkzaamheden die voortkomen uit de doorontwikkeling WABO en toegevoegd aan het budget personeelskosten.			
Structureel effect jaarrekening 2016		18	S
Het structurele effect vanuit de jaarrekening 2016 heeft betrekking op de uitgaven jubileumgratificaties.			
	Overig	-6	S
Bedragen < €10.000			
Totaal		**-843**	

7 Algemene dekkingsmiddelen

Doelstelling van het overzicht
In de BBV is voorgeschreven dat binnen het hoofdstuk Programma's een overzicht van de Algemene dekkingsmiddelen wordt opgenomen.

Ontwikkelingen
Er zijn geen ontwikkelingen die het beleid van deze paragraaf raken. De wijzigen van de begroting 2017 in deze voorjaarsnota komen voort uit het bestaande beleid.

Wat gaat het kosten

Programma	**7. Algemene dekkingsmiddelen**

(Bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Gewijzigde begroting	Begrotingswijzigingen VJN	Gewijzigde begroting na VJN
	2017	2017	2017	2017	2017
Lasten	0	0	0	0	0
Baten	74.253	-261	73.992	361	74.353
Saldo van baten en lasten	74.253	-261	73.992	361	74.353
Reserves					
Toevoeging	0	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0	0
Resultaat	74.253	-261	73.992	361	74.353

Financiële analyse voorjaarsnota 2017 - gewijzigde begroting 2017

Ten opzichte van de actuele begroting 2017 is het financieel effect van de mutaties in de voorjaarsnota 2017 per saldo: € 361.000 (voordeel). De belangrijkste mutaties kunnen als volgt worden toegelicht.

Programma	**7. Algemene dekkingsmiddelen**

Productnummer	**Onderwerp**	**Bedrag in € 1.000**	**Inc. / Struct.**
107	Dividend	111	I
De verwachting is dat de dividenduitkering van BNG en Alliander in 2017 hoger zal zijn dan het bedrag van € 230.000 dat in de begroting is opgenomen. Beide bedrijven hebben in 2016 hogere winsten gemaakt dan verwacht. Dit zal zeer waarschijnlijk leiden tot een hogere dividenduitkering.			
130	Effecten decembercirculaire	250	S
In totaal is er € 250.000 bijgekomen uit de decembercirculare. Dit geld is echter grotendeels beklemd. Voor de bestrijding van armoede onder kinderen krijgt de gemeente vanaf 2017 jaarlijks € 207.000 extra. Deze middelen zijn beklemd voor het beleidsinitiatief dat daarvoor is ingediend. Daarnaast is de integratie-uitkering jeugd voor het jaar 2017 met € 31.000 verhoogd. vanwege het overgangsrecht Wlz-indiceerbaren. Gemeenten zijn vanaf 1 juli 2017 verantwoordelijk voor deze groep clienten. Met ingang van 2018 is deze toevoeging in de integratie-uitkering jeugd verdubbeld. De verdeling daarvan wordt echter pas bij de meicirculaire 2017 bekend gemaakt. Vooralsnog gaan wij uit van een verhoging van de integratie-uitkering jeugd van € 60.000 vanaf 2018. Het restant van het verschil, € 12.000 in 2017, betreft kleine aanpassingen in de algemene uitkering.			
Totaal		**361**	S

4 Bezuinigingen

Inleiding
De paragraaf bezuinigingen heeft als doel zicht te houden op de voortgang van bezuinigingsmaatregelen, zoals die door uw raad in de afgelopen jaren zijn besloten. Ontwikkelingen die effect hebben op de realisatie van de bezuinigingsmaatregel worden vermeld bij het betreffende besluit.

Deze paragraaf bevat een overzicht van de (nog) niet gerealiseerde bezuinigingen uit voorgaande jaren. Deze bezuinigingen komen voort uit:
- D-14: Dekkingsplan 2014-2017
- B-15: Begroting 2015
- T-15: Transformatieplan 2015
- G-15: Besluit gemeenteraad 24 februari 2015 met betrekking tot bezuiniging BUIG-gelden

Statusoverzicht
Ingeboekte bezuinigingen per programma

Programma (Bedragen x € 1.000)	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**Formatie** in fte	x € 1.000
1- Sociaal Domein	2.426	2.872	3.257	3.257	1,00	40
2 - Ruimtelijk Domein	468	3	3	3		
4 - Bedrijfsvoering en Dienstverlening	348	406	496	461	1,92	118
Totaal	**3.242**	**3.282**	**3.757**	**3.722**	**2,92**	**158**

Programma 1 - Sociaal Domein

Statusoverzicht

Product (Bedragen x € 1.000)		Bron	2017	2018	2019	2020	Formatie in fte	Formatie x €.1000
291	Theothorne	D-14			24	24	-	-
321	Algemene maatregelen	G-15	100	100	100	100	-	-
321	Beperken van de instroom	G-15	35	35	35	35	-	-
321	Versterken van de doorstroom	G-15	105	105	105	105	-	-
321	Focus op uitstroom	G-15	175	175	175	175	-	-
DIV	Transformatieplan	T-15	1.987	2.433	2.818	2.818	-	-
Totaal			**2.402**	**2.848**	**3.257**	**3.257**	**-**	**-**

Toelichting voortgang

291 Theothorne
De bezuiniging is gepland voor 2017 en verder. Op basis van een aangenomen motie van de gemeenteraad is de bezuiniging voor de jaren 2017 en 2018 opgeschort.

321 Bezuinigingen BUIG
De bezuiniging wordt voor 2017 conform planning gehaald.

DIV Transformatieplan
Het transformatieplan 2015 is door de raad vastgesteld op 30 juni 2015 en verwerkt in de begroting. De actualisatie is vastgesteld op 20 oktober 2015. Maandelijks wordt in overleg met de verantwoordelijke projectleiders de voortgang van de verschillende projecten beoordeeld en bepaald of er bijzonderheden zijn. Dit betreft dan zowel financieel als ook inhoudelijk gebied. Vooralsnog is er geen reden aan te nemen dat de besparing op totaalniveau niet gerealiseerd wordt. Wel wordt een risico van temporisering ingeschat, met name vanaf 2017. Er zal een monitoringsysteem Transformatieplan worden opgezet op basis waarvan de realisatie van het plan op detailniveau door het management kan worden bewaakt. Tegelijk met deze Voorjaarsnota zullen wij een afzonderlijke notitie "Twee jaar Transitie in Rheden" verstrekken aan de Raad. Hierin wordt onder andere uitgebreid aandacht besteed aan de ontwikkelingen rond het Transformatieplan.

Programma 2 - Ruimtelijk Domein

Statusoverzicht

Product (Bedragen x € 1.000)		Bron	2017	2018	2019	2020	Formatie in fte	Formatie x €.1000
508	Vastgoed exploitatie verkoop woningen	D-14	465	-	-	-	-	-
546	Gezamenlijk beheer VRI's met Arnhem	D-14	3	3	3	3	-	-
Totaal			**468**	**3**	**3**	**3**	**-**	**-**

Toelichting voortgang

508 Vastgoed exploitatie verkoop woningen:
De raad heeft het voorstel, hoe we om willen gaan met het vastgoed binnen de gemeente Rheden vastgesteld. In dit voorstel was sprake van 4 categorieën waarvan er bij twee categorieën sprake is van direct en op termijn afstoten (verkoop) van het vastgoed. Op basis hiervan is in 2016 een meerjaren (verkoop) plan gemaakt. De bezuiniging voor 2016 is nagenoeg gehaald. Voor het jaar 2017 is nu nog niet in te schatten of de bezuiniging ook voor dit jaar kan worden gerealiseerd.

546 Gezamenlijk beheer VRI’s met Arnhem:
Bekeken wordt of in G-5 verband de verkeersinstallaties kunnen worden beheerd. De aanbesteding hiervoor wordt gedaan Arnhem en is door capaciteitsgebrek (wederom) uitgesteld. De verwachting is dat in de eerste helft van 2017 de aanbesteding wel zal plaatsvinden en duidelijk wordt of de bezuiniging gerealieerd kan worden.
Dit zal dan bij de bestuursrapportage worden gemeld.

Programma 6 - Overhead

Statusoverzicht

Product (Bedragen x € 1.000)		Bron	2017	2018	2019	2020	Formatie in fte	Formatie x €.1000
20	Taakstelling formatie	B-15	140	140	140	140	-	
40	Coördinator ARBO-schoonmaak	D-14	45	45	45	45	0,75	45
50	Klant in Beeld / informatiebeleid	D-14		62	62	62	0,97	62
42	ICT samenwerking	B-15	208	159	238	203		
43	Functie medewerker basisregistratie	B-15			11	11	0,2	11
Totaal			**393**	**406**	**496**	**461**	**1,92**	**118**

Toelichting voortgang

20 Taakstelling formatie:
Deze taakstelling wordt in 2017 gerealiseerd.

40 Coördinator ARBO-schoonmaak:
De bezuiniging is gepland voor 2017 en verder. Echter zijn er met ingang van 1 juli 2017 wijzigingen in de ARBO wetgeving wat de geplande bezuinigingen niet meer haalbaar maakt.

50 Klant in Beeld/informatiebeleid: Deze bezuiniging wordt vanaf 2017 gerealiseerd door aframing van het structurele budget Klant in Beeld.

42 ICT samenwerking:
De bezuiniging ICT samenwerking is in 2016 aangepast na vaststelling van het Bedrijfsplan GemICT, in afwachting van de overige bedrijfsplannen voor de Connectie. Op 20 december 2016 is het bedrijfsplan Bedrijfsvoeringorganisatie De Connectie door het College vastgesteld en aan uw raad ter zienswijze aangeboden. Het raadsvoorstel is op 28 februari 2017 in uw raad besproken. Dit betekent dat de bezuiniging voor 2017 niet gerealiseerd zal worden. De bezuiniging geleidelijk worden gerealiseerd en verwacht wordt dat de bezuiniging in 2021 volledig gerealiseerd zal zijn. De financiële consequenties van het Bedrijfsplan de Connectie zijn verwerkt in deze voorjaarsnota.

43 Functie medewerker basisregistratie:
De bezuiniging is gepland voor 2018 en volgende jaren.

5 Uitgangspunten en kaders

Inleiding

Dit hoofdstuk behandelt de financiële omgangsvormen (kaders) tussen Raad en college. Daarbij wordt in het bijzonder ingegaan op de uitgangspunten die worden gehanteerd bij het opstellen van de financiële prognose in de begroting 2018 en de meerjarenraming 2019-2021. Deze uitgangspunten zijn bepalend voor het ramen van de baten en lasten en daarmee het begrotingsresultaat en het resultaat van de meerjarenraming. Voor deze uitgangspunten gelden de volgende kwaliteitseisen:

- De uitgangspunten dienen een voldoende realiteitsgehalte te hebben, zodat een zo goed mogelijke voorspelling wordt gedaan van de te verwachten jaarrekeningresultaten;
- De uitgangspunten die het begrotingsresultaat bepalen worden zoveel als mogelijk stelselmatig toegepast. Hiermee wordt beoogd een zo goed mogelijk inzicht te verkrijgen in de ontwikkeling van de begrotingsresultaten van de opeenvolgende jaren.

Verder wordt in dit hoofdstuk, naast algemene budgettaire uitgangspunten, diverse specifieke kaders uiteengezet die betrekking hebben op de (meerjaren) begroting 2018-2021.

Algemene uitgangspunten

Budgetcyclus

In de 'Financiële verordening gemeente Rheden 2016' is de bestuurlijke informatievoorziening (budgetcyclus) geregeld. Overeenkomstig deze verordening en de gedragslijn van voorgaande jaren informeert het college de raad over de begrotingsuitvoering 2018 op de volgende momenten:

• Voorjaarsnota 2017 (begroting 2018)	11 juli 2017
• Begroting 2018	7/8 november 2017
• Bijstelling begroting 2018 in Voorjaarsnota 2018	juli raad 2018
• Bestuursrapportage 2018	november raad 2018
• Jaarrekening 2017	juni raad 2018

Programmabegroting

Overeenkomstig art.2 van de Financiële verordening stelt de raad bij de aanvang van een nieuwe raadsperiode zo nodig een gewijzigde programma-indeling vast.

Ingaande 2017 wordt de begroting ingericht overeenkomstig de navolgende programmastructuur, waarbij het programma sociaal domein is onderverdeeld in een 5-tal subprogramma's:

1. Sociaal domein;
   1.1. Opvoeden en opgroeien (jeugd);
   1.2. Meedoen makkelijker (helpen) maken (Maatschappelijke ondersteuning);
   1.3. Iedereen doet mee (Werk en inkomen);
   1.4. Participeren door middel van sport en bewegen (Sport);
   1.5. Participeren door middel van kunst en cultuur (Kunst en cultuur).
2. Ruimtelijk domein;
3. Bestuur en veiligheid
4. Dienstverlening
5. Financiën;
6. Overhead;
7. Algemene dekkingsmiddelen.

Een raadswerkgroep buigt zich over de inrichting van programma 1. Indien de raad tot een nieuwe indeling van programma 1 besluit zal dit worden meegenomen bij de inrichting van begroting 2018 en volgende.

Financieel beleid

Overeenkomstig de Gemeentewet dient de gemeente te beschikken over een structureel sluitende begroting, dan wel zal de meerjarenraming een financieel evenwicht moeten laten zien. Voor zover hier geen sprake van is, zal de gemeente onder preventief toezicht komen te staan van de provincie. De uitgangspunten van het te volgen financieel beleid die van toepassing zijn op de begroting 2018 luiden als volgt:

- De gemeente Rheden streeft naar een financieel evenwicht en zal daarbij waar nodig ombuigingsmaatregelen treffen om een verwacht financieel tekort weg te werken.
- Voor het indienen van nieuwe beleidsinitiatieven zijn alleen die initiatieven meegenomen welke;
    - het initiatief is wettelijke onontkoombaar en kan mogelijk structurele financiële effecten hebben;
    - het initiatief komt voort uit het Beleidsplan College 2014-2018 of anderszins als gevolg van reeds genomen bestuurlijke besluiten en behoeft nog een nadere financiële vertaling in de (meerjaren) begroting;
    - het initiatief komt voort uit een andere, dwingende, reden en kan ook een heroverweging betreffen van eerdere initiatieven en/of getroffen bezuinigingsmaatregelen

Nieuw beleid en bestaand beleid

De begroting 2018 wordt opgebouwd vanuit het bestaande, door de Raad geaccordeerde, beleid. Voor nieuw beleid geldt het uitgangspunt van de integrale afweging, waarbij de Raad, gegeven het haar toekomende budgetrecht, de besluiten neemt en daarmee de nieuwe middelen beschikbaar stelt.

Uitgangspunten bij bepalen baten

Lokale heffingen

De jaarlijkse vaststelling van de tarieven, zoals deze in de begroting worden verwerkt, is gebaseerd op het door de Raad vastgestelde tarievenbeleid en hieraan ten grondslag liggende consistente en objectieve uitgangspunten. Voor diverse lokale heffingen gelden wettelijke voorschriften, zoals ter zake van retributies waarvoor geldt dat de opbrengst maximaal 100 % van de kosten mag bedragen. Voor de afvalstoffenheffing en het rioolrecht worden bijvoorbeeld kostendekkende tarieven gehanteerd. Voor overige lokale heffingen hebben de gemeente een grotere beleidsvrijheid in de bepaling van de tarieven. In de onderstaande tabel wordt voor de financieel relevante lokale heffingen uiteengezet welke uitgangspunten worden gehanteerd in het tarievenbeleid. Deze uitgangspunten zijn bepalend voor de berekening van de tarieven voor 2018.

Uitgangspunten tarievenbeleid lokale heffingen

	100 % kostendekkend tarief	Jaarlijkse stijging op basis van inflatiepercentage	Andere uitgangspunten
Onroerende zaakbelastingen		X	
Afvalstoffenheffing/reinigingsrechten	X		
Rioolrechten	X		
Bouwleges	X		
Parkeerbelastingen			X
Hondenbelasting		X	
Toeristenbelastingen		X	
Forensenbelasting		X	
Secretarieleges	X		
Begraafrechten	X		

Voor de berekening van de tarieven lokale heffingen 2018 worden de volgende berekeningsmethodes gehanteerd:

- Voor de tarieven waarvoor als uitgangspunt dient '100 % kostendekkendheid' wordt het tarief berekend op basis van een kostprijsberekening. Hierbij worden de direct- en indirect toe te rekenen kosten aan de prestatie (activiteit) toegerekend en vervolgens op grond van de geraamde aantallen 'omgeslagen' in een tarief, waarbij vervolgens een kostendekkend tarief ontstaat;
- Voor de tarieven waarbij de jaarlijkse stijging wordt gebaseerd op het geraamde inflatiepercentage wordt uitgegaan van het tarief over 2017, vermeerderd met het geraamde inflatiepercentage volgens het Centraal Economisch Plan 2017 van het Centraal Planbureau (CPB). Het Centraal Economisch Plan gaat, ultimo maart 2017, uit van een inflatiepercentage in 2017 van 1,4%.
- Voor de OZB tariefstijging werd uitgegaan van een jaarlijkse stijging van 1,4%. In het Collegebeleidsplan is vastgesteld dat de lasten met maximaal het inflatiepercentage worden verhoogd. In de Programmabegroting 2018 (meerjarenraming 2019-2021) zal worden uitgegaan van een van een jaarlijkse tariefstijging van 1,4 %. Het college doet bij de begrotingsbehandeling 2018 in de paragraaf lokale heffingen aan de Raad een voorstel voor de tarieven voor de OZB voor het begrotingsjaar 2018 en de hierop volgende jaren.

Leges

De leges worden in de begroting geraamd op basis van het verwacht aantal verstrekkingen en de tarieven overeenkomstig de geldende verordening. Op basis van de begrote lasten over 2018 worden in het najaar van 2017 de nieuwe kostendekkende tarieven berekend en in een wijziging van de legesverordening aan de raad ter vaststelling voorgelegd. Na besluitvorming door de raad zal de begroting 2018 worden aangepast op de nieuwe tarieven.

Prijzen gemeentelijke goederen en diensten

Voor het bepalen van de geraamde kostprijs van goederen, werken en diensten van de gemeente, die worden geleverd aan overheidsbedrijven en derden, wordt een systeem van kostentoerekening gehanteerd.. Bij de kostentoerekening worden naast de directe kosten de indirecte kosten betrokken, die rechtstreeks samenhangen met de door de gemeente verleende diensten.

Algemene uitkering

De berekening van de algemene uitkering voor de begroting en meerjarenraming wordt doorgaans gebaseerd op de meicirculaire. In 2017 is de meicirculaire verschenen op 1 juni 2017.
De begroting 2018 en de meerjarenraming 2019-2021 wordt derhalve opgesteld met inachtneming van deze circulaire. Indien vanuit de financiële gevolgen van de septembercirculaire 2017 hiertoe aanleiding is, wordt bij de begrotingsbehandeling een bijgestelde begroting 2018 aan de raad aangeboden. In de verwerking van de algemene uitkering worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Voor de jaren 2018 tot en met 2021 worden de accrespercentages van de meicirculaire 2017 verwerkt;
- Incidentele en structurele toevoegingen aan de algemene uitkering worden ingezet voor het beoogde doel, indien wij dit noodzakelijk achten vanuit onze beleidsdoelstelling;
- Voor de raming van de algemene uitkering over het begrotingsjaar 2018 worden de verdeeleenheden, van waaruit de algemene uitkering wordt berekend bij het opstellen van de begroting, geactualiseerd;
- De volledige algemene uitkering is als bate opgenomen onder programma 7 Dekkingmiddelen.

Opbrengst huur en pacht

De opbrengsten van de huur en de pacht worden begroot op basis van de hieraan ten grondslag liggende contracten. Voor zover sprake is van leegstand bij de te verhuren objecten wordt toch rekening gehouden met een substantiële bezetting. Hiermee wordt bereikt dat in de begroting de te realiseren opbrengsten blijken en dat bij de jaarrekening inzicht ontstaat in het bezettingsresultaat.

Uitgangspunten bij bepalen lasten

Loon- en prijsontwikkelingen

In de begroting 2018 en de meerjarenraming 2019-2021 worden de loon- en prijsontwikkelingen aangehouden zoals deze door het Centraal Planbureau worden geraamd en zijn opgenomen in de meicirculaire 2017. Uitgegaan wordt van de zogenoemde prijsontwikkeling Bruto Binnenlands Product (pBBP), welke de grondslag vormt voor de aanpassing van het uitgavenkader van de rijksbegroting aan de prijsontwikkeling en die via de normering doorwerkt naar de algemene uitkering. Ter zake zullen in de begroting 2018 en de meerjarenraming 2019-2021 stelposten worden gereserveerd waaruit de door het CPB verwachte prijsstijgingen kunnen worden opgevangen. Naast de hierboven genoemde stelposten zal in de begroting 2018 een stelpost worden opgenomen voor autonome kostenontwikkeling op bestaand beleid van € 25.000.

Financieringskosten (rentekosten)

De financieringskosten worden in de begroting 2018 en de meerjarenraming 2019-2021 opgenomen op basis van een geactualiseerde middellange financieringsprognose. Hierbij wordt de financieringspositie van de gemeente herberekend en over het overschot c.q. tekort rente gecalculeerd. In de begroting 2018 ev. wordt voor het financieringstekort voor zover deze de kasgeldlimiet overschrijdt een rentekostenvoet gehanteerd van **1%**. Voor kortlopende financiering (onder de kasgeldlimiet) zal een rentepercentage worden gehanteerd van 0,5%. Het financiële effect zal verwerkt worden in de meerjarenraming 2018-2021.
Voor de rentelasten die bij derden in rekening worden gebracht en die onderdeel uitmaken van de kostprijsberekening van de in het verleden gedane investeringen - gelden de destijds vastgestelde rentepercentages.
De structurele rentekosten zijn daarmee volledig in de begroting en meerjarenraming verwerkt.

Afschrijvingskosten

De afschrijvingskosten worden berekend naar gelang de economische levensduur van het betreffende activum. Hierbij worden de afschrijvingstermijnen gehanteerd, zoals opgenomen in bijlage 1 van de financiële verordening gemeente Rheden 2016. Voor de jaarlijkse raming van de afschrijvingskosten worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De structurele afschrijvingslasten van investeringen tot en met 2016 worden volledig in de begroting 2018 en meerjarenraming 2019-2021 verwerkt en toegerekend aan de hierop betrekking hebbende programma's;
- De structurele afschrijvingslasten van investeringen van 2017 en verder, waarover besluitvorming heeft plaatsgevonden, worden volledig in de begroting 2018 en meerjarenraming 2019-2021 verwerkt en toegerekend aan de hierop betrekking hebbende programma's;
- In de meerjarenraming 2019-2021 worden de afschrijvingslasten voor vervangings-investeringen geraamd op het niveau van de 'vrijval' van afschrijvingen, die het gevolg zijn van het volledig afgeschreven zijn van investeringen. Als gevolg van deze keuze ontstaat in die jaren geen budgettair effect in de begroting;
- Met de vaststelling van de begroting stelt de Raad de financiële ruimte beschikbaar voor de lasten die voortkomen uit de zogenoemde investeringslijst. Deze lijst heeft betrekking op vervangings- en uitbreidingsinvesteringen en dient ter onderbouwing van de gevraagde financiële ruimte;
- Voor investeringen die verband houden met nieuw beleid (uitbreidingsinvesteringen) wordt door het college aan de Raad in een afzonderlijk raadsvoorstel verzocht het investeringskrediet beschikbaar te stellen;
- Het college stelt de investeringskredieten beschikbaar voor wat betreft de vervangingsinvesteringen voor zover de hiermee verbonden lasten passen binnen de door de Raad beschikbaar gestelde financiële ruimte;

Ten aanzien van de begroting 2018 zal als volgt worden gehandeld:

- In de uiteenzetting van de financiële positie in de programmabegroting 2018 wordt de financiële ruimte in beeld gebracht die verband houdt met 'uitbreidingsinvesteringen'. Ter onderbouwing dient de investeringslijst 2017-2021;
- Voor het begrotingsjaar 2021 wordt een investeringsruimte opgenomen die gelijk is aan de daling van de afschrijvingslasten in dat jaar als gevolg van volledig afgeschreven investeringen. Hierbij doet zich geen budgettair effect voor;
- In de productenraming zal de investeringslijst 2017-2021 worden opgenomen,
- Met het vaststellen van de programmabegroting 2018 stelt de Raad overeenkomstig het bepaalde in de Financiële verordening gemeente Rheden 2016 de middelen beschikbaar voor de uitvoering van het investeringsprogramma (investeringslijst 2017-2021) door het college.

Personeelskosten (salariskosten)

De salariskosten worden in de begroting 2018 geraamd op de toegestane formatieomvang en de hierbij behorende loonkosten van de personeelsleden op basis van de huidige cao afspraken. In de meerjarenraming 2019-2021 wordt jaarlijks een stelpost opgenomen in verband met een kostenstijging als gevolg van (extra) periodieke verhogingen, functiewaarderingen en dergelijke. Zie hiervoor onderdeel loon- en prijsontwikkelingen.

Rentebeleid reserves en voorzieningen

In de begroting 2018 zullen de 'rentekosten reserves en voorzieningen' worden verwerkt overeenkomstig het huidige rentebeleid, zoals dat is verwoord in de paragraaf weerstandsvermogen.

Subsidieverstrekkingen

De hoogte van de subsidieverstrekkingen worden gebaseerd op de van toepassing zijnde subsidieverordeningen en, voorzover hier sprake van is, subsidiecontracten. Indien in deze een indexering is voorzien, geldt voor het jaar 2017 een stijging van maximaal het verwachte inflatiepercentage van **1,4**%. Indien een indexering niet is voorzien geldt de nullijn.

Grondexploitatie

De uitgangspunten die bepalend zijn voor de financiële prognoses in de begroting 2018 en de meerjarenraming 2019-2021 zijn in de beleidsnota grondbeleid gemeente Rheden 2015 opgenomen.

Kosten Regionale samenwerking

De kosten als gevolg van de regionale samenwerking zullen in de begroting worden opgenomen.

Incidentele begrotingsruimte

In de begroting 2018 wordt een incidentele begrotingsruimte opgenomen van € 25.000. Deze post dient als dekkingsmiddel voor incidentele wensen van het college, alsmede incidentele tegenvallers die zich voordoen.

Ingevolge een genomen raadsbesluit zijn met ingang van 1 januari 2003 tussen het college en de raad afspraken gemaakt over het omgaan met de incidentele begrotingsruimte. Kort samengevat kan het college per geval besluiten tot het inzetten van de incidentele begrotingsruimte, voorzover het benodigde incidentele budget niet boven de € 25.000 uitkomt en de incidentele begrotingsruimte voldoende ruimte biedt. Indien een budget wordt gevraagd van boven de € 25.000 zal het college aan de Raad in een raadvoorstel vooraf toestemming dienen te vragen. Een verruiming van de incidentele begrotingsruimte behoeft eveneens expliciet de instemming van de Raad.

6 Autonome ontwikkelingen

Autonome ontwikkelingen en budgetaanpassingen bestaand beleid

De programmabegroting 2018 zal worden opgezet vanuit de vastgestelde financiële kaders bij deze Voorjaarsnota. Autonome ontwikkelingen die tussen het vaststellen van de Voorjaarsnota 2017 en opstellen van de Programmabegroting 2018 ontstaan zullen worden meegenomen in de autonome ontwikkelingen bij de begroting 2018.

Het totaal aan baten en lasten per programma wordt overgenomen in de programmabegroting 2018. Ten aanzien van het opstellen van de begroting 2018 en de budgetaanpassingen ten opzichte van de begroting 2017 gelden de begrotingsrichtlijnen. Deze luiden voor het begrotingsjaar 2018 als volgt:

- Voor elke budgetverhoging geldt dat sprake moet zijn van uitvoering van bestaand beleid en dat in voldoende mate moet worden aangegeven welke oorzaken ten grondslag liggen aan de budgetverhoging en waaruit blijkt dat het onontkoombaar en minimaal beïnvloedbaar is;
- Het betreffende budget waarover de budgetverhoging wordt aangevraagd, dient in voldoende mate te zijn onderbouwd in aantallen en prijzen;
- Bij elke budgetverhoging dient te worden aangegeven in hoeverre een budgetverhoging noodzakelijk is en in hoeverre bijsturingsmaatregelen een budgetverhoging kunnen voorkomen.

Autonome ontwikkelingen 2018 - 2021

Onderstaand zijn de autonome ontwikkelingen opgenomen die als financieel kader meegenomen worden voor het opstellen van de begroting 2018 en meerjarenbegroting 2019-2021:

Omschrijving:	**Begroting 2018**	**Begroting 2019**	**Begroting 2020**	**Begroting 2021**	**I/S**
Stelposten:					
Stelpost Prijsontwikkeling				-100.000	S
Stelpost Loonontwikkeling	68.000	64.000	60.000	-408.000	S
Overige autonome kostenstijgingen				-50.000	S
vrijval stelposten	200.000	400.000	600.000	800.000	S

OZB verhoging met 1% per jaar	32.000	33.000	34.000	115.000	S
OZB verhoging tgv areaal ontwikkeling	20.000	20.000	20.000	20.000	S
Overige ontwikkelingen:					
tijdelijke formatie griffie	-30.000				I
BVO de Connectie: effect Bedrijfsplan	-219.269	13.013	274.916	439.406	S
Afboeking taakstelling ICT Samenwerking	-400.000	-400.000	-400.000	-400.000	S
Verhoging inwonerbijdrage GGD	-22.851	-22.851	-22.851	-22.851	S
Volkshuisvesting; uitvoering huisves-tingsverordening	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	S
Projecttrainee Strategie en Ontwikkeling	-45.000	-45.000	-45.000	-45.000	S
Rente toerekening riolering	-	-	-	-	S
SBO Gebouwen	-209.000	-209.000	-209.000	-209.000	S
Totaal autonome ontwikkelingen 2018-2021, inclusief vrijval stelposten	**-616.120**	**-156.838**	**302.065**	**129.555**	

Hieronder worden de autonome ontwikkelingen toegelicht.

Stelposten:

Stelpost prijsontwikkeling

In de uitgangspunten en kaders voor de begroting 2018 en meerjarenraming 2019-2021 is het kader aangegeven voor de maximale prijsontwikkelingen voor inkopen en subsidies. In het dekkingsplan 2014-2017 is bepaald dat er maximaal € 50.000 beschikbaar is ter dekking van prijsontwikkelingen. Om deze reden wordt voor de nieuwe jaarschijf 2021 dit bedrag opgenomen voor de stelpost prijsontwikkeling.

Stelpost loonontwikkeling

Voor de meerjarenbegroting 2018-2021 wordt vanaf 2018 een maximale loonontwikkeling van 1,5% voorgesteld. De loonstijging voor de medewerkers bij de Connectie wordt verwerkt in de begroting van de Connectie.

Overige autonome kostenstijgingen

In de uitgangspunten en kaders voor de begroting 2018 en meerjarenraming 2019-2021 is opgenomen dat voor de autonome kostenontwikkelingen op bestaand beleid een stelpost wordt opgenomen van € 25.000. Om deze reden wordt voor de nieuwe jaarschijf 2021 dit bedrag opgenomen voor de stelpost autonome kostenstijgingen.

Vrijval stelposten

De bedragen, vermeld bij de stelposten, zijn gebaseerd op de kaders, zoals gehanteerd in voorgaande jaren. Door aanpassing van de kaders ontstaat vrijval in de diverse stelposten oplopend naar € 800.000 in 2021. Het betreft hier o.a. de stelposten prijs- en loonontwikkeling en autonome kostenstijgingen.

OZB-verhoging

In het Collegebeleidsplan is vastgesteld dat de lasten met maximaal het inflatiepercentage worden verhoogd. In de Programmabegroting 2018 (meerjarenraming 2019-2021) zal worden uitgegaan van een jaarlijkse tariefstijging van 1,4%. Voor 2021 wordt op basis van 1,4% tariefstijging uitgegaan van een meeropbrengst van € 115.000.

Daarnaast wordt er extra opbrengsten begroot in verband met de geplande uitbreiding in Laag Soeren.

Overige ontwikkelingen:

Tijdelijke formatie griffie

In overleg met de werkgeversdelegatie uit de raad wordt voorgesteld om de formatie van de griffie tijdelijk uit te breiden om onderstaande redenen:

- onvoorziene werkzaamheden i.v.m. de procedure benoeming nieuwe burgemeester;
- uitvoering en in gang zetten van de geplande werkzaamheden van de werkgroep bestuursstijl voor maart 2018. Voor deze werkzaamheden is sinds 1 november 2016 acht uur per week beschikbaar en deze uren worden benut voor uitvoering van 'Gast van de raad en de raadspagina (raadsvoorstel en –besluit Nieuwe bestuursstijl febr.2016).
- De werkzaamheden m.b.t. de gemeenteraadsverkiezingen in het najaar 2017 en het voorjaar 2018, die voor een deel parallel lopen met de procedure benoeming nieuwe burgemeester;

De kosten van de tijdelijke uitbreiding met 32 uur per week voor de periode van 1 september 2017 tot 1 juli 2018 worden geschat op totaal € 49.533,-, verdeeld over 2017 en 2018.
Aangezien er de laatste twee jaar sprake is geweest van tijdelijke uitbreiding bij de griffie heeft

werkgeversdelegatie besloten in 2017 een werklastonderzoek te laten doen bij de griffie. Hierdoor wordt duidelijk of er structurele uitbreiding bij de griffie nodig is en zo ja, hoeveel formatie en op welk niveau.

Bedrijfsplan de Connectie

In het raadsvoorstel bedrijfsvoeringsorganisatie de Connectie van 28 februari 2017 is de meerjarenraming opgenomen voor het aandeel van Rheden in de begroting van de Connectie. Daarop is het bedrag in mindering gebracht dat de gemeente Rheden inbrengt vanuit de huidige begroting. Vanaf 2021 zal sprake zijn van een voordelig resultaat, rekeninghoudend met de taakstelling van € 400.000 uit de voorjaarsnota 2014. Daarnaast wordt in de ontwerpbegroting 2018 van de Connectie rekening gehouden met een CAO ontwikkeling van € 67.635 in 2018 tot € 57.673 in 2021.

In de voorjaarsnota 2014 waren de verwachte voordelige financiële effecten ICT van de destijds nog vier samenwerkende gemeenten meerjarig in de begroting verwerkt. Het verwachte voordeel bedroeg in 2017 € 236.000 oplopend tot € 400.000 structureel vanaf 2018. Dit voordeel was als taakstelling in de meerjarenbegroting opgenomen. Nu het structurele effect van de Connectie bekend is wordt de taakstelling uit 2014 hiermee verrekend. Het effect voor 2017 is verwerkt en toegelicht bij programma Overhead.

Verhoging inwonersbijdrage GGD

De doorontwikkeling van de 4 pijlers van de publieke gezondheid beslaat een groot deel van de verhoging van de inwonersbijdrage, namelijk € 0,27 per inwoner. Daarnaast wordt de inwonersbijdrage, zoals gebruikelijk, verhoogd met een bedrag voor loon- en prijsstijgingen. De totale verhoging van de inwonersbijdrage bedraagt daarmee € 0,48 per inwoner.

De doorontwikkeling van de 4 pijlers van de publieke gezondheid is onderdeel van het landelijk stimuleringsprogramma Publieke Gezondheid, welke tot doel heeft meer zicht te krijgen op de inzet en effectiviteit van de publieke gezondheid en om de 4 GGD-pijlers inhoudelijk verder uit te bouwen en te versterken. Deze pijlers (feitelijk: fundamentele taken) zijn:

1 Monitoren, signaleren en adviseren
2 Uitvoerende taken gezondheidsbescherming Pijler
3 Publieke gezondheid bij incidenten, rampen en crises
4 Toezicht houden.

In uw raadsvergadering van 30 mei jl. neemt uw raad een besluit over de voorgestelde verhoging van de inwonersbijdrage.

Volkshuisvesting; uitvoering Huisvestingsverordening

Conform de nieuwe Huisvestingsverordening treedt de gemeente Arnhem op als contactgemeente voor bezwaar en beroep. Dit betreft het instellen van een urgentiecommissie voor het verstrekken van noodurgentieverklaringen en het afdoen van het bezwaarschriften daarop. De kosten die ze hiervoor maken worden naar rato van inwonertal verdeeld over de gemeenten van de regio Arnhem Nijmegen. Deze situatie bestaat sinds de opheffing van de Stadsregio Arnhem Nijmegen; de kosten voor bezwaar en beroep werden voorheen door de Stadsregio gedragen. Aangezien de kosten voor bezwaar en beroep in het kader van de Huisvestingsverordening jaarlijks zullen terugkeren wordt een budget van € 10.000 opgenomen.

Projecttrainee Strategie en Ontwikkeling

Voor de kwalitatieve ondersteuning van de participatieve ontwikkeling van het strategisch beleid zoals de (structuur)visies, projecten en gebiedsontwikkelingen is behoefte aan deze vorm van capaciteit. De medewerker ondersteunt op niveau de projectleiders en beleidsadviseurs en treedt op als sparringpartner. Thans wordt deze functie gefinancierd vanuit een tijdelijk budget. Ook in de toekomst blijft deze functie randvoorwaardelijk voor de gewenste werkwijze en resultaten. Breder gezien biedt deze functie kansen voor net-afgestudeerden om kennis te maken met de opgaven van een gemeentelijke organisatie en om werkervaring te kunnen opdoen.

Rente toerekening riolering

Het renteomslagpercentage, dat is afgeleid van de werkelijk betaalde rentekosten, is inmiddels verder gedaald naar onder de 1%. Dat betekent dat bij een boekwaarde van ca. 40 miljoen er maar € 400.000 rente aan de riolering mag worden doorgerekend. In de begroting 2017 is dat nog ca. 1,8 miljoen. Bij de begroting 2017-2020 is vanaf het jaar 2018 reeds rekening gehouden met een tekort van € 800.000. Dat betekent dat er nog € 600.000 extra nadeel overblijft.
De lagere rentetoerekening van € 1,4 miljoen betekent dat de gemiddelde aanslag rioolheffing met ongeveer € 55 per aansluiting zal dalen, waardoor ook sprake zal zijn van een verlaging van de lokale lastendruk. Het streven is echter om de lokale lastendruk met het inflatiepercentage te laten stijgen.
Wij achten een renteomslagpercentage van 2%, afgeleid van de huidige langetermijn rente, reëel. Bij het hanteren van dit percentage wordt het verschil € 400.000 kleiner. Daarnaast zien we bij het toerekenen van overheadkosten nog mogelijkheden kosten mee te nemen binnen de hiervoor geldende richtlijnen. Vooralsnog gaan we daarbij uit van een bedrag van € 200.000. Hiermee is het extra rentenadeel van € 600.000 voor 2018 gecompenseerd.

De rioolheffing zal in 2018 per aansluiting gemiddeld met € 8,- dalen. Vooralsnog wordt er niet voorgesteld deze daling te compenseren door een verhoging van de OZB. Als blijkt dat in de komende jaren de tekorten in de meerjarenbegroting oplopen dan houdt het college de mogelijkheid open om voor te stellen deze daling te compenseren door een gemiddelde verhoging van de OZB met € 8,-.

SBO gebouwen

Het SBO gebouwen is conform afspraak na vier jaar geactualiseerd. Op basis van de nieuwe meerjarenonderhoudsplannen en uitbreiding van het aantal panden brengt dit meer kosten met zich mee van € 209.000 ten opzichte van het huidige SBO. Hierover heeft uw raad in mei 2017 een besluit genomen.

Huisvesting organisatie

In de voorjaarsnota van 2016 is onder beleidsinitiatief 8 'Renovatie gemeentelijke gebouwen' incidenteel € 100.000 gebudgetteerd om te komen tot een plan ter onderbouwing een vervangingsreserve in de komende jaren te gaan opbouwen. Voor het gemeentehuis is er vervolgens een onderzoek gestart. In dit onderzoek is geïnventariseerd welke investeringen nodig zijn om de huidige situatie in stand te houden, en worden enkele alternatieve scenario's uitgewerkt voor de toekomstige huisvesting van de gemeente Rheden. In de onderstaande tekst wordt een doorkijk gegeven in het minst ingrijpende scenario, namelijk het scenario minimale renovatie.

Uit onderzoek blijkt dat ondanks dat het pand jarenlang is onderhouden, de technische levensduur is verstreken. Vanuit technisch oogpunt is het noodzakelijk om de werkzaamheden gelijktijdig te laten uitvoeren. In het kort zijn de volgende aanpassingen noodzakelijk:

- de technische installaties zijn nodig aan vervanging toe zoals ook blijkt uit de meerjarenonderhoudsplanning (MJOP). Hiermee is een bedrag gemoeid van circa € 3,8 miljoen om het gebouw technisch in stand te houden;
- er zijn bovendien een tweetal aanpassingen op de wetgeving aangekondigd:
    - als eerste de energielabel. Qua energieprestatie scoort het gebouw label G. Volgens de aangekondigde wetgeving moet dit minimaal label C zijn. Om te komen tot een verbeterde energieprestatie teneinde minimaal de te verwachten verplichte label C te bereiken is een bedrag gemoeid van circa € 3,3 miljoen;
    - de tweede is de asbestsanering. In een deel van de buitenzijde van het gebouw is asbest aanwezig waarvan de verwachting is dat dit voor 2024 gesaneerd moet worden. Hiervoor is een investering noodzakelijk van circa € 1,6 miljoen;
- De ervaring is dat het huidige gebouw en de inrichting niet meer passend is bij de organisatie en de werkprocessen. Het gebouw ontbeert de nodige flexibiliteit, aanpassingen in de indeling vergen relatief veel inspanning en de kosten zijn hoog.

Tijdens de uitvoering van deze werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met tijdelijke huisvesting. De kosten hiervan bedragen circa € 1,1 miljoen euro. Samengevat is de verwachting dat zonder forse investeringen het gebouw na 2023 niet meer gebruikt mag worden. Het totaal bedrag op basis van bovenstaand komt naar verwachting uit op € 10,73 miljoen.

Voor de financiering van de renovatie houden we onderstaande uitgangspunten aan welke vertaald zijn in tabel 1. In tabel 2 kunt u zien wat het zou betekenen voor de meerjarenbegroting.

1) In mei 2017 heeft de raad ingestemd met het nieuwe SBO gebouwen. Het gedeelte hiervan ten bate van het gemeentehuis is terug gebracht tot het hoogst noodzakelijke te weten wettelijk en correctief onderhoud. Na realisatie van de renovatie zal in 2022 een nieuw SBO gemeentehuis worden gemaakt. In tabel 2 zit de verwachte toevoeging aan het SBO na 2021 voor een gerenoveerd gemeentehuis verwerkt. In de rij 'huidige begroting' in tabel 2 en 3 zit voor 2017 het oude SBO gebouwen voor het gemeentehuis verwerkt en daarop volgende jaren het nieuwe SBO gebouwen voor het gemeentehuis.

2) In de jaren 2017 t/m 2022 worden er voorbereidings-, directievoerings- en toezichtskosten gemaakt. In zijn totaal gaat het om een raming van € 918.000.

3) Om te kunnen renoveren is rekening gehouden met een tijdelijke verhuizing naar een alternatieve locatie. In de jaren 2020 en 2021 zij de kosten voor tijdelijke huisvesting geraamd op € 1,1 miljoen.

4) In het jaar 2020 wordt gestart met de renovatie welke afgerond zal zijn in 2021. Zoals hierboven al genoemd gaat het om een investering in het gebouw van 8,7 miljoen (3,8 + 3,3 + 1,6) plus voorbereidingskosten (+ 0,9 miljoen is totaal € 9,6 miljoen). Vanaf 2022 betekent dit dat er jaarlijks € 490.000 aan afschrijvingslasten wordt opgenomen in de begroting voor de renovatie.

Zoals hierboven is vermeld als autonome ontwikkeling, is dat het SBO gebouwen is aangepast. Met het oog op de huisvestingskeuzes die op gemeente Rheden afkomen, is er besloten de onderhoudskosten voor het gemeentehuis maar beperkt mee te nemen in het nieuwe SBO gebouwen. Hiervoor is mede gekozen omdat vanwege de leeftijd het gemeentehuis de kosten de komende jaren sterk op zullen lopen. In tabel 3 is een doorkijk gegeven op de kostenontwikkeling van het gemeentehuis indien er wel volledige rekening gehouden wordt met het huidige gemeentehuis in het SBO gebouwen. Om het gemeentehuis in zijn huidige staat structureel te onderhouden, dient het nieuwe SBO gebouwen met € 823.000 per jaar te worden opgehoogd. Om die reden is het vanuit financieel perspectief niet meer rendabel om het gemeentehuis in zijn huidige staat nog lang te blijven gebruiken. In de periode 2017 -2022 zal de minimale renovatie € 1.532.000 (= €4.160.000 - € 2.628.000) besparen ten opzichte van het blijven onderhouden van de huidige situatie.

Tabel 1:

Kostenoverzicht minimale renovatie (prijspeil 2020)							
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Totaal
Investering in gebouw				€ 703	€ 8.006	€ -	€ 8.709
Voorbereidingskosten	€ 65	€ 25	€ 364	€ 276	€ 188	€ -	€ 918
Kosten tijdelijke huisvesting			€ -	€ 566	€ 536	€ -	€ 1.102
Totale lasten	€ 65	€ 25	€ 364	€ 1.545	€ 8.730	€ -	€ 10.729

Tabel 2

Ontwikkeling meerjarenbegroting bij minimale renovatie (prijspeil 2020)							
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Totaal
Verwachte lasten bij renovatie	€ 903	€ 741	€ 741	€ 1.307	€ 2.262	€ 1.242	€ 7.196
Huidige begroting	€ 903	€ 741	€ 741	€ 741	€ 738	€ 704	€ 4.568
Verschil	€ -	€ -	€ -	€ 566	€ 1.524	€ 538	€ 2.628

Tabel 3

Ontwikkeling meerjarenbegroting zonder renovatie (prijspeil 2020)							
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Totaal
Verwachte lasten zonder renovatie	€ 903	€ 1.573	€ 1.573	€ 1.573	€ 1.570	€ 1.536	€8.728
Huidige begroting	€ 903	€ 741	€ 741	€ 741	€ 738	€ 704	€4.568
Verschil	€ -	€ 832	€ 832	€ 832	€ 832	€ 832	€4.160

Zoals hiervoor al vermeld is, worden er momenteel meerdere alternatieven onderzocht die andere investeringen vergen, maar mogelijk ook beter aansluiten bij de toekomstige organisatie. Mogelijk zal bij de keuze van één van deze scenario's een deel van de thans beschreven investeringen niet meer noodzakelijk zijn (afhankelijk van het tijdstip waarop het scenario kan worden gerealiseerd), maar hier komen dan andere investeringen of uitgaven tegenover te staan. De resultaten van het onderzoek zullen in 2018 worden verwerkt in het overdrachtsdocument van het college, waarna de raad in staat wordt gesteld tot nadere besluitvorming over een definitief scenario. De financiële consequenties worden na deze besluitvorming door de raad verwerkt in de meerjarenbegroting.

Budgetaanpassingen op bestaand beleid

7 Beleidsinitiatieven

1 Sociaal Domein

1. Armoedebeleid, Alle Kinderen Doen Mee!

Subprogramma : 1.3 Iedereen Doet Mee (Werk & Inkomen)

A. Wat wordt met het voorstel beoogd?
Alle kinderen moeten kunnen meedoen, ook kinderen die opgroeien in een gezin met een laag inkomen. Het kabinet heeft daarom met ingang van 1 januari 2017 structureel extra middelen vrijgemaakt. Uit eerdere evaluaties van het Nibud naar de effecten van het minimabeleid bleek dat Rheden een ruimhartig minimabeleid heeft. Echter, uit dezelfde evaluaties blijkt ook, dat gezinnen met kinderen niet goed rond kunnen komen1.

Met dit beleidsinitiatief wordt beoogd om een deel van de extra beschikbaar gestelde middelen daadwerkelijk ten gunste te laten komen voor deze kwetsbare doelgroep. Dit kan doormiddel van inzet van Stichting Kinderen van de Voedselbank. Daarnaast is het nodig om extra in te zetten op het gebruik van de huidige voorzieningen, door middel van een aanvullende communicatiecampagne gericht op kinderen in armoede.

B. Op grond van welke (hogere) wetgeving, of bestuurlijk besluit, is het initiatief gebaseerd?
Niet van toepassing.

C. Welke maatregelen worden ondernomen om het gewenste effect te bereiken?
Het bestaande kindpakket kan met inzet van Stichting Kinderen van de Voedselbank worden geïntensiveerd. Vanuit het werkveld is reeds aangegeven dat er behoefte is aan kleding(pakketten) voor de doelgroep kinderen en dat Stichting Kinderen in de Voedselbank dit het meest voordelig kan aanleveren. Hiermee kan in natura voorzien worden in de behoefte van het kind. Ook het Nibud geeft in de minimaeffectenrapportage 2017 aan dat een dergelijke voorziening een positieve bijdrage kan leveren voor de doelgroep.

Naast deze maatregel is het gewenst om extra publiciteit te geven aan de huidige regelingen. Hiermee kan het bereik van de huidige voorzieningen voor specifiek kinderen vergroot worden. Dit wordt aanbevolen door het Nibud en is terug te zien in de aanbevelingen van de kinderen zelf (uitkomsten, landelijk project Consulting kids, waar ook een basisschool van de gemeente Rheden aan heeft meegedaan).

Dit beleidsinitiatief beperkt zich tot inzet van Stichting Kinderen van de Voedselbank en het vergroten van het bereik van de doelgroep en het gebruik van de huidige regelingen.

1 *(de oorzaak hiervan ligt met name in de hoogte van de uitkeringen en doordat het kindgebonden budget voor oudere kinderen te laag is)*

D. Welke (nieuwe) middelen zijn benodigd voor de uitvoering van de maatregelen (activiteiten)? Zie bijlage, brief SZW

- **Jaar waarin middelen benodigd zijn:**
  2017 en verder

- **Jaarlijks:**
  In 2017 e.v. is € 206.826,-2 beschikbaar gesteld om kinderen mee te kunnen laten doen.
  - Voor het initiatief Stichting Kinderen in de Voedselbank is structureel € 25.000 benodigd. Daarbij zijn wij uitgegaan van een bereik van ongeveer 150 kinderen. *(Hiermee wordt een kledingpakket met een waarde van tussen de 130,- en 160,- euro per pakket, maar heeft een kostprijs van 50,- euro voor een zomer pakket en 65,- voor een winter pakket. Het winterpakket valt duurder uit i.v.m. de hogere kosten van inkoop van de winterkleding en warme, stevige winterschoenen.)*
  - Aanvullende middelen voor een extra communicatiecampagne voor kinderen is incidenteel € 30.000,- benodigd.

  2018 e.v.: Stichting Kinderen in de Voedselbank € 25.000,-

E. Dekkingsmogelijkheden -

2 ***Verdeling budgetten***

Het beschikbare budget wordt verdeeld op basis van door het CBS ontwikkelde gegevens over kinderen met een kans op armoede. Voor uitkeringsjaar 2017 is de verdeling gebaseerd op gegevens over het jaar 2013. Jaarlijks zal in de meicirculaire steeds actualisatie plaatsvinden van de verdeling.

2. Naar overheidsparticipatie

Het Collegebeleidsplan opent met de uitnodiging aan inwoners, verenigingen, ondernemers en organisaties om hun kennis en kunde ter beschikking te stellen aan de Rhedense samenleving. Samen redzaamheid en inwonersinitiatieven staan centraal.

Onderwerp: De gemeente Rheden wil tegemoetkomen aan initiatieven van inwoners en/of groepen inwoners op een adequate, snelle en betrouwbare wijze. Het gaat om het verder doorvoeren van de ingezette beweging van burgerparticipatie, via co-creatie, naar overheidsparticipatie. Vanzelfsprekend willen we aanspreekbaar zijn voor onze inwoners en hun vragen en initiatieven steunen. Dit houdt in dat er een (onvoorziene) belasting of gebrek aan deskundigheid optreedt voor onze medewerkers. Dit willen we ondervangen door ruimte te creëren om extra expertise in te zetten.

Over 2017 is hiervoor incidenteel via een beleidsinitiatief n.a.v. een amendement € 100.000 beschikbaar gesteld. Het voorstel is een budget beschikbaar te houden om snel en adequaat te reageren op (groep) inwoners met een goed initiatief door hen serieus te faciliteren. Denk hierbij aan het initiatieven zoals zich die momenteel voordoen onder de naam "Het Spinneweb", in Dieren, een dorpsinitiatief om via een professioneel businessplan diverse subsidies aan te vragen, en de behoefte aan coaching en ondersteuning bij innovatieve initiatieven van inwoners en hier werkzame organisaties. Die behoefte kwam in het voorjaar van 2017 pregnant naar voren bij de evaluatie van het Innovatiefonds. Alleen een aanvraag indienen en daarop beslissen is niet voldoende. Een project dient gevolgd te worden en waar nodig ondersteund als het dreigt vast te lopen of niet van de grond te komen. Dat maakt de kans van slagen en dus ook de kans op innovatie groter.

€ 6.500,- is uitgegeven aan externe inhuur t.b.v. initiatief Boecop in De Steeg. Verder staat de ondersteuning van het initiatief rondom De Spaander in Rheden in de planning voor circa € 30.000,-. Ondersteuning voor ontwikkeling Veerstoep in Dieren is door ambtelijke budgetbeheerder op inhoudelijke gronden afgewezen. Er resteert voor 2017 nog een bedrag van € 63.500,-

Met betrekking tot de gevraagde coaching en ondersteuning van toegekende projecten uit het Innovatiefonds zal naar schatting € 40.000,- besteed worden aan coaching en begeleiding.

Programma : Sociaal Domein en Ruimtelijk Domein

A. Wat wordt met het voorstel beoogd?
De missie van de gemeente Rheden, als zijnde een betrouwbare en slagvaardige partner, gestand doen ten aanzien van het faciliteren van inwonersinitiatieven.

B. Op grond van welke (hogere) wetgeving is het initiatief gebaseerd?
Het initiatief is gebaseerd op grond van de trend tot verdergaande decentralisatie van wetgeving naar gemeenten op zowel sociaal als ruimtelijk domein en op de wens van college en raad om toe te groeien naar een gemeente die vooral werkt op basis van co-creatie en overheidsparticipatie. "Anders denken Anders doen" is een leidraad is om dit te bereiken.

C. Welke maatregelen worden ondernomen om het gewenste effect te bereiken?
Met het verlengen van het budget van € 100.000,- dat voor 2017 beschikbaar is gesteld met een gelijk budget over de jaren 2018 en 2019 wordt gewaarborgd dat er middelen beschikbaar zijn om onze inwoners/groepen inwoners/stichtingen op de juiste manier te ondersteunen en faciliteren bij hun initiatieven. Dit initiatief is tevens een opstap naar wijkbudgetten.

D. Welke (nieuwe) middelen zijn benodigd voor de uitvoering van de maatregelen (activiteiten)? (Jaar van uitvoering vermelden, onderbouwing vermelden cq. bijvoegen)

- **Jaar waarin middelen benodigd zijn:** over 2018 en 2019.
- **Eenmalig**: 2 x € 100.000

E. Dekkingsmogelijkheden
-

2 Ruimtelijk Domein

3. Beleving Cultuurhistorie en landschappelijke kwaliteiten

Programma: Ruimtelijk Domein

A. Wat wordt met het voorstel beoogd?

In de structuurvisie Rheden, mijn dorp van morgen (2014) is de ambitie uitgesproken om aan de slag te gaan met de groene zuidrand van het dorp. Het gebied wordt zuidflank genoemd gezien de langgerekte vorm. Het begint in het westen en loopt langs de gehele zuidrand van het dorp naar het oosten van Rheden. De opgave is te komen tot een masterplan voor de gehele zuidflank. Dit doen we in samenwerking met inwoners, Rhedens Dorpsbelang en aanwezige (sport)verenigingen en bedrijven in het gebied.

Inmiddels zijn de uitgangspunten van het masterplan duidelijk en is er een eerste uitwerking gemaakt in de vorm van een (concept)plankaart. Deze is als bijlage toegevoegd. Van belang is om na vaststelling van het masterplan met projectenlijst, direct zichtbare resultaten te bewerkstelligen in het gebied. Hiertoe dient dit beleidsinitiatief.

In de zuidflank zijn op verschillende plekken cultuurhistorische en landschappelijke waardevolle elementen aanwezig. Deze elementen zijn in een aantal gevallen niet meer zichtbaar of beleefbaar. Deze locaties zijn op de conceptkaart aangegeven met een gele ster. Langs de nieuwe doorgaande wandelroute door de zuidflank van Rheden zal op bijzondere plekken ruimte zijn om het verleden te beleven. Onder de titel 'Kijkers naar het verleden' kunnen cultuurhistorische of landschappelijke plekken in de dorpsrand beleeft en ervaren worden door de inwoner maar ook door de toerist. Voor twee van deze bijzondere plekken zijn al concrete ideeën.

1. Groen balkon, een rust- en uitkijkpunt, in de buurt van ingang Meteoor B.V. met uitzicht op de Steegse Haven. Er is nu beperkt zicht op deze dode IJsselarm waar vroeger vanaf deze panoramische hoogte vrij zicht was over het water en het veer van Rheden.

Vroeger: zicht op IJssel en Rhedens Veer

Referentie: herbeleven oude zicht op rivier

2. Uitkijktoren, ter hoogte van de in de jaren '60 afgesneden weg naar de Rheder-uiterwaarden. Aan de ene kant is er zicht op de IJssel en aan de andere kant is er zicht op de Veluwezoom. Op deze plek wordt de unieke ligging van Rheden in een gevarieerd landschap duidelijk. Daarbij komt dat het in 2019 precies 50 jaar geleden is dat de IJssel bij Rheden is gekanaliseerd en het dorp versneden is geraakt van de IJssel en haar uiterwaarden.

Referentie: Blok Lugthart Leeuwarden

Referentie: uitkijktoren Vechtdal, Dalfsen

Waarom van belang?
Deze initiatieven geven een directe invulling aan ‘‘Behouden en ontwikkelen van kernkwaliteiten gemeente’’ zoals in het *Collegebeleidsplan* bij dit vraagstuk staat beschreven:

> ‘‘Onze gemeente beschikt over unieke kwaliteiten. Het groene karakter, de ligging van de dorpen tussen de hoge stuwwal van de Veluwe en het lage rivierdal van de IJssel, de vele historische buitenplaatsen en prachtige landgoederen zijn hiervan slechts enkele voorbeelden. Wij willen deze kernkwaliteiten behouden en verder ontwikkelen, voor onze inwoners en voor de vele toeristen en recreanten die onze gemeente jaarlijks bezoeken. Op het gebied van cultuurhistorie zetten wij ons in voor de instandhouding van het erfgoed in fysieke zin, maar ook voor het bewaren en doorgeven van het immateriële erfgoed aan volgende generaties.’’

Rheden is uniek gelegen tussen de IJssel en de Veluwezoom. In het *Collegebeleidsplan* wordt het vraagstuk benoemd om de kernkwaliteiten te behouden en verder te ontwikkelen. Deze initiatieven dragen bij aan het behouden van cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteiten in fysieke zin, maar ook immaterieel. Waarbij de rijke historie van Rheden wordt doorgegeven aan volgende generaties, zoals het doel vanuit het *Collegebeleidsplan* beschrijft. Daarbij trekt de gemeente gezamenlijk op verschillende partners om de rijke historie van het dorp Rheden te borgen.

Deze initiatieven geven een directe invulling aan de *Structuurvisie Rheden, mijn dorp van morgen (2014).* Hierin wordt het ‘’Beleefbaar maken van de natuurlijke omgeving en cultuurhistorie’’ genoemd als één van de randvoorwaarden om de ambities voor 2030 te behalen. Om dit te bewerkstelligen zal de herkenbaarheid en beleefbaarheid van cultuurhistorische elementen en bijzondere, historische locaties verbetert moeten worden.

Voor de bewoners van Rheden is door uitvoering van deze initiatieven een directe vertaling van het Masterplan zuidflank zichtbaar. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan wensen die zijn genoemd tijdens recente en eerdere participatietrajecten in het dorp. Naast het verbeteren van de leefbaarheid en beleving voor de Rhedenaar zelf, zal dit ook bijdragen aan de wens om de toeristische en recreatieve kwaliteiten van Rheden beter te benutten.

B. Op grond van welke (hogere) wetgeving, of bestuurlijk besluit, is het initiatief gebaseerd?
Het initiatief is gebaseerd op doelen uit het beleidsplan van het college en de structuurvisie voor het dorp Rheden.

C. Welke maatregelen worden ondernomen om het gewenste effect te bereiken?
Om gestelde doelen te behalen is samenwerking met verschillende partijen van belang. In het proces zuidflank van Rheden kunnen deze initiatieven verder worden uitgewerkt om te komen tot concrete uitvoeringsprojecten. Bij toekenning van het budget zal een keuze gemaakt moeten worden voor welk van deze initiatieven dit zal worden ingezet.
Met het beschikbaar stellen van gemeentelijk budget kan co-financiering worden gezocht. Hierbij wordt gedacht aan subisidieverlening door provincie en budgetten van derden.

D. Welke (nieuwe) middelen zijn benodigd voor de uitvoering van de maatregelen (activiteiten)? (Jaar van uitvoering vermelden, onderbouwing vermelden cq. bijvoegen)

- **Jaar waarin middelen benodigd zijn:**
  2018 en 2019.

- **Eenmalig: €75.000,-**

E. Dekkingsmogelijkheden
De initiatieven kunnen niet binnen bestaande middelen worden uitgevoerd. Via de Prijsvraag Maak Gelderland Mooier zal het initiatief van de 'uitkijktoren' bij de provincie onder de aandacht worden gebracht. Voor het initiatief van het 'groene balkon' geldt dat bij toekenning een aanvraag tot cofinanciering zal worden gedaan bij Meteoor B.V.

4. Ondersteuning erfgoedvrijwilligers

Programma: Ruimtelijk Domein

A. Wat wordt met het voorstel beoogd?
Ondersteuning van de vrijwilligers van Open Monumentendag en Rheden op de Kaart.

B. Op grond van welke (hogere) wetgeving, of bestuurlijk besluit, is het initiatief gebaseerd?
Het voorstel is niet gebaseerd op (hogere) wetgeving. Het is wel in lijn met het beleidsakkoord *Samen in Rheden*:
"Wij streven naar een leefbare, duurzame en inspirerende gemeente. Inwoners, verenigingen, ondernemers en organisaties beschikken over veel kennis en kunde, waar de samenleving van kan profiteren. Wij nodigen hen dan ook uit om met initiatieven te komen. Waar zij met ideeën en plannen komen, denken wij na over de manier waarop wij hun initiatieven kunnen ondersteunen (overheidsparticipatie)."
Het voorstel is verder in lijn met de geactualiseerde Erfgoednota *Verbindend Verleden* die in mei aan de raad ter besluitvorming wordt aangeboden.

C. Welke maatregelen worden ondernomen om het gewenste effect te bereiken?
De *community Erfgoed Rheden* is een levendige, groeiende gemeenschap die veel initiatieven oppakt. Per initiatief wordt met de initiatiefnemers besproken of er een gemeentelijke rol is en zo ja wat deze rol precies moet zijn en wanneer deze moet worden ingevuld, want overheidsparticipatie is geen statisch gegeven maar beweegt mee.
Voor twee van de initiatieven wordt gevraagd om het beschikbare budget te verhogen:

1. Open Monumentendag.
De afgelopen 20 jaar staat EUR 4.500 per jaar op de begroting voor de organisatie van de Open Monumentendagen. Voor dat bedrag organiseert een comité dat volledig bestaat uit vrijwilligers ieder jaar het Open Monumentenweekend dat gemiddeld door 5.000 mensen wordt bezocht. Het programma wordt hoog gewaardeerd, wat ook mag blijken uit het feit dat het comité drie maal in de landelijke prijzen is gevallen voor het beste programma, (eenmaal is zelfs de landelijke hoofdprijs, de Bouwfondstrofee gewonnen) en een keer de lokale vrijwilligersprijs heeft gewonnen. De bezoekers van de Open Monumentendagen zijn niet alleen mensen uit de eigen gemeente of regio maar ook mensen die elders in het land wonen. De oorspronkelijke Monumentendag is inmiddels uitgegroeid tot een weekend dat bestaat uit drie dagen: verspreid over de zaterdag en zondag zijn allerlei monumenten geopend, worden tentoonstellingen, lezingen en voorstellingen georganiseerd. Op de vrijdag voorafgaand aan het weekend bezoeken leerlingen uit de hoogste klassen van de basisscholen monumenten waar een speciaal voor hen samengesteld programma wordt georganiseerd. Deze klassendag is de afgelopen jaren met behulp van het RIQQ opgezet. Het RIQQ kan dit niet langer vanuit de bestaande formatie en middelen doen. Om de klassendag te kunnen blijven organiseren is hun inzet echter wel nodig; deze taken kunnen namelijk wel deels, maar niet volledig door de vrijwilligers worden overgenomen.
Om het Open Monumentenweekend inclusief de klassendag ook in de toekomst goed te kunnen blijven organiseren wordt een structurele verhoging van het budget voor Open Monumentendag ad EUR 3.000 gevraagd.

2. Rheden op de Kaart

In Nederland hebben inmiddels zo'n 40 gemeenten hun erfgoed voor een breed publiek ontsloten via het format van *Erfgoed op de Kaart,* terwijl andere gemeenten daar nog mee bezig zijn. Ook Rheden kent sinds 2016 *Rheden op de kaart*. Er is echter ook een belangrijk verschil: waar alle andere gemeenten dit project zelf hebben opgezet en ook zelf zorgen voor het vullen en bijhouden van de site, is dit in Rheden een particulier initiatief. Door een groep van ca. 50 vrijwilligers, verdeeld over dorpsredacties in alle dorpen is onder leiding van een speciaal daartoe opgerichte stichting hard gewerkt aan het opzetten van de site en wordt nu verder gewerkt aan het verder vullen en verbeteren ervan. De site is niet alleen voor inwoners en bezoekers maar ook voor de ambtelijke organisatie bijzonder waardevol gebleken als centraal kennisportaal over het Rhedense erfgoed (de site is sinds de start in november 2016 inmiddels door 5.000 mensen bekeken van wie de helft de site vaker bezoekt; 75% komt uit Gelderland, 25% uit de rest van Nederland; aantal paginaweergaven is tot nu tot 150.000).

Bij de start van het project is door de gemeente een subsidie voor vier jaar toegezegd om eraan bij te dragen dat het initiatief van de grond zou komen. De rest van het geld is opgebracht door de Oudheidkundige Kring en door het Comité Open Monumentendag dat hun prijzengeld van de gewonnen Bouwfondstrofee ter beschikking heeft gesteld. Tot en met 2018 kan de site nog draaien op deze middelen, daarna zijn geen financiële middelen meer voorhanden. Bij aanvang van het project was gedacht dat de site uiteindelijk gefinancierd zou kunnen worden door sponsoren, maar dit verdienmodel is vooralsnog te optimistisch ingeschat. Het stichtingsbestuur en de vrijwilligers willen graag door maar daarvoor is wel nodig dat men weet dat al het werk niet voor niets wordt gedaan.Het zou met de huidige middelen onmogelijk zijn geweest om de site door de gemeente zelf te maken en onderhouden en om dit ambtelijk voort te zetten worden de kosten geraamd op minimaal EUR 30.000.

Om alle vrijwilligers van Rheden op de Kaart zekerheid te geven dat hun werk niet na 2018 stopt en om de waardevolle site te behouden, wordt gevraagd om een structureel budget ad EUR 7.000 met ingang van 2019 op te nemen op de begroting.

D. Welke (nieuwe) middelen zijn benodigd voor de uitvoering van de maatregelen (activiteiten)? (Jaar van uitvoering vermelden, onderbouwing vermelden cq. bijvoegen)

- **Jaar waarin middelen benodigd zijn:**
  Initiatief 1 (Open Monumentendag): 2018 e.v.
  Initiatief 2 (Rheden op de Kaart): 2019 e.v.

- **Jaarlijks:**
  Vanaf 2018: € 3.000
  Vanaf 2019 € 10.000

E. Dekkingsmogelijkheden

Nee

5. Gebiedsatlas Rheden

Programma: Ruimtelijk Domein

A. Wat wordt met het voorstel beoogd?
De actualisatie en ontwikkeling van het Erfgoedplan tot een volwaardige – digitaal ontsloten-gebiedsatlas op grond waarvan initiatiefnemers inzicht hebben in de cultuurhistorische en landschappelijke waarden van een gebied. Dit is nodig om te voldoen aan het wettelijk vereiste om voorafgaande aan planvorming een cultuurhistorische analyse op te stellen. Daarnaast kan de atlas dienen als inspiratiebron voor ondernemers en inwoners en worden ingezet voor onderwijskundige doeleinden.

B. Op grond van welke (hogere) wetgeving, of bestuurlijk besluit, is het initiatief gebaseerd?
Omgevingswet en Besluit ruimtelijke ordening (artikel 3.6.1). Het initiatief stemt overeen met de geactualiseerde Erfgoednota *Verbindend verleden* die in mei ter besluitvorming aan de gemeenteraad wordt aangeboden.

C. Welke maatregelen worden ondernomen om het gewenste effect te bereiken?
Het uit 2006 stammende Erfgoedplan wordt geactualiseerd en samengevoegd met andere inventarisaties en kaartmateriaal tot een gebiedsdekkende gebiedsatlas. Op grond hiervan kunnen initiatiefnemers in een vroeg stadium inzicht krijgen in de cultuurhistorische en landschappelijke waarden van het gebied waarvoor zij een initiatief willen ontplooien en waarvoor zij op grond van nu nog artikel 3.6.1.van het Bro) en straks op basis van de Omgevingswet een cultuurhistorische analyse moeten overleggen.

D. Welke (nieuwe) middelen zijn benodigd voor de uitvoering van de maatregelen (activiteiten)? (Jaar van uitvoering vermelden, onderbouwing vermelden cq. bijvoegen)

- **Jaar waarin middelen benodigd zijn:**
  2018-2019

- **Eenmalig**:
  EUR 75.000

E. Dekkingsmogelijkheden
Nee

6. Herinrichting Admiraal Helfrichlaan

Programma: Ruimtelijk Domein

A. Wat wordt met het voorstel beoogd?
Vanuit het beleidsinitiatief in 2016 is er besloten om een nader onderzoek uit te voeren naar de haalbaarheid van het bewonersinitiatief Dieren Noord West. In dit initiatief is een voorstel gedaan om de inrichting van de Admiraal Helfrichlaan inclusief parkeerplaats aan te passen. Dit alles om het racen tegen te gaan waar de omwonende last van ervaren. In het afgelopen jaar is er een schetsontwerp tot stand gekomen door een goede samenwerking tussen de initiatiefnemers en de gemeente. Met het nieuwe ontwerp worden de problemen van racende auto's tegengegaan. Dit willen we bereiken met verschillende maatregelen zoals versmallingen, drempels, materiaalkeuze en aanpassingen in de inrichting.
Tijdens het proces kwam naar voren dat op deze locatie een forse winst te behalen is voor het thema klimaat. Nu is de afwatering van de parkeerplaats nog aangesloten op het riool en bestaat de inrichting uit een grote plaat asfalt. Door af te koppelen en te vergroenen levert dit een enorme verbetering op voor de waterafvoer en mogelijke hittestress.
De schets die gemaakt is hebben we voorgelegd aan alle belangstellenden tijdens inloopbijeenkomsten. De buurt was hiervoor uitgenodigd en met ongeveer zestig bewoners zijn we op de bijeenkomsten in gesprek geweest. De initiatiefnemers hadden een belangrijke bijdrage in de gesprekken met de buurt. Verreweg de meerderheid was positief over het plan.
De initiatiefnemers willen, indien mogelijk, dit plan persoonlijk komen uitleggen en mogelijke vragen beantwoorden.

B. Op grond van welke (hogere) wetgeving, of bestuurlijk besluit, is het initiatief gebaseerd?
Beleidsinitiatief VJN 2016 "Het wijkinitiatief Dieren Noord-West.

C. Welke maatregelen worden ondernomen om het gewenste effect te bereiken?
Er worden verschillende maatregelen genomen om overlast van racen te voorkomen en dat de omgeving klimaatbestendiger wordt ingericht. De aanrijroute krijgt een plateau op de kruising Admiraal Helfrichlaan en de Zeemanlaan. Daarna komen er twee wegversmallingen met een drempel. Dit om de snelheid op de aanrijroute sterk te verminderen. Ook de kruising Admiraal Helfrichlaan met het fietspad richting Eykmanlaan wordt verkeersveiliger ingericht.
De parkeerplaats wordt aanzienlijk kleiner. De huidige parkeerplaats wordt de laatste jaren minder gebruikt en staat slechts één á twee dagen per jaar vol. Daardoor ontstaat er ruimte voor meer groen en waterberging.
Het asfalt wordt in zijn geheel verwijderd omdat het teerhoudend asfalt is. De nieuwe weg wordt straks uitgevoerd in klinkers. De parkeervakken worden van grasbetontegels om de locatie meer te vergroenen en het water direct te kunnen infiltreren. Bovendien is het niet fijn racen op grasbetontegels.
Het totale project is geraamd op € 580.000,-- Er is dekking voor in totaal € 180.000 dus er is een aanvullend budget nodig van € 400.000,--

D. Welke (nieuwe) middelen zijn benodigd voor de uitvoering van de maatregelen (activiteiten)? (Jaar van uitvoering vermelden, onderbouwing vermelden cq. bijvoegen)

- **Jaar waarin middelen benodigd zijn:**
  Kapitaallasten van de investering in 2018 e.v.

- **Jaarlijks:**
  Kapitaallasten € 20.000,-

E. Dekkingsmogelijkheden
De raming van het totale project is € 580.000,-.
Dekking vanuit wegen € 120.000,- (onderhoud parkeerplaats in 2017). Dekking vanuit groen € 25.000,- en dekking vanuit het Gemeentelijk Rioleringsplan € 35.000,-- (afkoppelen).
Nog te dekken: € 400.000,-- welke we afschrijven in 20 jaar waardoor de kapitaallasten € 20.000,--/per jaar zijn.

De benodigde € 400.000 afschrijven in 20 jaar waarbij de jaarlijkse afschrijvingslast € 20.000 zal zijn.

7. Aanleg fietspad Schapenbergweg Dieren

Programma: Ruimtelijk Domein

A. Wat wordt met het voorstel beoogd?
Een alternatieve route vanuit Dieren naar Ellecom die past bij het realiseren van de doelstellingen uit de fietsplannen 2005 en 2016. Deze alternatieve fietsroute loopt over de Schapenbergweg en het onverharde pad richting de Lange Juffer.
Deze alternatieve fietsroute wordt een secundaire fietsroute.
De beide genoemde weggedeelten zijn in beheer bij de Stichting Twickel.
Er is in principe bereidheid tot medewerking aan de realisatie van een fietspad. Er zijn wel voorwaarden aan verbonden. Zo blijft de beperkte toegankelijkheid van het gebied van toepassing. D.w.z. geen toegang tussen zonsondergang en zonsopkomst.
Er komt geen verlichting langs het pad. Er zijn twee wildroosters in het traject aanwezig deze blijven gehandhaafd. Ook moet het gebruik door auto's voorkomen worden.
Verder moeten afspraken worden gemaakt over toekomstig beheer.
Het fietspad ligt in het plangebied bestemmingsplan buitengebied, gedeeltelijk in waterwingebied en binnen de grenzen van het Rijksmonument Hof te Dieren.

B. Op grond van welke (hogere) wetgeving, of bestuurlijk besluit, is het initiatief gebaseerd?
Beleids-, organisatiedoelen:

- Uitwerking motie fietsplan: In volle vaart van Dieren naar Ellecom en verder.. dd 16 april 2016;
- Fietspadenplan 2016. Streven naar goede fietsvoorzieningen;
- Toeristisch aantrekkelijker. Het behouden en versterken van de recreatie en toerisme is een belangrijk onderdeel van het 'Beleidsakkoord Samen in Rheden 2014-2018'.

C. Welke maatregelen worden ondernomen om het gewenste effect te bereiken?
Het onverharde gedeelte van het tracé te voorzien van betonverharding.

D. Welke (nieuwe) middelen zijn benodigd voor de uitvoering van de maatregelen (activiteiten)?

- **Jaar waarin middelen benodigd zijn:**
  Voorbereiding in 2017 en mogelijk realisatie ook nog in 2017. Indien niet haalbaar realisatie in het voorjaar van 2018.

- **Jaarlijks:**

De kosten van de aanleg van de het fietspad zijn geraamd op € 120.000,00. Het asfalt gedeelte van het tracé is in beheer van de gemeente. Eventuele verbetering aan dit gedeelte moeten worden gezien als onderhoud en worden gedekt vanuit SBO-wegen. De lasten bedragen bij een afschrijvingstermijn van 20 jaar € 6.000,00 per jaar.

E. Dekkingsmogelijkheden
Voor het tekort zijn geen dekkingsmiddelen voorhanden.

8. E-laadpunten

Programma: Ruimtelijk Domein

A. Wat wordt met het voorstel beoogd?

In het uitvoeringsplan "Rhedense klimaat aanpak" staat het uitbreiden van het aantal elektrische oplaadpunten voor volledige elektrische auto's en hybrides in de gemeente Rheden. In dit plan is hiervoor geld opgenomen voor het jaar 2017. In de praktijk zien we een toename van het aantal vragen met een gemiddelde van drie per jaar.
Met dit voorstel willen we structureel geld beschikbaar hebben om ca. twee aanvragen per jaar te kunnen honoreren.

B. Op grond van welke (hogere) wetgeving, of bestuurlijk besluit, is het initiatief gebaseerd?

Rheden op weg naar CO2 neutraal.
Raadsbesluit juni 2016: Uitvoeringsplan Rhedense klimaataanpak
Verkeerswetgeving

C. Welke maatregelen worden ondernomen om het gewenste effect te bereiken?

Geldelijke inspanning aan exploitanten van e-laadpalen door de gemeente Rheden.
Doel: eenmalige bijdrage aan de aanleg en in standhouding van e-laadpalen en vaste laadprijs per kWh.
Dit kan gezien worden als een eenmalige subsidie per laadpaal.

D. Welke (nieuwe) middelen zijn benodigd voor de uitvoering van de maatregelen (activiteiten)? (Jaar van uitvoering vermelden, onderbouwing vermelden cq. bijvoegen)

In 2015 zijn de eerste laadpalen in geplaatst onder een concessie overeenkomst met Engie. De plaatsingsovereenkomst loopt op 16 juni 2017 af (onderdeel 1 van de ok). De exploitatieovereenkomst loopt tot juni 2024. Benodigde middelen zijn afhankelijk van mogelijke nieuwe rijkssubsidiebronnen en de voorwaarden van een evt. nieuwe exploitant.

- **Jaar waarin middelen benodigd zijn:**
  2017 incidenteel geld € 10.000,-- beschikbaar uit het uitvoeringsplan
  2018 en verder structureel € 15.000,--

- **Jaarlijks: € 15.000**

E. Dekkingsmogelijkheden

Incidenteel is er voor het jaar 2017 € 10.000,-- beschikbaar binnen het uitvoeringsplan Rhedense klimaataanpak.

9. Muziektent Ellecom

Programma: Ruimtelijk Domein

A. Wat wordt met het voorstel beoogd?
De muziektent in Ellecom is op de laatste dag van 2016 afgebrand. Vanuit de opstalverzekering komt er geld beschikbaar om de muziektent te herbouwen. Echter na overleg met de Muziekvereniging Excelsior en Oranjevereniging Ellecom is duidelijk geworden dat de afgebrande muziektent niet meer voldeed aan de wensen. Er is gevraagd om een grotere muziektent, omdat het oude ontwerp te klein is voor het beoogde gebruik (een optreden van de muziekvereniging). Daarmee is het herbouwen van het oude ontwerp geen optie. Vanuit de gemeentelijk beleid zijn er aanvullende eisen gesteld omtrent de muziektent voor wat betreft duurzaamheid en het gebruik van circulaire materialen.
Vanuit het dorp wordt er volop meegeleefd met de ontwikkelingen rondom de nieuwe muziektent. Het gebouw neemt een belangrijke plaats in het dorp Ellecom, zowel als markant bouwwerk, als bij dorpsactiviteiten en evenementen. De betrokkenheid is dus groot, dit blijkt ook uit de initiatieven die er naar aanleiding van de afgebrande muziektent ontstaan. Vanuit het dorp is er direct na het afbranden van de oude muziektent een benefietconcert geïnitieerd voor het ophalen van geld voor de nieuwe muziektent. Dit initiatief heeft zondag 2 april plaatsgevonden.
De betrokkenheid blijkt ook uit de bijdrage van architect Jan Rooding, hij heeft een tweetal schetsen gemaakt van een nieuw ontwerp. Dit is kostenloos uitgevoerd en dit heeft Jan in het belang van het dorp Ellecom uitgevoerd. Daarnaast hebben de Oranjevereniging en de muziekvereniging Excelsior aangeboden om zich te ontfermen over de uitvoering van het beheer en onderhoud van de nieuwe muziektent. Hiermee levert het dorp een bijdrage aan de toekomst van de muziektent en wordt participatie vanuit het dorp verhoogd.

B. Op grond van welke (hogere) wetgeving, of bestuurlijk besluit, is het initiatief gebaseerd?
Het betreft een autonome ontwikkeling (het afbranden van de oude muziektent) waarmee we met de bouw van een nieuwe muziektent graag aan het vigerende beleid en wens van de inwoners tegemoet willen komen.

C. Welke maatregelen worden ondernomen om het gewenste effect te bereiken?
In samenspraak met de verenigingen en inwoners wordt een nieuwe muziektent gerealiseerd waarbij participatie nadrukkelijk aan de orde is.

D. Welke (nieuwe) middelen zijn benodigd voor de uitvoering van de maatregelen (activiteiten)?
Een eerste raming van de kosten (van ontwerp tot en met realisatie) komt op €150.000. In dit beleidinitiatief zijn wij uitgegaan van dit maximale bedrag. Dit bedrag zal op termijn lager uitvallen. Wanneer bekend is wat er door de verzekeraar vergoed wordt en daarnaast wat de bijdrage vanuit de inwoners van Ellecom zal zijn, kunnen wij een definitieve raming afgeven. We rekenen met een afschrijvingstermijn van 30 jaar.

- **Jaar waarin middelen benodigd zijn:**
  vanaf 2018

- **Jaarlijks: € 5.000,-**

Er wordt gevraagd om een structurele bijdrage ter dekking van de afschrijvingslasten.

E. Dekkingsmogelijkheden
Er is binnen de bestaande middelen geen dekking voor het herbouwen van de muziektent. De oude muziektent was verzekerd tegen brandschade, daarmee wordt er een deel van de kosten gedekt. De kosten van herbouw van het oude ontwerp wordt vergoed, minus het eigen risico van €2.500. Er is nog niet bekend welk budget er vanuit de verzekeraar beschikbaar wordt gesteld.
Het dorp heeft aangegeven ook een financiële bijdrage te willen leveren aan de nieuwe muziektent en heeft daarvoor onder andere een benefietconcert gegeven. Dit heeft op 2 april plaatsgevonden, de opbrengst is tijdens het opstellen van dit beleidsinitiatief nog niet bekend.

10. Begraafplaatsen

Programma: Ruimtelijk Domein

A. Wat wordt met het voorstel beoogd?
Voor een nieuwe ontwikkeling op de begraafplaats willen we gedegen onderzoek doen naar de haalbaarheid van een nieuw initiatief. Het betreft een groene, duurzame, aanvullende service (unique selling point) naast de traditionele manier aan begraafmogelijkheden.
Het aandeel cremeren blijft toenemen (inmiddels landelijk 65%) en daarmee staan de inkomsten van onze begraafplaatsen onder druk.
Naast het kritisch bekijken van de uitgaven volgen we ook de ontwikkelingen op begraafgebied. Zo hebben we de laatste jaren gewerkt aan betere service en meer begraafmogelijkheden (oa natuurbegraafplaats op Heiderust). Ondanks onze inspanningen kiest slechts ongeveer 12% van de inwoners van onze gemeente voor een laatste rustplaats op een van de gemeentelijke begraafplaatsen.

B. Op grond van welke (hogere) wetgeving, of bestuurlijk besluit, is het initiatief gebaseerd?
Deze nieuwe ontwikkeling past prima in de beleidsnota 'Rheden op weg naar CO2-neutraliteit'. Bovendien streven we dat de begraafplaatsen volledig kostendekkend zijn.

C. Welke maatregelen worden ondernomen om het gewenste effect te bereiken?
Een haalbaarheidsonderzoek voor een groene, duurzame, aanvullende innovatieve ontwikkeling op de begraafplaats die bijdraagt aan een (volledige) kostendekkendheid van de begraafplaatsen.

D. Welke (nieuwe) middelen zijn benodigd voor de uitvoering van de maatregelen (activiteiten)?

- **Jaar waarin middelen benodigd zijn: 2017**

Voor een onderzoek vragen wij € 30.000,-.

E. Dekkingsmogelijkheden
-

11. 60 km zone en fietsvoorziening Havikerwaard

Programma: Ruimtelijk Domein

A. Wat wordt met het voorstel beoogd?
Met de inrichting van de Havikerwaard als 60 km zone ontstaat een acceptabel verkeersbeeld van gemengd verkeer wat hoort bij een erftoegangsweg als de Havikerwaard. Daarnaast extra aandacht voor de volgende aspecten;

- Een verkeersveilige fietsverbinding tussen de Steeg en de N317 (Dieren-Doesburg);
- Het behouden en versterken van de recreatie in de Havikerwaard.

B. Op grond van welke (hogere) wetgeving, of bestuurlijk besluit, is het initiatief gebaseerd?
Beleids-, organisatiedoelen:

- Verkeersveiligheid. Het verkeersveiligheidsplan geeft aan dat de verblijfsgebieden buiten de bebouwde kom (bubeko) worden ingericht als 60 km zone;
- Toeristisch aantrekkelijker. Het behouden en versterken van de recreatie en toerisme is een belangrijk onderdeel van het 'Beleidsakkoord Samen in Rheden 2014-2018';
- Het collegebesluit d.d. 28 maart 2017 waarin akkoord gegaan is met een 60 km zone met fietsvoorziening in de vorm van fietsstroken. De dekking van het tekort (€ 238.000,00) in te dienen als beleidsinitiatief.

C. Welke maatregelen worden ondernomen om het gewenste effect te bereiken?
Op basis van de verkeersveiligheidbeoordeling en een kosten/baten- en risicoafweging wordt ervoor gekozen het gehele tracé in te richten als 60 km zone gecombineerd met fietsstroken en een profielverbreding naar minimaal 6,50 m.
De kosten van de aanleg van de 60 km zone, fietsstroken en profielverbreding zijn geraamd op € 425.000,00. Voor de aanleg van een 60 km zone is in het verleden een krediet van € 60.000,00 gereserveerd; Vanuit SBO-wegen komt een bijdrage van € 127.000,00 t.b.v. een profielverbreding. Voor de fietsvoorzieningen zijn geen middelen beschikbaar. Per saldo is er dus een extra krediet nodig van € 238.000,-- welke in 20 jaar zal worden afgeschreven waardoor de kapitaallasten op € 11.900,-- per jaar uitkomen.

D. Welke (nieuwe) middelen zijn benodigd voor de uitvoering van de maatregelen (activiteiten)?

- **Jaar waarin middelen benodigd zijn:**
  Kapitaallasten van de investering in 2018 e.v.

- **Jaarlijks:**
  Kapitaallasten € 11.900,00 per jaar.

12. Implementatie Omgevingswet

Programma: Ruimtelijk Domein

A. Wat wordt met het voorstel beoogd?
De implementatie Omgevingswet volgt uit de landelijke wetswijziging. De Omgevingswet zal per medio 2019 formeel in werking treden. De invoering van de Omgevingswet heeft grote impact op de gemeentelijke visie- en planvorming en vergunningverlening en het is daarom zaak goed voorbereid te zijn. Deze voorbereiding heeft zowel betrekking op de inhoud van de wet en de nieuwe instrumenten, als op de andere werkwijze die met de Omgevingswet beoogd wordt. Dit zal geen verandering op één moment zijn, maar is een proces van voortgaande ontwikkeling. In de planvorming binnen gemeente Rheden en in de relatie van gemeente met de lokale samenleving is deze verandering al ingezet, maar dat wil niet zeggen dat alles al geregeld is. Formele procedures (met de nieuwe instrumenten) zullen veranderen, een nieuwe digitaal stelsel wordt geïntroduceerd voor een goede uitvoering van de Omgevingswet en in de uitvoering van het beleid zal gemeente Rheden moeten bepalen hoe zij de beleidsruimte die de Omgevingswet biedt wil invullen, waarbij het ook gaat om procesveranderingen met de lokale samenleving.

B. Op grond van welke (hogere) wetgeving, of bestuurlijk besluit, is het initiatief gebaseerd?
Invoering Omgevingswet (formele inwerkingtreding beoogd per medio 2019).

C. Welke maatregelen worden ondernomen om het gewenste effect te bereiken?
In 2016 is een start gemaakt met de implementatie. Voor 2017-2019 wordt een programma-organisatie ingericht om alle wijzigingen op de diverse deelterreinen met betrekking tot de werking van de Omgevingswet in te voeren. Dit betreft inhoudelijke wijzigingen in de diverse visie- en planvormingstrajecten en verandering van werkwijze.

D. Welke (nieuwe) middelen zijn benodigd voor de uitvoering van de maatregelen (activiteiten)?
Concreet gaat het om:
- Programmamanagement (1-1-2017 – 1-7-2019) € 235.000,-
- Procesverandering (incl. klanttevredenheidsonderzoeken): € 20.000,-
- capaciteit om naast regulier werk implementatie vorm te geven: € 70.000,-.
- Opleiding en training omgevingsplannen: € 25.000,-
- Invoering Digitaal Stelsel Omgevingswet (vanaf 1-1-2018): € 45.000,-.
  Totaal € 395.000,-.

- **Jaar waarin middelen benodigd zijn:**
  2017-2019

- **Jaarlijks: 2017: € 125.000,-; 2018: € 160.000-; 2019 € 110.000,-**

E. Dekkingsmogelijkheden
Er zijn afspraken gemaakt tussen het Rijk en de VNG over een compensatie van de invoeringskosten. Totaal is hiervoor € 35 miljoen beschikbaar gesteld.
Voor Rheden zou dit aandeel ongeveer € 90.000 bedragen.

13. Gevelfonds

Programma: Ruimtelijk Domein

A. Wat wordt met het voorstel beoogd?

Het instellen van een *Gevelfonds Rheden*, geënt op het *Gevelfonds Apeldoorn*. Dit fonds, dat financieel is ondersteund door de provincie Gelderland, blijkt een groot succes te zijn. Veel winkelpuien krijgen hun historisch karakter terug en daarmee wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan een aantrekkelijker en karakteristieker winkelgebied. Uit het rapport van de jury van de BNG-erfgoedprijs (waarvan o.a. de rijksbouwmeester deel uitmaakte) in 2014 bleek het rommelige aanzicht van veel winkelpuien in de gemeente Rheden één van de kritiek- en verbeterpunten te zijn. De jury was van mening dat Rheden de grote historische kwaliteiten op dit terrein veel beter kan benutten.

> "De 'beleving' in winkelgebieden is van grote invloed op het economisch perspectief van winkelgebieden. Beleving gaat verder dan de breedte en diepte van het winkelaanbod, de kwaliteit van de horeca en diensten, het evenementenaanbod et cetera. De verbinding met 'het karakter' van een gebied is van belang. Dit noemt men ook wel de 'sense of a place'. Het gaat daarbij om de indruk en de ervaringen die mensen opdoen. Het samenspel van de inrichting van de openbare ruimte (de lay-out, straatmeubilair, een fonteintje waar kinderen spelen), geluiden (geroezemoes van volle terrassen) en de vormgeving/architectuur van gevels. Als het 'gevoel van de plek' goed is, voelen consumenten zich prettig, veilig en vertrouwd. En zijn ze eerder geneigd te besteden, maar ook om terug te komen."
>
> *Bron: B. Schiltkamp, Cultuurhistorie als inspiratiebron voor aanpak winkelleegstand, 2013.*
>
> en
>
> "De aanwezigheid van een historische binnenstad is één van de zes woonattracties die het woongedrag van mensen in positieve zin beïnvloeden".
>
> *Bron: Gerard Marlet, De aantrekkelijke stad, proefschrift 2009.*

Met dit *Gevelfonds Rheden* wordt beoogd een bijdrage te leveren aan de volgende doelen uit het beleidsplan van het college (programma 4):

- Samen met winkeliers werken aan een aantrekkelijk winkelgebied.
- Beleid ontwikkelen ten aanzien van beeldbepalende gebouwen en gevels.
- Leegstand winkels voorkomen door winkelgebieden aantrekkelijk te houden.
- Inzetten op lokaal ondernemerschap.

Daarnaast sluit het initiatief naadloos aan op de uitvoeringsparagraaf van de *Structuurvisie Rheden* waar in paragraaf XII als doel wordt geformuleerd (en waarvan verwacht kan worden dat deze ook in de andere –grotere- kernen naar voren zal komen):

- Verbeterde uitstraling van de gevels zodat de bebouwing en inrichting van de openbare ruimte elkaar versterken.

Ook sluit het initiatief goed aan op de kwaliteitsversterking die wordt nagestreefd in de Detailhandelsstructuurvisie Kiezen voor eigen kwaliteit (vastgesteld door de raad in januari 2017). In het bijbehorende actieprogramma staat o.a. opgenomen dat er een inhaalslag moet plaatsvinden op het gebied van de luifels/ gevels.
Velp centrum kent een groot aantal winkelpanden die meer dan uitstekend passen binnen het door MKB Reva gekarakteriseerde Velp als "statig met kwaliteit". Opgepast echter dient te worden dat winkelpanden, waarvan het onderhoud is achtergebleven, uiteindelijk het beeld bepalen. De *Gevelfonds en visie* (op te stellen in 2018) kan de benodigde impuls geven om de kwaliteit van de winkelkernen te verbeteren.

B. Op grond van welke (hogere) wetgeving is het initiatief gebaseerd?

Geen. Het initiatief is gebaseerd op het beleidsplan van het college en raadsbesluit inzake Detailhandelstructuurvisie.

C. Welke maatregelen worden ondernomen om het gewenste effect te bereiken? Subsidieverstrekking.

Voorwaarde voor een bijdrage is dat de winkelpui op de begane grond weer gaat passen bij de vaak nog historische bovenverdiepingen. Het gaat dan om zaken als de indeling van de pui, het materiaalgebruik, het verwijderen van luifels, de kleurstelling, reclame-uitingen ca. Het winkelpand moet beschikken over historische karakteristieken die kunnen bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit. Het hoeft geen beschermd monument te zijn. De werkzaamheden worden bij voorkeur uitgevoerd door lokale c.q. regionale bedrijven. De beoordeling van de plannen ligt bij een adviseur cultuurhistorie en een stedenbouwkundige van de gemeente. Het fonds wordt gemeentebreed ingezet; geconcentreerd wordt op de in de detailhandelstructuurvisie benoemde winkelcentra. Het gevelfonds zal samen met de in 2017 op te stellen gevelvisie worden ingezet om eigenaren ertoe aan te zetten hun winkelgevels te verbeteren zodat ze bijdragen aan een betere beleving en dus aantrekkingskracht van de winkelgebieden.

D. Welke (nieuwe) middelen zijn benodigd voor de uitvoering van de maatregelen (activiteiten)?

- **Jaar waarin middelen benodigd zijn:**
  2018-2019-2020

- **Jaarlijks: 50.000**
  Met inzet van deze middelen kunnen gedurende drie jaar, per jaar minimaal vijf gevels worden opgeknapt. In het laatste jaar kan de regeling worden geëvalueerd en worden bekeken of de werking voor een langere periode wenselijk is.

E. Dekkingsmogelijkheden

Het initiatief kan niet binnen bestaande middelen worden uitgevoerd. Bij toekenning zal bij de provincie Gelderland een aanvraag tot cofinanciering worden gedaan.

14.Verbetering grondstoffeninzameling

Programma: Ruimtelijk Domein

A. Wat wordt met het voorstel beoogd?
Door de Raad is de ambitie vastgesteld om te komen tot 75% afvalscheiding in 2020. Om dit te bereiken wordt vanaf 1 januari 2018 het inzamelsysteem gewijzigd: er wordt een 3-wekelijkse inzameling van het restafval ingevoerd. Een wijziging van inzamelingsfrequentie op restafval alleen is onvoldoende om het gewenste niveau te halen. Er dienen ondersteunende maatregelen doorgevoerd te worden.
Met dit beleidsinitiatief wordt invulling gegeven aan de ondersteunende maatregelen.

B. Op grond van welke (hogere) wetgeving, of bestuurlijk besluit, is het initiatief gebaseerd?
Raadsbesluit – Keuze toekomstig inzamelsysteem.

C. Welke maatregelen worden ondernomen om het gewenste effect te bereiken?
Vergroten van de bewustwording van de inwoners door:

- Verdere uitbouw van de communicatie over (het belang van) betere afvalscheiding. Hierbij wordt de reeds lopende campagne geïntensiveerd.
- Inzet van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt bij voorlichting (afvalcoaches)
- Inzet van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt op extra service op de PMD-stroom bij de inzameling van hoogbouw.

D. Welke (nieuwe) middelen zijn benodigd voor de uitvoering van de maatregelen (activiteiten)? (Jaar van uitvoering vermelden, onderbouwing vermelden cq. bijvoegen)

- **Jaar waarin middelen benodigd zijn:**
  Periode 2017-2020
- **Eenmalig**:
  Voor 2017 incidenteel € 15.000.
- **Jaarlijks:**
  - Communicatie - € 20.000
  - Inzet van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt - P.M.

    Op dit moment is nog niet duidelijk op welke wijze de gemeente invulling gaat geven aan haar verplichting tot inzet van mensen die afkomstig zijn van voormalig Presikhaaf.

E. Dekkingsmogelijkheden
Jaarlijkse lasten zullen worden gedekt uit de tarieven afvalstoffenheffing.

15. Veerstoep Dieren

Programma: Ruimtelijk Domein

A. Wat wordt met het voorstel beoogd?
Een groep bewoners uit Dieren Zuid is aan het onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om aantrekkelijkheid en de beleefbaarheid van de veerstoep in Dieren te vergroten. Tijdens een bijeenkomst voor de buurt zijn er allerlei ideeën/ wensen opgehaald voor de veerstoep. Deze zijn de moeite waard om ze verder te onderzoeken.

B. Op grond van welke (hogere) wetgeving, of bestuurlijk besluit, is het initiatief gebaseerd?

Deels door het programma Stroomlijn van Rijkswaterstaat. Door dit programma gaat er een ingreep plaatsvinden op de veerstoep om de doorstroming van de IJssel te verbeteren. Een aantal van de opgehaalde ideeën/ wensen sluiten hier goed bij aan.

C. Welke maatregelen worden ondernomen om het gewenste effect te bereiken?

In eerste instantie is er voor de grotere ideeën/wensen nader onderzoek nodig. Een veel gehoorde wens is om het kleine haventje weer te herstellen. Om de kosten hiervan in beeld te brengen zijn er onderzoeken nodig o.a. op aanwezigheid van explosieven.
Andere ideeën/wensen die we willen onderzoeken zijn een natuurspeelplaats, parkinrichting rond de Ruitersbeek en de Ruitersbeek te laten meanderen, andere inrichting van het talud dat er bij hoog water een plek is om te zitten en diverse wandelmogelijkheden aansluiting kanaal en Doesburgsedijk. Kosten van de onderzoeken worden geraamd op € 18.000,--
Kleine fysieke zaken, wijziging in het groen, vervangen van hekwerk etc., kunnen gelijk opgepakt worden binnen het bestaande budget 622

D. Welke (nieuwe) middelen zijn benodigd voor de uitvoering van de maatregelen (activiteiten)? (Jaar van uitvoering vermelden, onderbouwing vermelden cq. bijvoegen)

- **Jaar waarin middelen benodigd zijn:**
  2017

- **Eenmalig**: € 18.000,-- voor de onderzoeken

- **Jaarlijks:** kosten groot € 5.000,-- kunnen gedekt worden uit het bestaande budget

E. Dekkingsmogelijkheden
In 2017 staat er €5.000,- begroot vanuit budget 622.

16. Mobiele lichtkrant/tekstkar

Programma: Ruimtelijk Domein

A. Wat wordt met het voorstel beoogd?
Met de aanschaf van de duurzame mobiele lichtkrant kunnen we inwoners, toeristen en bezoekers beter informeren.

- Betere en snellere doorstroming van verkeer bij omleidingen en afzettingen.
- Ondersteunend voor de recreatie en bereikbaarheid van bezoekers op de Posbank en het buitengebied.
- Promoten van evenementen en initiatieven van ondernemers, inwoners en de gemeente.
- Bewustwording en voorkomen van onveilige situatie bij weersomstandigheden en calamiteiten.
- Het informeren over te nemen preventieve maatregelen bij woninginbraken en/of andere criminaliteit.

Alle stakeholders waaronder ook winkeliers/ondernemers kunnen gebruik maken van deze tekstwagens om beoogde effecten te bereiken. De mededelingen op de tekstwagen dragen bij tot de beoogde doelstellingen, reclame-uitingen en commerciële doelstellingen worden hierop niet geplaatst.

B. Op grond van welke (hogere) wetgeving, of bestuurlijk besluit, is het initiatief gebaseerd?

- Evenementenbeleid;
- Verkeersveiligheid;
- Masterplan recreatie en toerisme
- Integraal Veiligheidsbeleid: aanpak woninginbraken

C. Welke maatregelen worden ondernomen om het gewenste effect te bereiken?
De aanschaf van drie duurzame mobiele lichtkranten/tekstwagens op zonne-energie: de mobiele lichtkranten kunnen integraal voor verschillende doeleinden en op verschillende plaatsen tegelijk worden ingezet. Met behulp van de mobiele lichtkrant kunnen we elke boodschap snel, duidelijk en helder communiceren. Momenteel wordt er per keer een lichtkrant gehuurd. Deze kosten zijn behoorlijk hoog. Wanneer de gemeente deze zelf heeft zijn er eenmalige kosten en kan dit vaker ingezet worden. De aanschaf/investering per lichtkrant/tekstwagen bedraagt € 25.000, - per wagen = € 75.000, - totaal excl. Btw

D. Welke (nieuwe) middelen zijn benodigd voor de uitvoering van de maatregelen (activiteiten)? (Jaar van uitvoering vermelden, onderbouwing vermelden cq. bijvoegen)

- **Jaar waarin middelen benodigd zijn:**
  2018 en verder

- **Jaarlijks:**
  De technische afschrijving bedraagt 10 jaar (investering).
  Dit betekent een jaarlijkse afschrijvingslast van € 7.500,-
  Het onderhoud van de wagens is marginaal en kan vanuit reguliere budgetten.

E. Dekkingsmogelijkheden
-

3 Bestuur en Veiligheid

17. ANPR camera's

Programma: Bestuur en Veiligheid

A. Wat wordt met het voorstel beoogd?

Door het plaatsen van ANPR camera's op de toegangswegen van de gemeente Rheden worden kentekens uitgelezen van auto's. Sommige kentekens, bijvoorbeeld indien geregistreerd voor diefstal, zullen een signaal geven in het systeem. Het systeem wordt uitsluitende gevuld met informatie door de politie en de politie is de enige die het kan uitlezen.
Het doel van dit cameratoezicht is een betere informatiepositie van de politie in heterdaad situaties. Maar de belangrijkste doelstelling is preventie. Doordat men weet dat er camera's zijn, zal er minder overlast en criminaliteit worden gepleegd.

B. Op grond van welke (hogere) wetgeving, of bestuurlijk besluit, is het initiatief gebaseerd?

Het initiatief vloeit voort uit het Beleidsplan College 2014-2018 en het integraal veiligheidsbeleid 2017-2020. Daarin is een van de pijlers het terugdringen van criminaliteit en woninginbraak. De politiechef heeft in de gemeenteraad aangegeven dat de camera's het best preventief werken ter voorkoming van woninginbraak. De raad is hierin meegenomen en daarom wordt dit opgepakt door de project groep woninginbraak (politie, Rheden, Doesburg en Rozendaal).

C. Welke maatregelen worden ondernomen om het gewenste effect te bereiken? .

Met deze pilot wordt samengewerkt met de gemeenten Doesburg en Rozendaal en de politie IJsselwaarden. Met hen worden een aantal zaken verder uitgewerkt, o.a. waar komen de camera's exact te hangen en welke contracten afsluiten we af voor beheer en onderhoud.
Er worden in eerste instantie drie camera's geplaatst op de meest gebruikte toegangswegen van de gemeente Rheden, zijnde:
- President Kennedylaan: Velperbroek – Velp
- A348: Afrit 2 Rheden
- N348: Zutphen – Dieren bij Spankeren

De Beemd heeft al een ANPR camera in eigen beheer. Met de ondernemersvereniging wordt in gesprek gegaan om te kijken of deze kan mee worden genomen in dit project.

Met het plan van aanpak wordt eigenlijk een uitvoeringsplan bedoeld.
Als we de middelen hebben voor de drie 'pilot' camera's, moeten we nog een aantal zaken verder uitwerken:
- exacte plaatsing op locatie.
- beheer en onderhoud (contract afsluiten raming meegenomen in beleidsinitiatief)
- samenwerking met Doesburg en Rozendaal
- uitzoeken kosten van uitbreiding van camera's

Dus proces voorstel is:

Juli 2017	- middelen krijgen
Sept. 2017	- samen met politie en 2 andere gemeente bovengenoemde zaken uitwerken
Okt. 2017	- Plaatsing van camera's
Okt. 2018	- Evaluatie en mogelijk zelfs uitbreiden

D. Welke (nieuwe) middelen zijn benodigd voor de uitvoering van de maatregelen (activiteiten)? (Jaar van uitvoering vermelden, onderbouwing vermelden cq. bijvoegen)

Jaar waarin middelen benodigd zijn:
Het aanschaffen van de camera's is niet in de begroting 2017 meegenomen. Voor de donkere dagen van 2017 zouden de eerste camera's moeten hangen om zo het meeste effect te kunnen bereiken tegen woninginbraak.

Eenmalig:
€ 15.000,- eenmalige kosten voor de aanschaf, montage en installatie van 3 ANPR camera's.

Jaarlijks:
€ 7.000,- jaarlijkse kosten. Dit zijn onderhoudskosten voor de camera's, het registratiesysteem en de glasvezelverbinding.

E. Dekkingsmogelijkheden
Er is binnen de bestaande middelen geen dekking mogelijk.

Totaaloverzicht

Wat gaat het kosten

Beleidsinitiatieven met effect op jaarschijf 2017

(DBB= Dekking binnen Bestaand budget)

Nr.	progr	onderwerp	structureel	incidenteel
1	1	Armoedebeleid, alle kinderen Doen Mee!	25.000	30.000
2	1	Naar overheidsparticipatie		0
	Totaal programma 1 Sociaal Domein		**25.000**	**30.000**
3	2	Beleving cultuurhistorie en landschappelijke kwaliteiten		0
4	2	Ondersteuning erfgoed vrijwilligers		0
5	2	Gebiedsatlas		0
6	2	Herinrichting admiraal helfrichlaan (afschr.lasten)		0
7	2	aanleg fietspad schapenbergweg Dieren (afschr.lasten)		0
8	2	E-laadpunten		0
9	2	Muziektent Ellecom (afschr lasten)		0
10	2	Begraafplaatsen		30.000
11	2	60 km zone fietsvoorziening Havikerwaard (afschr lasten)		0
12	2	Implementatie Omgevingswet		125.000
13	2	Gevelfonds		0
14	2	Grondstoffen		15.000
15	2	Veerstoep (onderzoekskosten)		18.000
16	2	Mobiele lichtkrant		0
	Totaal programma 2 Ruimtelijk Domein		***0***	***188.000***
17	3	ANPR camera's	3.500	15.000
	Totaal programma 3 Bestuur en Veiligheid		***3.500***	***15.000***
	Totaal nieuw beleid 2017		***28.500***	***233.000***

Beleidsinitiatieven met effect op jaarschijven 2018 - 2021

(DBB= Dekking binnen Bestaand budget)

Nr.	progr	onderwerp	structureel				incidenteel	
			2018	**2019**	**2020**	**2021**	**in jaar**	**bedrag**
1	1	Armoedebeleid, alle kinderen Doen Mee!	25.000	25.000	25.000	25.000		0
2		Naar overheidsparticipatie					2018	100.000
							2019	100.000
	Totaal programma 1 Sociaal Domein		**25.000**	**25.000**	**25.000**	**25.000**		**200.000**
3	2	Beleving cultuurhistorie en landschappelijke kwaliteiten					2018	75.000
4	2	Ondersteuning erfgoed vrijwilligers	3.000	13.000	13.000	13.000		0
5	2	Gebiedsatlas					2018	75.000
6	2	Herinrichting admiraal helfrichlaan (afschr.lasten)	20.000	20.000	20.000	20.000		0
7	2	aanleg fietspad schapenbergweg Dieren (afschr.lasten)	6.000	6.000	6.000	6.000		0
8	2	E-laadpunten	15.000	15.000	15.000	15.000		0
9	2	Muziektent Ellecom (afschr lasten)	3.000	3.000	3.000	3.000		0
10	2	Begraafplaatsen						0
11	2	60 km zone fietsvoorziening Havikerwaard (afschr lasten)	11.900	11.900	11.900	11.900		0
12	2	Implementatie Omgevingswet					2018	160.000
							2019	110.000
		Bijdrage rijk invoeringskosten					2018	-90.000
13	2	Gevelfonds					2018	50.000
							2019	50.000
							2020	50.000
14	2	Grondstoffen	*DBB*	*DBB*	*DBB*	*DBB*		
15	2	Veerstoep (onderzoekskosten)						0
16	2	Mobiele lichtkrant	7.500	7.500	7.500	7.500		0
	Totaal programma 2 Ruimtelijk Domein		***66.400***	***76.400***	***76.400***	***76.400***		***480.000***
17	3	ANPR camera's	7.000	7.000	7.000	7.000		0
	Totaal programma 3 Bestuur en Veiligheid		***7.000***	***7.000***	***7.000***	***7.000***		***0***
	Totaal nieuw beleid per jaarschijf		***98.400***	***108.400***	***108.400***	***108.400***		***680.000***

Bijlagen

Incidentele budgetten van 2014 en eerder

Incidentele budgetten vanuit 2014 en eerder.

Programma	Product	Omschrijving	Omschrijving	Jaar start	Begroot saldo	Werkelijke uitgaven t/m 3-5-2017	Restant budget	Vrijval, tenzij:	Tenzij / toelichting	Daadwerkelijke vrijval
2	508	Overige bezittingen	Afkoop opstalrechten	2012	93.400,00	90.000,00	3.400,00	3.400	Dit jaar is het opstalrecht afgekocht van Worth Rheden. Restant ook nog nodig en in toekomst misschien nog meer.	-
2	592	Economische zaken	Herstructurering bedrijventerreinen	2012	720.000,00	0	720.000,00	720.000	Gezien de grote opgave die er ligt ten aanzien van de herstructurering van de bedrijventerreinen in Rheden is onderhavig bedrag gespaard. In maart 2016 is door de gemeenteraad het economisch beleid vastgesteld waarmee richting is gegeven voor de besteding van dit budget. Op dit moment wordt een herstructureringspilot op de Oude Beemd uitgewerkt. Voor de opgave zal cofinanciering (provincie, inzet ondernemers) worden gezocht. Op basis hiervan zullen verdere bedrijventerreinen worden geagendeerd voor de herstructureringsopgave.	-
2	652	Huisvuil	Afvalvisie	2014	60.000,00	0	60.000,00	60.000	Wordt ingezet voor (inhuur) circulaire economie, (collegebesluit maart 2017)	-
2	702	Bestemmingsplannen	Nieuwe woonvisie	2014	7.400,00		7.400,00	7.400	Budget was € 20.000. Nieuwe woonvisie is opgesteld, restant kan vrijvallen.	**7.400**
2	542	Verkeer	Onderz. komgrens Spankeren	2014	12.000,00	0	12.000,00	12.000	Budget was € 20.000. Onderzoek is afgerond. Restant kan vrijvallen.	**12.000**
2	672	Milieu Algemeen	Duurzaam Rheden	2010	239.722,00		239.722,00	239.722,00	Maakt onderdeel uit van dekking "De Rhedense Klimaataanpak" (raadsbesluit juni 2016). Daarmee verandert dus het startjaar naar 2016 en is het budget nog niet ouder dan 2 jaar.	-
3	1	griffie en raad	reserve afschrijving videoverslaglegging raad.	2012	20.000,00	0,00	20.000,00	20.000,00	Vanuit de werkgroep nieuwe bestuursstijl is aangegeven dat dit budget beschikbaar moet blijven.	-
3	201	Wijkveiligheid	Wijkveiligheidsplan	2013	35.242,00		35.242,00	35.242	Is ingezet als dekking voor integrale veiligheid (raadsbesluit januari 2017).	-
3	202	Toezicht en handhaving	Volksgezondheid / Alcohol	2012	8.735,00	8.735	0,00	0	Is nodig voor dekking juridische ondersteuning complexe dossiers handhaving (is reeds besteed).	-
3	202	Toezicht en handhaving	Drank en horecawet	2011	13.300,00	13.300	0,00	0	Is nodig voor dekking juridische ondersteuning complexe dossiers handhaving (is reeds besteed).	-
4	74	Burgerzaken	Inhuur projectl.GBA	2013	33.077,00	1.500,00	31.577,00	31.577,00	GBA projectleiding: de modernisering van BRP is (landelijk) vertraagd. Daardoor is de doorlooptijd van de modernisering langer. Ook in 2017 en mogelijk in 2018 zal de aangetrokken projectleider actief zijn.	-
4	76	Gemeentelijke Service-Centra	Diensten van derden	2015	27.500,00	2.000,00	25.500,00	25.500	Verbouwing Rabobank: er worden nog steeds na opening kleine aanpassingen toegepast, nu op daadwerkelijk gebruik. Ook arbo rapportages laten nog zien dat aanpassingen in werkomstandigheden nodig zijn. Verwachting is dat een restantbudget over blijft van € 20.000	**20.000**
6	20	Directie	organisatie ontw.	2014	82.400,00	46.945,00	35.455,00	35.455,00	Restant van totaalbedrag van 500.000, toegekend in coalitieakkoord 2014. Verwachte uitgaven 2017 o.a. : kosten verandermanager, A3	-
6	22	Communicatie	Burgerparticipatie	2013 en 2014	34.000,00		34.000,00	34.000,00	Bestaat uit twee posten, namelijk 20.000 uit de berap 2013 en 48.000 uit coalitieakkoord 2014-2018. Bedoeld voor burgerparticipatie, o.a. Rheden Spreekt (Moventum). Ten behoeve van werkzaamheden P. Bies: uitgaven volgen in 2017.	-
6	43	Basisregistraties	Inv.stelsel basis.incid.	2012	70.641,00	1.175,00	69.466,00	69.466,00	Project basisregistraties was vertraagd: afdeling heeft begin 2016 de begroting voor dit project geactualiseerd, waarna de budgetten zijn afgeraamd (structureel en incidenteel) in de voorjaarsnota 2016. Deze kostenraming is beschikbaar.	-
6	47	TAO management	Inhuur pjl.verv.fin.sys.	2013	83.920,00	0	83.920,00	83.920,00	Met de aanschaf van het nieuwe financiele systeem is rekening gehouden in de structurele budgetten voor de Connectie. Ca. 20.000 is bedoeld voor webontwikkeling van Lias. Het resterende budget van 63.920 kan vrijvallen.	**63.920**
6	48	Financ/economische ondersteun	Overige kosten	2014	5.000,00	0	5.000,00	5.000	tbv evaluatie begrotingssystematiek: coalitieakkoord 2014-2018.	**5.000**
6	48	Financ/economische ondersteun	reserve autom. GOV	2012	100.000,00	0,00	100.000,00	100.000	Reserve automatisering GOV was bedoeld om de meerkosten GOV op te vangen in 2013. Huidige projectleider zou budget willen bestemmen voor diverse projecten, o.a. hosting zaaksysteem regionaal, koppeling GOV- C-SAM en koppeling Mijn Overheid. Totaal 85.000. Betreft een wijziging van de oorspronkelijke bestemming. In overleg met directie en control is voorgesteld dit budget in te zetten als dekking voor projectmatig werken.	**15.000**
6	48	Financ/economische ondersteun	Info Beleidsplan	2012	60.727,00	14.611,00	46.116,00	46.116	Verwachte uitgaven totaal 45.000 voor vernieuwing kantoorautomatisering, invoering Algemene Verordening Gegevensbescherming en opstellen van een nieuw infobeleidsplan. De vraag is of dit bestedingen zijn die voortkomen uit het oorspronkelijke infobeleidsplan of dat het om nieuwe bestemmingen gaat.	**15.000**
6	50	Personeelsondersteuning	Klant in Beeld	2011	150.238,00	0	150.238,00	150.238,00	Directie heeft begin 2016 besloten nog vier jaardoor te gaan met Klant in Beeld. Het huidige structurele budget wordt ingezet om de structurele bezuiniging van 0,97 fte te dekken Dit incidentele budget is bedoeld voor de overige activiteiten. Daarnaast zijn projecten in voorbereiding zoals de Omgevingswet.	-
					1.857.302	**178.266**	**1.679.036**	**1.679.036**		**138.320**

Meicirculaire 2017

Resultaten meicirculaire 2017

(bedragen x 1000) (negatief bedrag is nadeel/tekort)

	2017	2018	2019	2020	2021
Septembercirculaire 2016	65.132	65.834	66.310	66.681	67.389
Aanpassing December Circulaire	250	280	280	280	280
Meicirculaire 2017	66.461	67.641	68.414	68.999	69.785
Bijstelling uitkering gemeentefonds	1.079	1.527	1.824	2.038	2.116
taakmutaties:					
1. VNG bijdrage		-52	-60	-60	-60
2. Project Gezond in de Stad		-50	-50	-50	-50
Suppletie uitkering bommenregeling	-126				
Netto effect Meicirculaire 2017	953	1.425	1.714	1.928	2.006